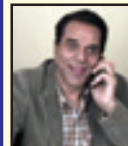

GS CPA, INC.
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
Certified Public Accountant
 5820 W 56th Street, Suite # 1,
 Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
 Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802 e-mail: info@gscpainc.com
 Fax: 317-800-7947 Website: www.gscpainc.com

Truck Insurance Specialist

 • Preferred Carriers (A++)
 • Bobtail Insurance
 • Cargo and Primary Liability
TRI COUNTY INSURANCE
734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM
 \$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1 **Sixteenth Year of Publication** ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 16, Issue 12, March 21, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੋਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਉਲਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਭੱਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣਗੇ।

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ 18 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇਗੀ, ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੱਕ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਵੀ ਰੱਦ

ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚਾਲੇ ਮਤਭੇਦ?

ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਮਤਭੇਦ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਨੇ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਰਨ

ਲਈ ਬਣਾਈ 18 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਮਰਥਕ ਘੱਟ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਵਧੇਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਮਰਥਕ ਵਜੋਂ ਇਕੱਲੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 2003 ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਤਰੀਕਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਨ। ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ 2003 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2010 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ, ਪਰ 2010 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ: ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਬਣੇ ਨਮੋਸੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਜਿਥੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਨਾਂ ਬੋਲਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਜਵਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਮਜੀਠੀਆ ਖਿਲਾਫ ਮਹਿੰਦਰਾ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਭਾਵੇਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਮਜੀਠੀਆ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਐਨ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੂਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਲਾਹ-ਪਾਹ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਕੇ ਖਹਿਤਾ ਛੱਡਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਜਗਰਾਓਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਐਸ.ਆਰ. ਕਲੇਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਭਦਿਆਣਾ (ਜਲੰਧਰ) ਵਿਚਲੇ ਸੀਵਰੇਜ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਪੰਚਾਇਤ

ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਉੱਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਦਫ਼ਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੀਵਰੇਜ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਿੱਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

Dhade & Associates, PC **Immigration Lawyers**
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
 Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
 Herman Singh Dhade
 Immigration Lawyer
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975
World Wide Travel
 www.fly2world.com
ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ
DETROIT 734 838 9998 **TOLL FREE** 866 66 INDIA **CHICAGO** 312 224 8800
 DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Gulf Air Continental Airlines Lufthansa American Airlines

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਰੈਫਰੈਂਡਮ 29 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ (ਰੈਫਰੈਂਡਮ) ਆਉਂਦੀ 29 ਮਾਰਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤਕ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਮੁਖ ਮੁਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਮੌਜੂਦਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਸੰਮਤੀ ਦੇ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਵੋਟ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਪਨਾ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਲੇਟ ਜਾਂ ਗਰੁਪ ਆਧਾਰਤ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਾਟਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਲਈ ਕੋਰਮ ਮੌਜੂਦਾ 3/4 ਦੀ ਥਾਂ 2/3 ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਯਾਫਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇਗਾ। ਜੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਰਾਹੀਂ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ 'ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਵੋਟ' ਦੀ

ਚੋਣ ਵਿਧੀ ਅਪਨਾਈ ਜਾਏਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਅਜਾਈਂ ਜਾਂਦਾ ਪੈਸਾ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਕੋਰਟ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਉਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧੜੇਬੰਦੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਵੀ ਘਟਣਗੀਆਂ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਧਿਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਪਰ ਕੁਝ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਗੁਟ ਦਾ ਅਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਧੜੇਬੰਦਕ ਹਿਤ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਦੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਲਈ ਕੋਰਮ 3/4 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 2/3 ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਿਰ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲਾਪਤਾ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ

ਫਿਲੋਰ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੌਣੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਿੰਡ ਰੁਪੋਵਾਲ ਦੇ ਹਾਲੈਂਡ ਵਾਸੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਲਾਸ਼ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਮੋਟਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਅੰਦਰ ਦੱਬ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 302 ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 23 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕਤਲ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕੇਸ ਚੱਲਣ ਮਗਰੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੇ ਰੁਪਏ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਪੀ, ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ (ਦੂਜਾ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਚੋਣ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸਮਰਿਤੀ ਇਰਾਨੀ, ਨਜਮਾ ਹੈਪਤੂਲਾ ਤੇ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਰਾਏ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਜੋ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ, ਰਾਓ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ 178 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਇਨਵਾਇਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 27 ਹੈ ਤੇ 40 ਮੈਂਬਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਨਵਾਇਟੀ ਹਨ।

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency

Home

Auto

Business

Life

Retirement Solutions

Home

Auto

Business

Commercial

Life

Retirement

Call Randeep Chawla!
855-R-CHAWLA (724-2952)

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency
HOME | AUTO | BUSINESS | LIFE | RETIREMENT SOLUTIONS

Office Toll Free: 1-855-539-2333
Direct Office: 317-291-6300
Office Fax: 317-293-9691
E-Fax: 1-866-652-9039
Inquiries: Info@exceedinsurance.com
Visit: www.exceedinsurance.com

BUYING/SELLING

Homes, Gas Stations, Liquor
Stores, Plazas, Hotels

All Types of Loans
Residential & Commercial

RAJ S. SHERGILL

Realtor

Land Mark Realty

41637 Ford Road, Suite A.

Canton, MI 48187

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Home!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Recognized as the 2013 Multi-Family
Broker of the Year by the MORE* MLS
Board Committee.

Top Producer at the office in 2011 & 2013
*****A Broker who can work with you
from Beginning to End, Call Now!!!*****

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

BERKSHIRE HATHAWAY
HomeServices
American Heritage Real Estate

ਖੇਤੀ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 32 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 42% ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਭੇਜੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 291 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੱਲਿਓਂ ਖਰਚਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ, ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ ਪਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ

ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਰਾਸ਼ੀ ਚੋਂ 159 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਬਜਟ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 4500 ਕਰੋੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਲਈ 100 ਫੀਸਦੀ ਗਰਾਂਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। 2014-15 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ 508 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਪਰ ਨਵੀਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਂਟ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਸੀ, ਨਵੀਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ 25% ਪੈਸਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਕੌਮੀ ਬਾਗਬਾਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਵੀ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 15% ਹਿੱਸਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਉਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ 25% ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਜਾਟਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਰੱਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਛਾਤਾ ਵਰਗ (ਓ.ਬੀ.ਸੀ.) ਰਾਖਵਾਂ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿਛਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 4 ਮਾਰਚ 2013 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਤਹਿਤ ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਸਣੇ 9 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂ ਕੋਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਦਿੱਲੀ, ਬਿਹਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ (ਭਰਤਪੁਰ ਤੇ ਧੌਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2014 ਵਿੱਚ ਪਛਾਤੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ.) ਦੇ ਉਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜਾਟ ਸਮਾਜਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਸਿਆਸੀ

ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਛੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਪਿਛਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਰਾਖਵਾਂ ਕੋਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੋਟੇ ਦੇ ਹੱਕ ਤੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਪਛੜੇਵੇਂ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜਾਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੁੱਕ ਕਾਉਂਟੀ ਸਟੇਟ ਅਟਾਰਨੀ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਆਉਣਗੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਕੁੱਕ ਕਾਉਂਟੀ ਸਟੇਟ ਅਟਾਰਨੀ ਅਨੀਤਾ ਅਲਵਰੇਜ਼ ਆਉਂਦੀ 22 ਮਾਰਚ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਕਰੀਬ 11 ਵਜੇ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਡੇਢ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਰੁਕਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਕ ਕਾਉਂਟੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਰ ਸਟੇਟ ਅਟਾਰਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਕੱਕਾਰਾਂ (ਜਿਵੇਂ

ਸਕੋਕੀ ਕੋਰਟ ਕਿਰਪਾਨ ਕੇਸ) ਤੇ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਆਵਾਜ਼ੇ ਕੱਸਣ ਅਤੇ ਗਲਤ ਪਛਾਣ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੰਤਵ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਟੇਟ ਅਟਾਰਨੀ ਅਨੀਤਾ ਅਲਵਰੇਜ਼ ਕਰੀਬ 11 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਕਰਨਗੇ। 11:45 ਵਜੇ ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣਗੇ।

ਅਨੀਤਾ ਅਲਵਰੇਜ਼

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com
*Refinance up to 125% value of the house.

Loans Available In Most States!

>100% FHA Financing>Residential (Purchase & *Refinance)>Self Employed>Cash Out Refinance>Investment Property Loans>Jumbo Loans>Commercial Property With Business or Business Only

ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਰੇਟ 'ਇੰਡੀਆ/ਪਾਕਿ'

TRAVELOPOD.COM

Fares from **\$840**

BOOK BY PHONE
& GET upto **40% OFF**
PHONE ONLY DEAL

ਸਸਤੇ ਰੇਟ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

1-844-441-2345

Excellent Service

24x7 Live Support

Fly to INDIA and PAKISTAN with fares starting from :

From	NYC	DC	DFW	CHI	ATL	HOU	SFO	LA
DEL/BOM	737	715	711	696	780	762	759	717
MAA/HYD	721	692	688	681	725	714	930	850
BLR	697	702	699	692	755	702	920	823
To AMD	880	833	1042	855	855	836	955	923
COK	748	882	841	919	945	893	1146	1144
KARACHI	705	690	686	849	865	797	909	942
ISLAMABAD	682	707	690	688	730	689	777	750

Domestic & International Special Deals available from ALL CITIES.

LUXURY HOLIDAY TOURS

Rajasthan : \$500
Enchanting Kerala from : \$650

African Tours : \$750
Europe Tours from : \$790

Travelopod- BEST FARES ALWAYS

CST # 2112418-40

ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ-ਡੈਲਸ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ (2000 ਈਸਟ ਸਪਰਿੰਗ ਕਰੀਕ, ਪਲੈਨੋ) ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ 'ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ' ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ

ਵਲੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 4 ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਅਪਰੈਲ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪਲੈਨੋ ਸਿਵਿਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹੋਈ

ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਗਿੱਧਾ ਅਤੇ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਮਰਹੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਕ ਕਰੇਗੀ।

ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਲੇ ਦੇ ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਨ ਜਦਕਿ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਊਡ ਸਪਾਂਸਰ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜੱਸਾ ਰਾਏ ਹੋਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ: 972-900-4880 ਜਾਂ 510-299-4747 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ, ਐਸਟੇਟ ਪਲੈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਨਵੇਂ ਬਿਜਨਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰਾਂ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਰਜੀਆਂ ਭਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Ph:248-982-2036

Fax:616-855-5575

Office Locations

38969 Cheshire Dr., Northville, MI 48167

38565 Joy Rd., Westland, MI 48185

Mohan Singh M.COM,
MBA (Finance), ACA
Master in Taxation.
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

ਗੈਂਗਸਟਰ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਬਠਿੰਡਾ: ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ 13 ਮਾਰਚ 2015 ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਫੂਲ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੋਲਡੀ ਵਾਸੀ ਮਹਿਰਾਜ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੱਤੀ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਨੂੰ ਭਾਈਰੂਪਾ ਲਾਗਿਓ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਗੰਨ, ਡਬਲ ਬੈਰਲ ਗੰਨ, ਚੀਨ ਦਾ ਬਣਿਆ ਪਿਸਟਲ ਅਤੇ ਫਾਰਜ਼ਨ ਗੋਡੀ

ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੈਂਗ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਗੈਂਗਸਟਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਚੱਲਦੀ ਸੀ।

ਲੰਗਰ ਘਰ ਵਿਚ ਚੋਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਅਨਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੱਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

GAVA Realty

1858 N Rand Rd., Palatine, IL 60074

Thakar S. Basati
Real Estate Broker

Back by public demand

For all your Real Estate needs

Ph: 847-736-6092

E-mail: Basatit@aol.com

Help Eliminate Groupism From The Palatine Gurdwara

+

Come and Vote on 29th

- Help Eliminate Group dominated politics from Gurdwara

You don't Vote

- No Change in the system and Groups keep on fighting for small narcissistic controls

Mar 29, 2015 Say **YES** to the REFERENDUM

Background of the Amendment

Current Constitution	Proposed Changes
Promotes Groupism	Eliminates Groupism
Promotes incompetency	Promotes Seva
Results in Infighting	Eliminates Infighting
Promotes Elections	Prefers Lotto Selection

Alternate Pure Lotto System could have resulted in :

- No input from theSangat and inexperienced, incompetent candidates may be picked for the management positions
- Groups will have maximum nominations so that probability of getting a lotto pick is higher, resulting in a group managed system once again

These Changes are proposed after 14 months of deliberations by a committee of 9 comprising of Non Group members of the Sangat, Panthic Group, SSIA & Jhaj Group

Eliminate infighting, Groupism

Any SRS member can file nominationIndependent MAC will prefer Selection over Election

Only Sikhs can take up the Board Member role

Selection System preferred before elections

Gurdwara Control with Sangat Not a particular Group

**SUPPORT THE PROPOSED CHANGES
IT'S TIME TO ELIMINATE GROUPISM
FROM THE GURDWARA**

Under the proposed draft, referendum Quorum is reduced fromimpossible 3/4 to a realistic 2/3. This will help with future approvals to become easier.

Matrimonial**ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ**

Match sought for US citizen divorce Khatri Arora girl 32, high school pass, working in a salon. Boy should be US citizen, Green Card holder or with any legal US status, clean shave, Sikh or Hindu Punjabi. Can be single or divorce with no kids. Contact, Ph: 917-796-4788

10-13

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Looking suitable match for Jat Sikh, Dhillon, 26, 5'-11" handsome, athlete, very sober, clean shaven, boy running a gas station business with father in USA. Contact, Cell: 812-664-4021, Email: Dhillonzfamily@gmail.com

11-14

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਅਨੁਠਾ ਸੁਝਾਅ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਾਵਲ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਖੱਟਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ

ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ 64ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ 'ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ' ਤੇ 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਇਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਨ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਲੇਬਸ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਦਲਾਅ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British AirwaysFor Emergency
Call anytime at
847-673-3825Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.**EARLY BIRD SALE!!!!**Domestic fares
available

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY**J FRESH GOAT MEAT**10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਕੱਚੀ ਕੁਕ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਚੀਟਾ, ਕੈਨਸਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੱਚੀ ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

316-518-5382 ਜਾਂ 316-708-9896

8-4

Product Diversity

HomeBridge Financial Services, Inc. is a full service mortgage lender with a wide variety of mortgage solutions. We will offer you a home financing solution tailored to meet your unique needs at a competitive rate, not just the latest trend in home financing.

Some of our niche products include:

- In-house Renovation Lending Department
 - FHA 203(k) and 203(h)
 - FNMA HomeStyle
- Foreign Investor
- FHA down to 580 FICO
- 5- 10 investment property options

I am licensed in Illinois, Indiana and Wisconsin. Call me today and let HomeBridge go to work for you!

Harjeet Bhatti

Mortgage Loan Originator

NMLS #230554

Cell: 847.962.8229

hbhatti@homebridge.com

HomeBridge.com/HarjeetBhatti

HomeBridge Financial Services, Inc. is located at 15 West Jefferson Avenue, 2nd Floor, Naperville, IL 60540. Corporate NMLS #6521. Illinois Residential Mortgage License MB.6760732. Indiana-DFI First Lien Mortgage Lending License 15700. Wisconsin Mortgage Banker License 383498A.

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

• ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

• 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

• ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)

• ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ

ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK

T 718.672.8000

75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370

CALIFORNIA

T 510.796.9000

39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
FREEMONT, CA 94538

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

Punjab TimesEstablished in 2000
16th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Correspondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਬਾਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੀ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਏ ਹਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਜੰਡੋਕੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ
ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਕਲਾਸ ਰੂਮ
ਤਾਂ ਦੂਰ ਤੱਪਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਉਹ ਬੈਠਣ
ਵਾਸਤੇ ਬੋਰੀਆਂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ
ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਛੇਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ ਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਕਲਾਸ
ਦੇ 80 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਇੱਕ
ਵੀ ਕਮਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਹਾਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ
ਸਕੂਲ ਦਾ ਹੈ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬ ਤਾਂ
ਹੈ ਪਰ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਰੇ
ਕਮਰੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ
ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ
ਹੀ ਕਮਰਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਾਰ
ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਹ
ਕਮਰਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਉਸਾਰੀ ਵੇਲੇ
ਸਟੋਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮਾਛੇਲ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ
ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਨੇੜੇ ਮਾਛੇਲ ਵਿਖੇ ਬਣਾਏ ਝੂਠੇ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਉਮਰ
ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਛੇਲ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ
ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ
ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫੌਜ ਦੇ ਬੰਦੂਕਚੀ ਅੰਬਾਸ ਹੁਸੈਨ ਸ਼ਾਹ
ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਜੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ
ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਰਤਰਫ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ
ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ
ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਕੁੱਪਵਾੜਾ ਦੇ ਮਾਛੇਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿਖੇ ਫੌਜ
ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ
ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਫੌਜੀ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਨੂੰ
ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਇਸ
ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ
ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ
ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ
120 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ 23 ਨੂੰ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ
23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ
ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ
ਆਉਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਉਸ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵੀ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ
ਸਥੇਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਦਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼੍ਰੀ
ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ
ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ
ਰਵਾਇਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦਾ
ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪੇਪਰ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਮੁਸ਼ਕਲ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬ 'ਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤਿੰਨ
ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਕੋ ਕਮਰੇ
'ਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਬੈਠਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।
ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੰਪਿਊਟਰ
ਲੈਬ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਂ ਸੀ
ਤੇ ਬਿੱਲ ਨਾ ਭਰਨ ਕਰ ਕੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟਿਆ
ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ 3 ਕਮਰੇ ਹਨ
ਤੇ ਕਲਾਸਾਂ 5 ਹਨ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਕੀ
ਕਮਰੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਇੰਚਾਰਜ
ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ
2014 ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ
ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹਨ। ਉਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਜਸਪਾਲ ਮੌਗਾ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਕਮਰੇ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ
ਪਰ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਸਕੂਲਾਂ ਕੋਲ ਫੰਡ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ
ਬਕਾਇਆ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ
ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੋਇਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਮਰਥਰਨ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਫਾਰਗ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਜੋ ਕੈਲੰਡਰ
ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ 2003
ਵਾਲੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤੇ ਨਾ ਹੀ 2010
ਵਾਲੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਮੇਲ
ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਵੇਂ
ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਲਈ ਭੇਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਤਰੀਕਾਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ
ਤੇ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਰਸਾਈਆਂ
ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ
ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਇਹ ਤਰੀਕਾਂ ਰੋਮਨ
ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ
ਪੰਜ ਚੇਤ ਭਵ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ
ਹੈ। ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ
ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ
ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ
ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ
ਦਿਵਸ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦਿਵਸ ਵੀ ਪਹਿਲੇ
ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ
ਵਿਚ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਵੀ
ਮਨਫੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ
ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ
ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।ਸਾਲ 2003 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੂਲ
ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਹੋਲੀ ਤੇ ਹੋਲਾ
ਮਹੱਲਾ, ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਛੱਡ
ਕੇ ਬਾਕੀ ਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ
ਤਰੀਕਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ
ਸਨ। 2010 ਵਿਚ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ
ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ
ਤਰੀਕਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਈ
ਤਰੀਕਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ
ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ ਤੇ ਕੁਝ ਤਰੀਕਾਂ ਨਵੀਆਂ ਸਨ।
ਨਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ
ਦੋਵੇਂ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਰੂਪ
ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ
(ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ) ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਗੁਰੂ
ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਅੱਠ ਅਕਤੂਬਰ
ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਇਸ ਵਾਰ
ਇਹ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਆਏਗਾ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ
ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ
16 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ
ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ
ਦਿਵਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਦਿਹਾੜਾ ਵੀ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ: ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਧਾਂਦਰਾਂ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਵਿਚ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਦਰਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ
ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪੰਚਾਇਤੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਵੀ
ਸਰਕਾਰ ਘਿਰ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਾ ਤੋਂ
ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਪਿੰਡ ਚਹਿਲਾਂ
(ਮਾਨਸਾ) ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ
ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ (ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ.) ਸਥਾਪਤ
ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ
ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਿਰੇ ਨਾ ਲੱਗਣ
ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰਦਿਕਸ਼ਾਲ
ਕੌਰ ਨੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚਲੇ ਸਟਾਫ਼
ਦੀ ਘਾਟ, ਜ਼ਰੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਭੁਲੱਥ ਤੇ ਬੇਗੋਵਾਲ
ਵਿਚ ਸੀਵਰੇਜ ਵਿਛਾਉਣ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ
ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸੀਵਰੇਜ ਵਿਛਾਉਣ ਤੇ ਹਰੀ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਲਾਂਵਾਲਾ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ) ਵਿਚ ਸੀਵਰੇਜ
ਪਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ।ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਵਧਾਰ ਹਥਿਆਉਣ
ਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ-
ਸਰਕਾਰ-ਵਧਾਰ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸੂਬੇ ਲਈ ਘਾਤਕ

ਕੋਲਾ ਘਪਲਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤਲਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੋਲਾ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਘਪਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਇਥੋਂ
ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ
ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਅੱਠ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।
ਇਸੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਨਅਤਕਾਰ ਕੁਮਾਰ
ਮੰਗਲਮ ਬਿਰਲਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੋਲਾ ਸਕੱਤਰ
ਪੀ.ਸੀ. ਪਾਰੇਖ ਸਣੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ
ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ 75 ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ
ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ
ਕਿ ਉਤੀਸਾ ਵਿਚਲੇ ਤਾਲਾਬੀਰਾ ਕੋਲਾ ਬਲਾਕ
(11 ਤੇ 111) ਨੂੰ ਅਦਿੱਤਿਆ ਬਿਰਲਾ ਗਰੁੱਪ
ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਰਚੀ ਅਪਰਾਧ
ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਾਲ
2005 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਕੋਲਾ
ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੀ ਤੱਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ
ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸੀ।

ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀ ਖਿਲਾਫ ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਹਾਈਕੋਰਟ ਪੁੱਜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਬਰਖ਼ਾਸਤਗੀ ਖਿਲਾਫ
ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਹਾਈਕੋਰਟ
ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ
ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ
ਪੱਤਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇ।
ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ 2003 ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ
ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ।ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ
ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਬਹਿਸ
ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਇਹ ਵੀ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋੜਦਿਆਂ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ
ਸ. ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਿੱਤਰ
ਆਏ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ
ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ।**ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ:** ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ ਦਾ
ਪੱਖ ਪੂਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬੇਹੱਦ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ
ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸੰਸਦ ਤੋਂ
ਬਾਹਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ
ਗੱਠਜੋੜ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਖਾਤਰ ਸੰਸਦ ਅੰਦਰ
ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ
ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਇਸ
ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ
ਹੈ।ਚੇਤੇ ਰਹੇ, ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੇ
ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਪਰ ਸੰਸਦ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾ
ਦਿੱਤੀ ਜਦ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ
ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਤਕੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਚੋਖੇ ਪੈਸੇ ਵੱਟਣ ਦਾ ਟੀਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ 5040 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਟਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੂਬਾਈ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਵੀਂ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 360 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਮਾਲੀਆ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਕੇ ਬੋਤਲ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਅ ਨਾਲੋਂ 15 ਤੋਂ 20 ਰੁਪਏ ਮਹਿੰਗੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 360 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ

ਮਾਲੀਆ ਇੰਸੀਡੈਂਟਸ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿੱਥਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰੂਫ ਲਿਟਰ 243 ਰੁਪਏ ਵੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਧਾ ਕੇ 255 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਨੁਰਾਗ ਵਰਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸੀਡੈਂਟਲ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਮਹਿੰਗਾ ਪੰਜ ਕੁ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬੋਤਲ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ ਵਧਾ ਕੇ ਵੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੈਲੇਸ ਦੇ

ਸਰਕਲ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੇਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਬੋਲੋੜੇ ਵਪਾਰਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ ਜਦਕਿ ਕੋਈ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕੇ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਕੋਈ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਣੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 75 ਡਿਗਰੀ ਵਾਲੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾਏਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟ ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਉਪਲੱਬਧ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ ਚਾਲੂ ਸਾਲ

ਦੇ 9.50 ਕਰੋੜ ਪਰੂਫ ਲਿਟਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 9.80 ਕਰੋੜ ਪਰੂਫ ਲਿਟਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਣੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ (ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.ਐਲ.) ਦਾ ਕੋਟਾ ਮੌਜੂਦਾ 4.5 ਕਰੋੜ ਪਰੂਫ ਲਿਟਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਡੱਬਾ ਬੰਦ ਬੀਅਰ (ਲਾਈਟ ਤੇ ਸਟਰਾਂਗ ਦੇਵੇ) ਨੂੰ ਲਾਈਟ ਬੀਅਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਉਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਲਈ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚੁਨ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉਤੇ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਹ ਦਰਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6464 ਹੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਠੇਕੇ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ।

ਦੇਸੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਮੌਜਾਂ

ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ 20 ਰੁਪਏ ਬੋਤਲ ਤੱਕ ਸਸਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਟਾ 950 ਲੱਖ ਪਰੂਫ ਲਿਟਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 980 ਲੱਖ ਪਰੂਫ ਲਿਟਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਆਬਾ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਖਪਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਹੈ ਪਰ ਮਾਲਵਾ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਪਤ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮੁੱਲ ਕਿਧਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਐਲਾਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸਸਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਵਿਚ 75 ਡਿਗਰੀ ਵਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ 50 ਤੇ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਚੋਂ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਚਰਚਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਸਾਅਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਉਧ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੀ 25 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਟੋ

ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਐਮ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੇਂਪਰ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾ ਲਏ ਜਾਣ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ

ਆਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ' ਨਾਮ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ 17 ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਛੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਵਿਚ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਸਮਰਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਪਰੋਂਦੀ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਅਫ਼ਸਾਨਾ ਨਿਗਾਰ ਸਾਅਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਰਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਪਪਰੋਂਦੀ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਸਤੰਬਰ 2012 ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਐਮ.ਏ. (ਆਨਰਜ਼) ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੈਗੋਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਗੋਰਾ ਤੇ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੋਰਾ ਨਾਵਲ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਥਾਂ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਹੁਲ ਦੀ 'ਜਾਸੂਸੀ' ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਾਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਫਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਗੋਤਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਭੜਕ ਉਠੀ ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਦਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਹ ਆਮ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁਤੱਲਕ ਸਫ਼ਾਈ ਮੰਗੀ।

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

Bedi Rug Store & Indian Fashion

5401 South Madison Ave., Indianapolis, IN 46227

Sale! Sale! Sale!

15% of Indian Clothes: Anarkali Suites, Girls Lehngas & Lehnga Saris
10% of: Rugs, Blankets and Chairs!

Home: Crockery, Microwave, Oven, Vacuums & Electric Fans.

Other: Jewelry, Punjabi Juti, Rumala Sahib and Suitcases.

New
Open

Call: 317-657-9914 or 317-791-0744

ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨੇ ਲਈਆਂ ਸਵਾ ਦੇ ਲੱਖ ਜਾਨਾਂ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾ ਦੇ ਲੱਖ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨ-2013 ਤੱਕ 90,000 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਗਸਤ 2014 ਤੱਕ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 1,91,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਰਚ 2015 ਤੱਕ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2,20,000 ਨੂੰ ਟੱਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸਦ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਰਸਾਇਣਕ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਵਰਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਵਿਦਰੋਹ ਫਿਰ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ।

ਬੇਹੱਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਧੜੇ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਲ. ਬਣਾ ਲਈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੀਰੀਆ ਦੇ

ਦੱਖਣੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਰਾ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵ 15 ਮਾਰਚ 2011 ਨੂੰ ਇਕ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕੰਧ ਉਪਰ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖੇ ਵੇਖ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਾਰੇ

ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੂਰੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਏ। ਇਹ ਵਿਦਰੋਹ ਜੁਲਾਈ 2011 ਵਿਚ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਅਸਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ (ਨੁਸਰਾ ਫਰੰਟ) ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਲਏ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਖਾਨਾਜੰਗੀ। ਇਸ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸੁੰਨੀ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੀਆ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸਦ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਸ਼ੀਆ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ

ਬੀਮਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਬਿੱਲ ਪਾਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੀਮਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਮੌਜੂਦਾ 26 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 49 ਫੀਸਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਬੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ 2015 ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਡੀਐਮਕੇ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਵਾਕਆਉਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਜੈਅੰਤ ਸਿਨਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਖਰ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਟਿਆ।

ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਨੱਥ ਪਾਉਣਾ ਔਖਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ 'ਤੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ 'ਤੇ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੌਹਨ ਬਰੈਨਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਲੜਾਕੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ, ਵਚਨਬੱਧ ਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਾ ਲਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਇਰਾਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੋਲੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਿਬਨਾਨ, ਜਾਰਡਨ ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਹੁਣ ਜੰਗ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਹੀ 76 ਲੱਖ ਲੋਕ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 2011 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਸਦ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਪੈਰ ਜਮਾਅ ਕੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਈ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੀ ਹੈ।

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਵਰੀ 2015 ਤੱਕ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ 72 ਲੱਖ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ 76 ਲੱਖ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬੇਗ਼ਨੇ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨੇ ਤੀਹ ਲੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਆਟੇ ਵਿਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਨਾਬਾਲਗ (14-18 ਸਾਲ) ਬੱਚੀਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਲਈ ਉਚੇਰੀ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਟਰੀਟ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਬੁੱਤ ਸਥਾਪਤ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂ ਮਹਾਤਮਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੱਤ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਟਰੀਟ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ 9 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਬੁੱਤ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮਨਪਸੰਦ ਭਜਨ, 'ਰਾਘੁਪਤੀ ਰਾਘਵ ਰਾਜਾ ਰਾਮ' ਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਸਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਾ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁੱਤ ਇਥੇ

ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੁੱਤ ਵੈਸਟ ਮਨਿਸਟਰ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਆਗੂ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।

ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਬੁੱਤ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿੰਸਟਨ ਚਰਚਿਲ ਦੇ ਵੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਰਧ-ਨਗਨ ਫਕੀਰ' ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1700 ਤੋਂ ਟੱਪੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਅੰਕੜਾ 1700 ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ 14 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1710 ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ ਤੇ 29,558 ਲੋਕ ਇਸ ਬੁਖਾਰ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 13 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1674 ਸੀ ਜੋ ਵਧ ਕੇ 1710 ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਗ ਕਾਰਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 382 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 375 ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 288 ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਕਾਰਨ 237 ਲੋਕ ਜਾਨ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ

ਮਰੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਵਾਈਨ ਫਲੂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ: ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.

ਨਾਗਪੁਰ: ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਦੱਤਾਤਰੇ ਹੋਸਬਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਥੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਕੌਮੀਅਤ ਤੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸਿਖਰਲੀ ਇਕਾਈ ਕੁੱਲ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਸਬਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਹੋਗੇ? ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਕੌਮੀਅਤ ਤੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੋਸਬਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸੇਵਕਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਹਨ ਤੇ

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਮੁਸੱਰਤ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਹੋਣ ਤੇ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੰਘ ਨੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ

ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ, 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਣਗਿਣਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਕੌਮੀਅਤ ਤੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪੱਖੋਂ ਹਿੰਦੂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਟਿੰਗ ਜਾਲ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 'ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਉਲਝ ਗਈ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਿਥੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਟਿੰਗ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਗਈ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜੇਸ਼ ਗਰਗ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫ਼ਰੋਖ਼ਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਟੋਪ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 'ਆਪ' ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਖ਼ੁਲਾਸਿਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ਼ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ 'ਆਪ' ਨੇਤਾ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੰਜ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣ ਉਤੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਆਸਿਫ਼ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਆਪ' ਨੇਤਾ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਸੈੱਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ

ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਖ਼ੁਲਾਸਿਆਂ ਨੇ ਵਧਾਈਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ

ਭੂਸ਼ਣ ਤੇ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਦਸਤਖ਼ਤੀ ਮੁਹਿੰਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਘਮਾਸਾਣ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਰਾਵਲ ਨਗਰ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਤੇ ਯੋਗਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਦਸਤਖ਼ਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਕਸ਼ਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਇਕ ਆਡੀਓ ਟੇਪ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸੈੱਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਹਿਦ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਇਹ ਟੋਪ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼

ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਖਾ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸੇ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਸਟਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗਰਗ ਮੁਅੱਤਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜੇਸ਼ ਗਰਗ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ 'ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਛੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 18 ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਇਸ ਤਰਕ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ 'ਆਪ' ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਸਗੋਂ ਉਹ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਟੋਪ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮੋਦੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੋਦੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਮਿਥਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 2000, 3000 ਜਾਂ 5000 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾ ਲਉ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਕੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਿਦ ਆਜ਼ਾਦ ਜੋ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਨੇ ਸਟਿੰਗ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਅੰਦਰਲੇ ਮਸਲੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੱਖ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੰਦੇ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਅਸਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮਚੇ ਘਮਾਸਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਚੰਦੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾ ਚੰਦਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ 80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੰਦਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

'ਆਪਟ੍ਰੇਡਸ' ਵੈਬਸਾਈਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਠ ਫ਼ਰਵਰੀ-ਸੱਤ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਕੁੱਲ ਚੰਦੇ ਦਾ ਜੋੜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ 17 ਮਈ-16 ਜੂਨ 2014 ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਚੰਦੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੰਦਾ ਉਗਰਾਹੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਚੁਕੇ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਹੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਰੋਸਾ ਵਧਿਆ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪੈਸਾ-ਧੇਲਾ ਵੀ ਮੁੱਕਿਆ

ਪਟਿਆਲਾ: ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਰਸਾਲੇ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਮੁੱਕਣ ਕਾਰਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਢੇਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਤਿੰਨ ਕੁ ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਰਸਾਲੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ' ਤੇ 'ਜਨ ਸਾਹਿਤ', ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਰਸਾਲਾ 'ਪੰਜਾਬ ਸੌਰਭ' ਜਦਕਿ ਉਰਦੂ ਦਾ ਰਸਾਲਾ 'ਪਰਜ਼-ਏ-ਆਦਮ' ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਛਪਣੋਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਛਾਪਣ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ

ਦੋਵੇਂ ਰਸਾਲੇ ਲੀਹ 'ਤੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਛਪਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਮੁੱਕਣ ਕਾਰਨ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਮੁੜ ਲੀਹ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਉਤਰ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪੇ ਗਏ ਰਸਾਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਬੰਡਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣੇ ਪਏ ਹਨ। ਵਿਭਾਗੀ ਸੂਤਰਾਂ

ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਮੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਭੇਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸੂਤਰਾਂ

ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੇਲ ਭਾਗ ਨੇ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਰਸਾਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿੱਲਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਡਾਕ ਟਿਕਟਾਂ ਮੁੱਕਣ ਕਾਰਨ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਧੂਰੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ ਫੜਿਆ ਜ਼ੋਰ

ਧੂਰੀ: ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 11 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਟ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਤਰੀਕ ਤੈਅ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੋਲ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਨੇ ਤਾਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਬੂਲਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਲੰਘੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਈ ਹਾਰ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੀ ਲੀਡ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾਉਣਗੀਆਂ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਗੁਪਤ ਸਰਵੇ ਵੀ ਕਰਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਧਨਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਈ ਰੁਪ ਕੌਰ ਬਾਗੜੀਆਂ ਤੇ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਮਾਲਵਾ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਬੈਂਕ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ ਦੇ ਨਾਂ ਮੋਹਰੀ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਐਮਪੀ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀਪਾ ਸਿੰਗਲਾ

ਤੇ ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚ 2012 ਵਿਚ ਦਲ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੈਰੀ ਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ ਮੰਡੇਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ, ਵਪਾਰੀ ਤੇ ਰਾਈਸੀਲਾ ਫੂਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਏ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਆਪ' ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪਾਰਟੀ

ਧੂਰੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਬਾਰੇ 'ਆਪ' ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ

ਜਲੰਧਰ: ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਧੂਰੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ। 'ਆਪ' ਦੇ ਵਰਕਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਧੂਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 33 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵੋਟੋ ਫਰਕ ਨਾਲ ਬੜਤ ਮਿਲੀ ਸੀ

ਹਾਈਕਮਾਨ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਫਰੀਡਮ ਫਾਈਟਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਲੱਖ 48 ਹਜ਼ਾਰ 279 ਵੋਟਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 78581 ਮਰਦ ਤੇ 69689 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲ) ਦੇ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਖੰਨਾ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 58 ਹੈ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਲਈ 59 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸੀਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਧੂਰੀ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਮੰਡੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਕਾਰਨ 'ਆਪ' ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਘਮਾਸਾਣ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੈਂਪ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਆਣ ਖਲੋਏ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ- ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ, ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਇੰਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਖਾਮੋਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਾਮੀ ਹੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਵਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਤ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਲਜ਼ਾਮ-ਤਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਆਪ' ਦਾ ਜਨਮ ਗੰਧਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬਦਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਚਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਘਮਾਸਾਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦਾ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ

ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮੱਠਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਰ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਮਿਸਾਲ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਇਹ ਖਤੋਂ ਕਿਉਂ? ਕਾਰਕੁਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਉਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਲਜ਼ਾਮ-ਤਰਾਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਲਾਚਾਰ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਹਾਂ।

ਪਾਰਟੀ ਹਿਤ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ

ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ/ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮਤਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ। ਅਸੀਂ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੋਚ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤਕ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਪਰ ਚਾਰ ਸਾਥੀਆਂ- ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ, ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ, ਗੋਪਾਲ ਰਾਏ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਜਨਤਕ ਬਿਆਨ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ। ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਇ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸੈੱਲ ਵਲੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੇਸਬੁਕ ਪੇਜ, ਟਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉਪਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਜੇ ਅਸੀਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਐਡਵੋਕੇਟ) ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜ ਕੇ ਕੁਝ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਕਸ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ-ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਹਰਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉਪਰ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ; ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ।

ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿੱਥ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਇਹ ਸਾਰਾ ਰੱਟਾ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ; ਕਿ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਕਨਵੀਨਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦਾ ਮਤਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ; ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁੱਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਅੱਜ ਹੈ।

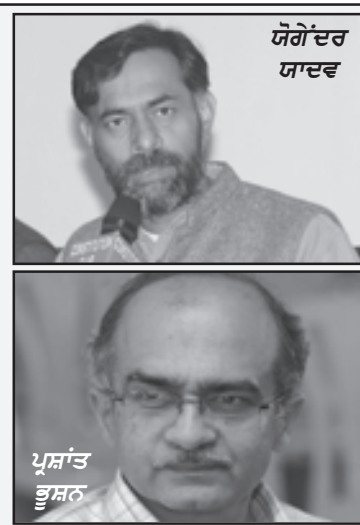
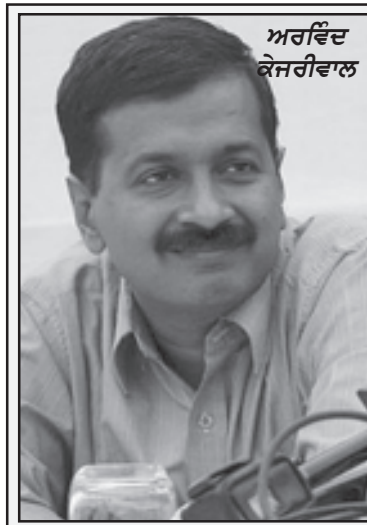
ਇਹ ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ- 'ਜੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਬਾਰੇ ਰੱਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਰੱਟਾ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ?' ਅਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਅੰਦਰਲੀ ਗੱਲ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸਿਓ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

1. ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈਏ। ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਤਮਾਮ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਇਸ ਉਪਰ ਅੜੇ ਰਹੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਤਕ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ, ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਸੀ.) ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਰਾਇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ। ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। (ਇਥੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖਤ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ) ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਰ ਮੰਚ ਉਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਮਤਭੇਦ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਉਸ ਵਕਤ ਪਾਰਟੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ?

2. ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਰਵਸ੍ਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ, ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੇ ਅਜੀਬ ਮੰਗ ਰੱਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਲੈਂਦਿਆਂ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਂ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਬਣਾ ਸਕਣ। ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਕਰਤਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। (ਯੋਗੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਸੇ ਨਾਲ ਸੀ) ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਬਸਪਾ ਵਰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ?

3. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਹੋਈ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ

ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਇ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੂਬਾ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਉਪਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ; ਇਹ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਅੱਜ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? ਕੀ ਸਵੈਰਾਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚ ਨਿਹਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ?

4. ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਅਫ਼ਵਾਹ ਉੱਭਰੀ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਨਾਂ ਤੋਂ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਭਤਕਾਉ ਪੋਸਟਰ ਲੱਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਪੋਸਟਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲਗਵਾਇਆ ਸੀ। ਦਿਲੀਪ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪੋਸਟਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾ ਨੇ ਲਈ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ (ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਖਲਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ)। ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਜਨਤਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੋਸਟਰ ਆਮ

ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਯਕੀਨ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਸ ਕੇ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲੀ ਗਈ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸੋ, ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਸਾਨੂੰ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ?

5. 'ਅਵਾਮ' ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੌਮੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਹਨ। ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ

ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੁਕਾਮੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਧਾਂਦਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਵਿਚ ਉਸ ਨੇਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਤਿਕਾ ਡਾਹੁਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਖਿਰ ਸਾਡੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ। ਫਿਰ ਬਾਰਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੋ ਦੇ ਟਿਕਟ ਰੱਦ ਹੋਏ, ਚਾਰ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਛੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋਗੇ, ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਸਵਾਲਾਂ ਉਪਰ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਸਵੈਰਾਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਮੰਚ ਉਪਰ ਉਠਾਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 26 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਨੋਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਰੱਖੇ। ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਸੁਝਾਅ ਇਹ ਸਨ:

1. ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣੇ ਜੋ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵੰਡਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਉਪਰ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੀ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਗੋਲਮੋਲ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ।

2. ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖੁਦ ਸੂਬਾ ਇਕਾਈਆਂ ਲੈਣ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਤੈਅ ਨਾ ਹੋਵੇ।

3. ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਤੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਨੇਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ।

4. ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦਕ ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਮਨਘੜਤ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੂੜ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਨਵੀਨਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਇੰਨੇ ਹਾਸੇਰੀਏ ਤੇ ਬਚਗਾਨਾ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਰੈਫਰੈਂਡਮ

ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚੋ

ਨਵੀਆਂ ਸੋਧਾਂ		ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਗੀਆਂ	
ਸੀ ਏ ਸੀ (ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਕਮੇਟੀ) ਐਮ ਏ ਸੀ (ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ) ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇਗੀ।		ਸੀ ਏ ਸੀ ਨੇ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰ ਮਾਰਚ 2014 ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਐਮ ਏ ਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਭਲਾ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਸੀ ਏ ਸੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਰਾਜੀਨਾਵੇਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਭੰਗ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀ ਏ ਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਬਾਕੀ ਹੈ।	
ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਸੋਧ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ		ਇਸ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਵਿਹਾ ਚੁਕੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਵਖ ਵਖ ਗਰੁਪਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸੀ ਆਈ ਸੀ (ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਮਲ ਕਮੇਟੀ) ਵਲੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ।	
ਹੋਰ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਵੋਟ' ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।		ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ/ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ "ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਵੋਟ" ਵਾਲੀ ਸੋਧ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਉਨੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਹੋ ਜਾਓਗੇ।	
ਐਮ ਏ ਸੀ ਪਾਸ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਐਮ ਏ ਸੀ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ, ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ/ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੇਗੀ।		ਪਰ ਅਖੀਰ ਐਮ ਏ ਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਜਮਾ ਲਵੇਗੀ।	
ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ, ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਐਮ ਏ ਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ।		ਇਹ ਸੋਧ ਵਿਤਕਰਾ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ, ਅਨੁਭਵੀ, ਯੋਗ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਚੋਰ-ਮੋਰੀ ਰਖਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿਚ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ।	
ਆਮ ਕਰਕੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।		ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।	
ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ/ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਘਟੋਘੱਟ ਦੋ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤਕ ਦੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ		ਐਮ ਏ ਸੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਐਤਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ 8-8 ਘੰਟੇ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਚਲਾਏਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਨਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਫ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਦਬਾਓ ਹੇਠ ਸਮਝਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਧੌਕਸਾਹ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ/ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਛੱਡ ਦੇਣ।	
ਜੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ 2 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ 4 ਜਾਂ 5 (ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸੀਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ), ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਭਰਨ ਲਈ 'ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਵੋਟ' ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਧੀ ਅਪਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ		ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੀਟ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਹੈ? ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਲੈਕਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਿਲੈਕਟ ਪਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਇਕੋ ਸਮੇਂ।	
ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ/ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵਧੀਕ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਮਲ ਹੈ		ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ/ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਤਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਮਰਥ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੌਣ ਲਵੇਗਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ/ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰਤੀਬ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ।	
ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਕੋਰਮ ਘਟਾ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ 2/3 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ¾ ਦੀ ਥਾਂ 2/3 ਕੋਰਮ ਨਾਲ 2/3 ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।		ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਖੇਡ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬਣਾਓ, ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਢਾਹ ਦਿਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਰਡ ਜਦੋਂ ਜੀਅ ਚਾਹਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਵੇਗਾ।	
ਜਮੀਨੀਆ ਸੀ: ਸੋਧਾਂ ਉਪਰ ਅਮਲ		ਇਸ ਦਾ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਮਾਂ ਵਿਹਾ ਚੁਕੀ ਸੋਧ ਵਾਸਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।	

ਸਾਡੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪਰਚੀ ਪਾ ਕੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

Advt.

Referendum for amendments in SRS Consitution

Think before you cast your vote for the Referendum

New Changes		The Problems you will get into	
CAC will randomly select MAC; Membership And Appointment Committee.		CAC- Constitution Amendment Committee prepared this Amended Constitution which was voted upon, failed and denied by SRS members in March of 2014. How can MAC be selected by such committee? CAC was formed under court case agreement. This committee is dissolved and dysfunctional. So no more court case no more CAC.	
SRS Members are asked to vote for the amendment to the SRS Constitution.		This Failed And Expired document was NEVER reviewed and agreed upon again by all the SRS groups and Sangat Members, involved this year. Not even by Board of Trustees and CIC.	
Promises “NO MORE ELECTIONS” And still asks for “ONE MEMBER ONE VOTE”		Sangat Members are seriously misinformed. There will be still election of BOT/CIC. IF “ONE MEMBER ONE VOTE” passes you will be denied Your basic right to vote for ‘as many seats as many votes you should cast’.	
MAC has no executive powers. MAC will control all the selections/ Elections of BOT’s, CIC, All Advisory and other Committees in SRS.		But eventually MAC will be self-appointed power seekers committee who will take control of all the powers over all the committees.	
Any Member who has ever served in BOT, CIC, or any other committee should not be in MAC. Give chance to new members.		Discriminating and prohibiting dedicated, experienced, qualified and humble SRS members to serve but keeping a loophole for those to be on this committee who has served past than 12 years ago.	
Any SRS general, in good standing member can be a candidate to hold a BOT or CIC office.		No appeal time given for disqualified candidates to prove their candidacy.	
Mandatory meetings of BOT/CIC candidates for at least TWO SUNDAYS from 9am to 5pm to select members from themselves. MAC Chairman or Secretary will coordinate all the meetings.		MAC Chairman or Secretary will dictate and imprison all candidates for long 8 hours for TWO SUNDAYS. This is when some candidates who are gentle will feel threatened and under pressure. They will be forced by aggressive members to agree to give up their chance to serve on BOT/CIC.	
If selection method works for two members but not for all 4 or 5 (depending on how many BOT’s are being replaced), then there will be “ONE MEMBER ONE VOTE” election to elect remaining members.		Board members are not given a seat number. They are round table Members. How can you decide which seat is empty and which one is filled. This is a disastrous process. Either select all or elect all. But all at the same time.	
There is a vague process to choose extra BOT/CIC members to replace the members.		No clear provision for additional BOT/CIC members in particular order , who will be replacing any BOT/CIC member if they are unable to continue to serve their term.	
New Amendment will reduce the future quorum from 2/3 with ¾ approval to 2/3 Quorum with 2/3 approval.		This change will make the new Amended Constitution ‘A Child’s Play’ like “Made with hands and destroyed with feet”. Any future Board will keep on changing the Constitution whenever they would like o do it.	
Appendix C : IMPLEMENTATION OF AMENDMENT		This has no meaning now at all. There is no court case and no order from any judge to implement anything new now. All the dates are from past year, and has been expired. So No need to vote for this expired AMENDMENT.	

Our humble opinion is that the election system in the Gurughars should be abolished. The office bearers should be selected by Lato in the presence of Sri Guru Granth Sahib.

Issued by: **Panthak Salate, Sikh Religious Society, Chicago**

Advt.

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 21 ਮਾਰਚ 2015

‘ਆਪ’ ਦੀ ਆਸ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸਿਆਸੀ ਖਹਿ-ਭੇੜ ਹੁਣ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਦਾ ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੇਮਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਲ-ਸੜ ਚੁੱਕੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਜਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਮਸਲੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾ ਨਜਿੱਠਣ ਕਰ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸੰਜੀਦਾ ਸ਼ਖਸ ਇਸ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਨੂੰ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਤੋਂ ਲਾਈ ਆਸ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ‘ਆਪ’ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜੋ ਮੁੱਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਪਾਸੇ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਤਾਂ ਹੀ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਹੋ ਕੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਤੱਥ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਹਲੀ ਵਰਤਣ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹਨ, ਦਾ ਇਕ ਬਿਆਨ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜਾ ਕੱਟਣ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ‘ਸਾਗਰ ਮੰਥਨ’ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪੂ-ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਤਕੜੀ ਹੋ ਕੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਉਭਰੇ ਮੱਤਭੇਦ ਦੂਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਪਾਸੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੇਗੀ।

‘ਆਪ’ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਜੋ ਤਰਦੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਹਿਮ ਪਾਰਟੀਆਂ- ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੋਹ-ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ‘ਆਪ’ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਇਕੱਲੇ ਫ਼੍ਰਿਸ਼ਟਾਰਚਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ‘ਆਪ’ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਨੀਂਹ ਬਣੇ ‘ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅੰਦੋਲਨ’ ਨਾਲ ਚੰਦ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ‘ਆਪ’ ਅੱਗੇ ਆਈ ਸੀ। ਉਂਜ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸੰਸ਼ੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਫਿਕਰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੱਟੜ ਆਗੂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਲੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਗੱਲਬੰਦੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਬੜੇ ਸਾਰਥਕ ਨਿਕਲੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਆਸ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹੀ ਸਿਲਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ‘ਆਪ’ ਆਪਣਾ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਦੇਖਣ/ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤ ਸਕਣਗੇ। ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੋਲ ਦੀ ਤਵੱਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਘਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕ ਦੇਵੇ। ਇਹੀ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਕਤ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੱਸ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਇੱਛਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਇਸ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਆਸ ਦੀ ਡੋਰੀ ਫੜੀ ਬੈਠੇ ਲੱਖਾਂ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਆਗੂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਨਵੀਂਆਂ ਪੈੜਾਂ ਖੁਦ-ਬਖੁਦ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬੋਝੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਰਾਖਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ!

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆ

ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਿੰਟਿਆਂ ਦਾ!

ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ ਏ ਮੌਤ-ਵਿਓਪਾਰੀਆਂ ਦੀ, ਢੀਠ ਸਿਰੇ ਦੇ ਕਦੇ ਨਾ ਜਿੱਚ ਹੁੰਦੇ। ਛਾਣ-ਬੀਣ ਪੁਲਿਸ ਦੀ, ਕੋਰਟਾਂ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਟਿੱਚ ਹੁੰਦੇ। ਕੁੱਤੀ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਲੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਹੀਓਂ ਨਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਹੁੰਦੇ। ਪੁੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ‘ਲਾਸ਼’ ਬਣਦੇ, ਮਾਪੇ ਜਿਉਂਦੇ ਨਾ ਮਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ। ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਰੇ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੇ, ਕਰਦੇ ਤਰਸ ਨਾ ਮਾਪਿਆਂ ਪਿੱਟਿਆਂ ਦਾ। ਹੋਇਆ ਲਹੂ ਵੀ ਚਿੱਟਾ ਅਵੱਸ਼ ਹੋਣਾ, ‘ਕਾਰੋਬਾਰ’ ਚਲਾਉਂਦੇ ਜੋ ਚਿੰਟਿਆਂ ਦਾ!

ਮਜ਼ਹਬ, ਮੁਲਕ ਤੇ ਮਨੁੱਖ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਡਾਢਾ ਸੇਕ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਜ਼ਹਬੀ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕੇਲ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿੱਧੀ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਡਾਕਟਰ ਤਾਹਿਰ ਮਹਿਮੂਦ ਨੇ ਇਸ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ’ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਕੋ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫਰਤ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮਜ਼ਹਬ (ਧਰਮ) ਇਨਸਾਨੀ ਰੂਹ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬੀ ਤਾਲੀਮ-ਓ-ਤਰਬੀਅਤ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੇਕੀ-ਓ-ਬਦੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਹੱਕ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਰ ਮਿਟਣ ਲਈ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀ ਕਿਰਦਾਰ ਸੰਵਾਰਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਤਾਲੀਮ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਿਰਦਾਰ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 97 ਫੀਸਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ

ਤਾਹਿਰ ਮਹਿਮੂਦ

ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਇਸਲਾਮੀ ਤਾਲੀਮ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਤਾਲੀਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤਾਲੀਮੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਕਰਤਿਆਂ-ਧਰਤਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਅੰਦਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਤਾਲੀਮ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਹਨ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਲਕੀਰਾਂ ਇਸਲਾਮੀ ਇਲਮ-ਓ-ਅਦਬ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਬਣਾਏ, ਜਿਹਨ ‘ਤੇ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਲਸ਼ਕਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਜਹਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਲਾਭੇ ਹੋਏ ਬੂਟੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ-ਫੁੱਲ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ’ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਨੇ ਪੂਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਫਿਰਕੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਸਲਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਫਿਰਕੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਫਿਰਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ 4 ਫਿਰਕੇ ਹਨ: ਬਰੇਲਵੀ, ਹਨਫੀ, ਦਿਉਬੰਦੀ ਤੇ ਸ਼ੀਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਾਲੀਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਤਾਲਿਬ ਇਲਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਅਲੱਗ ਹੀ ਫਲਸਫ਼ਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਦਰੱਸੇ ਮਸਲਕ (ਫਿਰਕੇ) ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਾਲਿਬ (ਵਿਦਿਆਰਥੀ) ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਖੁਦ ਹਜ਼ੂਰ (ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ) ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਾਥੀ (ਸੁਹਾਬਾ ਕਰਾਮ) ਕਰਦੇ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਚਾਰ

ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਇਸਲਾਮੀ ਇਲਮ ਨੂੰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਕ ਕੇਵਲ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦਿਉਬੰਦੀ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਸ਼ੀਆ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਲਕ ਇਸਲਾਮੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕ ਦਾ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਾ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੀਆ ਫਿਰਕਾ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕਤਲ-ਓ-ਗਾਰਤ ਆਏ ਦਿਨ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਜਿਸ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਕਾਇਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਕਾਇਮ ਮਦਰੱਸੇ ਦੀ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਦਰੱਸਾ ਜਿਸ ਮੁਸਲਿਮ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਦਰੱਸੇ ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੌਲਾਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕੇ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ।

ਮਦਰੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਣ। ਇਸ ਲਈ ਲਾਲਚ-ਜ਼ਬਰ ਬਲਕਿ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਹਰ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮਦਰੱਸੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਇਹਦਾ ਪੱਕਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣ ਜਾਏ। ਹਰ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰਕੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਬਰੇਲਵੀ, ਹਨਫੀ, ਦਿਉਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਆ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਬਰੇਲਵੀ, ਹਨਫੀ, ਦਿਉਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸ਼ੀਆ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ‘ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ’ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੰਏ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਹਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੇਵਲ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਬੰਦਾ ਜੋ ਬੀਜਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਵੱਢਦਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਇਸਲਾਮੀ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਬਣੇ ਇਹ ਮਦਰੱਸੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਹ ਇੰਨੀ ਤਾਕਤ ਫੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ

ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮਸ਼ਰਫ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ 800 ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਅਧੂਰੇ ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਕਾਇਮ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਇਰਾਨ, ਕਤਰ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਲਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿੰਨੀ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਅੰਦਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤਿਆਰਤੀ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹ ਮਦਰੱਸੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ‘ਤੇ ਖਰਚ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਮਦਰੱਸੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਮਦਰੱਸਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ, ਫਿਜ਼ਿਕਸ, ਕੈਮਿਸਟਰੀ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਮੈਥ ਬਾਰੇ ਤਾਲੀਮ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਬਲਕਿ ਗੱਲ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਰਕਾਰ ਇੰਨੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ‘ਮੁਹਤੱਮਮ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਹਤੱਮਮ ਇੰਨੇ ਦਲੇਰ ਤੇ ਬੇਬੇਫ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਆਦਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਜੁਰਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਦਰੱਸੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮੰਨਵਾ ਸਕਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਰੋਅਬ ਜਾਂ ਦਾਬਾ ਪਾ ਸਕਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਇੰਜ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਅਫਸਰ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਹੀ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਹਨ ਕੇਵਲ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਢਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਜਿਹਨ ਇੰਝ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ। ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ‘ਤੇ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਬੁਰਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੱਖਣਾ, ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮੋਮਨ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫਰ ਸਮਝਣਾ, ਕਾਫਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਹਾਦ ਕਰਨਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਸਵਰਗੀ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਰਕੀ ਹਨ।

ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਇਲਮ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ। ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਆਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: ਇਲਮੋਂ ਬਸ ਕਰੀ ਓ ਯਾਰ।...ਰੱਬ ਰਾਖਾ।

ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹਜ਼ੋਰ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ

ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਹੁ ਲਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੰਘ ਦੇ ਪਨੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਸੀਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੇਚੀਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਫੜਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪੁਖਤਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।...ਬਹੁ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੂਜੇ ਦੀ ਧੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਰਮ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਬੂਲ ਕਰੇਗੀ। ਬੇਟੀ ਬਚਾਉਣ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਿਉ, ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਕੁਨਬੇ (ਜਾਂ ਧਰਮ) ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਾਅਰੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਖਾਸਾ ਫੜਦੇ ਹਨ। ਨਾਅਰੇ ਘੜਨ ਉਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਖੀ ਮਗਜ਼ ਖਪਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਨਾਅਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕਜ਼ ਨਾਅਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਭਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਨਾਅਰੇ ਕਜ਼ ਢਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਲੱਗੇ ਨਾਅਰੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਟੀਰ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਸੂਤੀਆਂ ਫਸੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਅਰੇ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਦਲਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਮਾਹੌਲ ਬਾਰੇ ਕਈ ਅਧਿਐਨ ਨਾਅਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੁਆਬੀ ਨਾਅਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਖਿਸਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਅਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਨਾਅਰੇ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਾਅਰੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜੁਗਤ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਾਹਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹਨ। ਨਾਅਰਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਚੋਖਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪੇਚੀਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੂਤਰਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਉਤੇ ਚੋਖੀ ਮੁਸ਼ਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਉਹ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜੁਗਤ ਪੱਖੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਮੋਕਲਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸਤ, ਹਿੰਦੂ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਸਲਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਚੋਖਟੇ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਮੁਲਕ ਦਾ ਤਸਵੀਰ ਘੜਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਚੋਖਟੇ ਵਿਚ ਇਹ ਆਪਣੇ-ਪਰਾਏ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਅਹਿਮ ਤੰਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਝਾ ਮੋਕਲੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ

ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਗਾਤਾਰ ਮਸਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਨੀ ਖਿਸਕਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਖਿਸਕਾਈ ਕੰਨੀ ਦੀ ਹੁਣ ਦਿੱਤੇ ਆਵਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਹੁ ਲਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੰਘ ਦੇ ਪਨੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਸੀਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੇਚੀਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਫੜਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪੁਖਤਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਵਿਚ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਪਰਾਏ, ਪਿਆਰ-ਨਫਰਤ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਮਾਲਕ-ਦਾਸ ਅਤੇ ਹਾਕਮ-ਮਹਿਕੂਮ ਵਾਲੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਸਮਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਘ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀ ਮਰਦ ਮੁਖੀ ਬੁਨਿਆਦਪ੍ਰਸਤ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਅਤੇ ਮਨਸੂਬੇ ਪਤੋਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਹੁ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੂਜੇ ਦੀ ਧੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਰਮ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਬੂਲ ਕਰੇਗੀ। ਬੇਟੀ ਬਚਾਉਣ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਿਉ, ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਕੁਨਬੇ (ਜਾਂ ਧਰਮ) ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ‘ਹਿੰਦੂ ਸਮਹਤੀ’ ਨਾਮ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ’ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਲਵ ਜਹਾਦ ਵਰਗੀ ਮਰਜ਼ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ...ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਹਨ...ਸਾਡੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲਵ ਜਹਾਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁਤੀਆਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸੀਆਂ ਹਨ।” ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਸਦਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁਤੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਦਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਸਲਾਹ’ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ’ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਣ। ‘ਹਿੰਦੂ ਸਮਹਤੀ’ ਦੇ ਨਾਲ ‘ਬਹੁ ਲਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਹਿੰਦੂ ਜਾਗਰਨ ਮੰਚ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਸ਼੍ਰਮ ਸੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਆਪਣੀ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਦਵਪੁਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਚਿਨਯਾ ਵਿਸਵਾਸ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, “ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡਾ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਰੁਝਾਨ ਤੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।”

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵੀ ਸੋਚੇ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਸੰਘ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ਼ ਬੇਪਰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮਰਦਾਵੀਂ ਹੋਂਦ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੂਲ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਗਲਬਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਹਰਬੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜਾ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਵੇਚੀ-ਵੱਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਅ ਹੈ ਜੋ ਮਰਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਮ-ਅਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਚ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਮਰਦ ਨੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਔਰਤ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਹਨ। ‘ਬਹੁ ਲਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਂਜ, ਬਹੁ ਜਾਂ ਬੇਟੀ ਬਣਨ ਲਈ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਬਹੁ ਨੂੰ ਵਸਣ’ ਲਈ ਅਤੇ ‘ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਬਚਣ’ ਲਈ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅਤੇ ਲਾਏਦਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਬਹੁ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਜੋ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਬਰਾਦਰੀ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪਰਾਈ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਕਰੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੁਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੀਲ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸਾਊ-ਸੁਸੀਲ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਉਣਾ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਗੀਤ ਹੈ ਜੋ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਅਲੰਬਰਦਾਰੀ ਸਿਰਫ ਮਰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਚ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਔਰਤ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਦੀ ਰੱਖਪਾਲ, ਰੱਖਵਾਲ, ਦਰਬਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ‘ਪਰਾਈ’ ਔਰਤ ਉਤੇ

‘ਆਪਣੇ’ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਦੀ ਅਗਵਾਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਆਪਣੀਆਂ’ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਸੁਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਇਸੇ ‘ਖੁੱਲ੍ਹ’ ਨਾਲ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਹਕੂਮਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦਾ ‘ਹੁਕਮਰਾਨ’ ਹੋਣ ਦਾ ਝੱਸ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸੀ ਹਕੂਮਤ ਉਤੇ ਮਰਦਾਵਾਂ ਗਲਬਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤ ਉਤੇ ਗਲਬੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿਆਸੀ ਹਕੂਮਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਰਾਈ ਧਿਰ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਂ ਹਾਰ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਤਹਿਤ ਧਾੜਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਦੀ ਅਹਿਮ ਵਸਤ ਸਮਝਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਹੇਠ ਆਈ ਧਿਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਸ਼ੈਅ ਸਮਝ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹੱਥ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਕਤਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰ ਮਰਦ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਵਸਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵੇਲੇ ਗਾਲਿਬ ਧਿਰ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਾਹੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ‘ਰਾਣੀਆਂ’ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ‘ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨ’ ਵਾਲੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ‘ਸ਼ਰੀਕ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ’ ਦੇ ਮਿਹਨੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਆਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਕਿਹੜੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਧਾੜਵੀ ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ’ ਅਤੇ ‘ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦਪ੍ਰਸਤ ਨਸਲੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਸਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹਿਟਲਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਮਹਿਜ਼ ‘ਪਰਾਈ’ ਔਰਤ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ‘ਆਪਣੀ’ ਉਤੇ ‘ਕਾਨੀ ਪਾਉਣ’ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਲੀਕੇ ਵਿਚ ‘ਬਹੁ ਵਸਾਓ ਬੇਟੀ

ਬਚਾਓ’ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸਿਆਸੀ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤ ਉਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ‘ਪੁੰਨ’ ਅਤੇ ‘ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ’ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਮੁਲਕ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰਈਅਤ ਹੈ। ਧਰਮ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਗਲਬੇ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਸਿਰਫ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਵਡੇਰੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤਹਿਤ ਯੋਗ, ਸੰਤਾਨ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਜ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਪਾਲਦੇ ਹੋਏ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤਹਿਤ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੁਹਾਵਰਾ ਇਹੋ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਵਾਲਾ ਖਿੱਤੇ, ਸ਼ਰੀਕੇ, ਇੱਜ਼ਤ ਜਾਂ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

‘ਬਹੁ ਵਸਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਦਾ ਬੋਲਾ ਮਰਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਮ-ਅਕਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ। ਗਾਂ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮੰਨਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰਾ ਰਮਜ਼ ਨਾਲ ਕਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਕੇ ਮਾਸ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ (ਗੋ ਸੰਰਕਸ਼ਨ ਏਵਮ ਗੋ ਸੰਵਰਧਨ ਬਿੱਲ-2015) ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੀ ‘ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ’ ਨਾਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ‘ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ’, ‘ਗੋ ਸੰਰਕਸ਼ਨ ਏਵਮ ਗੋ ਸੰਵਰਧਨ’ ਅਤੇ ‘ਬਹੁ ਵਸਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਦੇ ਬੋਲੇ ਲੈਅ ਪੱਖੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚ ਪੱਖੋਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਹਨ। ‘ਬਹੁ ਵਸਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਵਿਚ ਤਰਜੀਹ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ‘ਰੱਖਿਆ’ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੋਚ ਵਿਚ ‘ਹਮਲੇ’ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ‘ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ’ ਦੀ ਪਹਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ‘ਬਹੁ ਵਸਾਉਣ’ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਖਾਸਾ ‘ਬਲਵਾਨ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦ’ ਦੀ ਰਜਾ ਨੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਜਾਂ ‘ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ’ ਦਾ ਲਲਕਾਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਸਮਾਜਕ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਜੁਗਤ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਤਹਿਤ ‘ਆਪਣੇ ਪਰਾਏ’ ਦੀ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਇੱਕੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਧਿਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਗਜ਼ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਅਬਦਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਵਾਲੀ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਸੱਚਾ ਪੈਰੋਕਾਰ’ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ‘ਰੱਖਿਆ’ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਤੈਅ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ‘ਲਾਵਾਂ-ਫੇਰਿਆਂ’ ਤੇ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਸ ਮਰਦ ਦਾ ਧਰਮ ‘ਹਿੰਦੂ’ ਹੈ।

‘ਬਹੁ ਵਸਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਦਾ ਬੋਲਾ ਮਰਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਮ-ਅਕਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ। ਗਾਂ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮੰਨਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰਾ ਰਮਜ਼ ਨਾਲ ਕਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਕੇ ਮਾਸ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੀ ‘ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ’ ਨਾਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ‘ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ’, ‘ਗੋ ਸੰਰਕਸ਼ਨ ਏਵਮ ਗੋ ਸੰਵਰਧਨ’ ਅਤੇ ‘ਬਹੁ ਵਸਾਓ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ’ ਦੇ ਬੋਲੇ ਲੈਅ ਪੱਖੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚ ਪੱਖੋਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਹਨ।

ਬੰਦ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਐ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲਤੀ

ਨਹੀਂ ਜੀ ਨਹੀਂ...ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਿੱਸਾ ਜਾਂ 'ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ' ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਜਾਂ 'ਪੁਰਸ਼ਣੀਆਂ' ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 'ਮਹਾਪੁਰਸ਼' ਹੀ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲਕੀਰ ਦੇ ਫਕੀਰ ਵਸਦੇ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਭਲਾ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੀ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਬਦੋਲਤ, ਉਲਟਾ ਬਾਬੇ ਹੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਕਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨਾਵੂ ਖਾਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਨੇ ਤਾਰੇ ਵਿਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਾਕੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮਰਹੂਮ ਕਵੀਸ਼ਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਉਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਘਰ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਣ ਲਿਆ,
ਤੁਰ ਗਈ ਧੀ ਝਾੜ ਕੇ ਪੱਲੇ।
ਪੋਤੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ,
ਬਾਬਾ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਚੱਲੇ।

ਜੀ ਹਾਂ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜੋ 'ਮੂਲ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਜ ਪਿਆਰਾ' ਕਹਿ-ਕਹਿ ਕੇ, ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ-ਦੁਲਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਉ-ਜਿਉਂ ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਹਵਾ ਲਗਦੀ' ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਬਾਬਿਆਂ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬੀਤੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ' ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ' ਵਾਂਗ ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀਆ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਕਸਰ ਉਸ ਦੇ ਹਾਂ-ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤਾ-ਮੁਖੀ ਕੌਰਸਾਂ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਹੋਏ ਪੋਤਰਿਆਂ ਲਈ, ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ 'ਪੁੱਤ ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ?' ਹਾਸੇ-ਹੀਣਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਰ ਪੀੜੀਆਂ ਦਾ ਫਾਸਲਾ, ਬਾਬਿਆਂ-ਪੋਤਰਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਦੂਰੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ-ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਬਾਬੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਹਰ ਨਿਆਣੇ-ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ 'ਗੂਗਲ ਬਾਬਾ' ਆਣ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰੇ ਬਾਬਿਆਂ-ਦਾਦਿਆਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੁਹੰਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਲੱਗੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੀਨਤਮ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਗੂਗਲ ਬਾਬਾ, ਡੰਗੋਰੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਖੁੱਓ-ਖੁੱਓ ਕਰਦੇ ਬਾਬੇ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਹੈ। ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਦਾਦਾ-ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੂਗਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ 'ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਣ' ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪਰੋਸਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ 'ਫੁਰਤੀਲੀ ਸਹੂਲਤ' ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ ਭਲਾ ਕਿਹੜਾ ਪੋਤਰਾ ਬਾਬੇ ਦੀ 'ਤਜਰਬਿਆਂ ਭਰੀ ਚੰਗੇਰ' ਫਰੋਲਣੀ ਪਸੰਦ

ਕਰੇਗਾ?

ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਤਿੱਖੀ ਚਾਲੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਜਾਂ ਰਹੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ 'ਸਰਦਾਰੀ' ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ 'ਲੋੜ' ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਘੜੀ ਹੋਈ ਸਾਖੀ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ...ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੰਜੂਸ ਜਿਹਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੇਲੇ-ਕੁਚੇਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਬਰਾਤੇ ਨਾਲ ਨਾ ਲਿਜਾਣ ਲਈ, ਪੋਤਰੇ ਨੇ ਬਹਾਨਾ ਘੜ ਲਿਆ ਕਿ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਗੱਭਰੂ ਹੀ ਜਾਣਗੇ। ਬੁੱਢਾ-ਠੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ।

ਬਾਬੇ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਾ ਖਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨਾ ਖਾਸਤਾ, ਕੁਤਮਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੰਡੀਰ ਕੀ ਕਰੇਗੀ?...ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਹ-ਸਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਸਲੇ ਚਾਣਚੱਕ ਆ ਬਣਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਹਿ-ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ, ਬਰਾਤ ਨਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸੌ ਛੈਲ-ਛਬੀਲੇ ਬਣਦੇ-ਫੱਬਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਇਕੋ-ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਬਾ, ਉਹ ਵੀ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਲਕੋਇਆ ਹੋਇਆ।

ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਰਾਤ ਢੁੱਕੀ ਤਾਂ ਅੱਗਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੌ

ਬਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੌ ਹੀ ਬੱਕਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਸੌ ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਮੀਟ ਮੁਕਾਓ, ਫਿਰ ਕੁੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਤੋਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਟੋਹਰਾਂ ਕੱਢੀ ਫਿਰਦੇ ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਖਾਨਿਓਂ ਗਈ! ਲੱਗ ਪਏ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵੱਲ ਬਿਟਰ-ਬਿਟਰ ਝਾਕਣ!...ਸੌ ਬੱਕਰਿਆਂ ਦਾ ਐਨਾ ਮੀਟ, ਸੌ ਬੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਮੁਕਾ ਸਕੇਗਾ?...ਸੋਚ-ਸੋਚ ਕੇ ਜਦ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਭੂਤਨੀ ਭੁੱਲ ਗਈ ਤਾਂ ਇਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਰਦਾ ਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਦੂਕ ਦੀ ਤਾਕੀ ਕੋਲ ਖਲੋ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, "ਉਏ ਸੌ ਬੱਕਰਾ ਖਾਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿਓ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਬੱਕਰਾ ਵੱਢ ਕੇ ਉਹਦਾ ਮੀਟ ਖਵਾਓ। ਇੰਜ ਹੀ ਦੂਜਾ ਬੱਕਰਾ ਵੱਢੇ, ਫਿਰ ਤੀਜਾ ਤੇ ਫਿਰ ਚੌਥਾ..."

ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੇਖੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਦਾਨੀ ਮੋਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਚਾਹਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਨੇਕ ਸਲਾਹਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਅੱਗਾ ਸਵਾਰ ਲਵੇ। ਇਸੇ ਲਾਲਸਾ ਅਧੀਨ ਉਹ ਅਕਸਰ ਬਿਨ ਮੰਗੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ, ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਪਾਤੋਂ ਕਾਰਨ ਬਾਬੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਆਦਮ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਜੀਵ ਹੀ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਭੇਡਾਂ ਤਾਂ ਮਸਤੀਆਂ ਹੀ ਸੀ, ਲੇਲੇ ਵੀ ਮਸਤ ਗਏ।' ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਸਰਕਦੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਾਬਿਆਂ-ਦਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਝੋਡਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੀ ਹੋਈਆਂ, ਪਰ ਤੋਤਲੀ ਜੁਬਾਨ ਬੋਲਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪੋਤਰੇ ਵੀ ਦਾਅ ਲਗਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਇਕ ਜਾਣੂ ਸੱਜਣ ਨੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਕੁਝ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਟੱਬਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰੇ ਕੋਈ ਚੁੰ-ਚਰਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਹ ਚਾਅਵਾਂ ਤੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਪੋਤਰੇ-ਪੋਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁੱਤਰ-ਨੂੰਹਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਾਬੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਲਾਡ-ਲਛਿਕਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੰਜ-ਛੇ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਨੇ ਖਿਡੌਣਾ ਬੱਸ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਤੋਤ ਲਈ। ਤੋਤਦੇ ਸਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਖਹਿਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਜੋੜੋ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਬੱਸ

ਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪਹਿਏ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁੜ ਫਿੱਟ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਘੋਂਚਲਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਪਹਿਏ ਫਸਣ ਹੀ ਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਪਹਿਏ ਫਿੱਟ ਕਰਨੇ ਚਾਹੇ ਪਰ ਅਸਫਲ। ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਡੀ ਖੜ੍ਹੇ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕਦਮ ਕੋਈ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ। ਬਾਬੇ ਹੱਥੋਂ ਝੁਟਕੀ ਮਾਰ ਕੇ ਪਹਿਏ ਖੋਹਦਿਆਂ ਉਹ ਝਿੜਕਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਂਗ ਬੋਲਿਆ, "ਓ ਬੁੱਧੂ ਬਾਬੇ, ਆਹ ਦੇਖ ਜ਼ਰਾ...!"

ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਅਫਸਰ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਭਰ ਪੋਤਰਾ, ਪਹੀਆਂ ਉਤੇ 'ਐਲ' ਭਾਵ ਲੈਫਟ (ਖੱਬਾ) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉਤੇ 'ਆਰ' ਭਾਵ ਰਾਈਟ (ਸੱਜਾ) ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਲੈਫਟ-ਰਾਈਟ' ਲਿਖਿਆ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ?"

ਭਰ ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਬਹੁਤ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਵਖਤੋਂ ਛੇ ਕੁ ਵਜੇ ਦਾ ਸੈਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲਿਆ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਘਰੇ ਮੁੜਿਆ। ਵਿਹੜੇ ਵੜਦੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਾਢੇ ਕੁ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਉਠਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉੱਚੀ ਦੇਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਲਾਡ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਸੱਦਿਆ ਕਿ ਆ ਜਾ ਨੂਰ ਪੁੱਤ, ਪਾਰੀ ਕਰੀਏ। ਜਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪਿੱਛੇ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਨੂੰ ਪਾਰੀ-ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ 'ਧਾਡੇ ਨਾਲ...ਗਿੱਲੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਆ ਰੋਜ਼...!"

ਇਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਮੇਰੀ ਸੱਚੀਮੁੱਚੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ! ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਮੋਹਰਲੇ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਡੰਡੇ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਕਰਵਾਈ ਨਿੱਕੀ ਕਾਠੀ ਉਤੇ ਉਹਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਖੇਤੋਂ ਗੰਨੇ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੈਰੀਅਰ ਪਿੱਛੇ ਗੰਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਸੀਂ ਘਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਇਕ ਤਾਂ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਇਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀ ਘਾਟੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਘੰਟੀ ਦੀ 'ਟਰਨ ਟਰਨ' ਕਰਨੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਬੱਕ'ਗੇ?"

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਮੈਂ ਫੋਕੀ ਟੌਹਰ ਜਿਹੀ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਨਕਲੀ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਕਹਿ ਬੈਠਾ, "ਨਹੀਂ ਨੂਰ ਮੈਂ ਨੂੰ ਬੱਕਿਆ।" ਟੇਢੀ ਜਿਹੀ ਗਰਦਨ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਹ ਮਖੌਲੀਆ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ, "ਜੇ ਬੱਕੇ ਨੂੰ ਤਾਂ 'ਫਾ... ਫਾਅ... ਫਾਅ... ਹਾਅ' ਕਾਹਨੂੰ ਕਰੀ ਜਾਨੇ ਆਂ ਫੇ?"

ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੈਂਟਾ ਕਲੈਰੀਟਾ, ਐਲ ਏ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ
ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੁੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੰਜਾਬੀ
ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਸਿਰਫ ਲੀਗਲ ਵਰਕਰ

Cook needed for Indian
restaurant at Santa
Clarita, LA area CA.

Good Salary.

Only legal workers.

Please call

661-644-3430 or 661-263-2300

12-14

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਧੜੇਬੰਦਕ ਲੜਾਈਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਵਡਾ ਉਜਾੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਧੀਆ ਆਗੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਡੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦਾ 25 ਤੋਂ 30 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਸਿਰਫ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਹਓਮੈ ਖਾਤਰ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਉਪਰ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਐਸ ਆਰ ਐਸ) ਅੰਦਰ ਧੜੇਬੰਦਕ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਗ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਬਜ਼ (ਪ੍ਰਬੰਧਕ) ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਧੜੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਖਾਤਰ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਹੇਰਾ-ਫੇਰੀ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਘਪਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਨ 2013 ਦੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧੜੇ (ਪੰਥਕ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਇੰਟੈਗਰਿਟੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਝੱਜ) ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਧੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ 9 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਧੜਿਆਂ/ਸਲੇਟਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁੱਖ ਸੰਖੇਪ ਨੁਕਤੇ: ਜੇ ਸੋਧ ਖਰੜਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਕੌਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ?

1. ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕੌਰ ਜਰੂਰ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। 2. ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। 3. ਕਿਸੇ ਫੈਲਨੀ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਪਾ ਚੁਕਾ ਹੋਵੇ। 4. ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ (ਖੂਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ) ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 9 ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕੌਣ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ/ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ?

ਜੇ ਸੋਧ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਐਮ ਏ ਸੀ (ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੋਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵੀਂ ਐਮ ਏ ਸੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ?

ਕੁਲ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ।

ਐਮ ਏ ਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਕੌਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਘਟੇ-ਘੱਟ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘਟੇ-ਘੱਟ 4 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਮੈਂਬਰ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦਾ ਐਮ ਏ ਸੀ, ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਐਮ ਏ ਸੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਆਵੇਦਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਲਾਟਰੀ ਰਾਹੀਂ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ। ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ, ਸਿਫਾਰਸ਼ਸ਼ੁਦਾ, ਸਿਲੈਕਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦਾ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ?

ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟ ਵਾਲਾ ਸਲੇਟ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ 'ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ-ਇੱਕ ਵੋਟ' ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਲਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ/ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਮਲ

ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਐਤਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਜਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ, ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸੀਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਤਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ 'ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ-ਇੱਕ ਵੋਟ' ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕੋਈ ਸਲੇਟਾਂ ਜਾਂ ਗਰੁਪ ਨਹੀਂ, ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖਿਚੋ-ਤਾਣ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਉਹ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ/ਇਲੈਕਸ਼ਨ

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਵੈ-ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਐਮ ਏ ਸੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਯਾਨਿ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦਾ ਅਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਮਲ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਗੁਪਤ ਵੋਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿਸ ਸੀਟ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੈਫਰੈਂਡਮ (ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ) ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਵੇ

ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਮਾਂ:

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ 29 ਮਾਰਚ 2015 ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤਕ

ਨੋਟ: ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਇਹ ਵਧੀਆ ਰੀਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸੰਗਤ ਇਸ ਰੀਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੀਤ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ: ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਿਖੀਰਾਜ, ਰਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ

ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ: ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਹੋਰ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਟਵਾਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਲੀ, ਮਹਾਂਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੋਸ਼ਾ।

ਯੂ.ਕੇ. ਚੋਣਾਂ: ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਉਲਝਾਈ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ

ਲੰਡਨ: ਯੂ.ਕੇ. ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ ਉਲਝਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੋਟ ਕਿਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਾਈ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਫਿਲਹਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਰਾਏ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਹੋ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਵੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣਗੇ ਪਰ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਵੋਟ ਇਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 4,20,196 ਸੀ ਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 2,962 ਸੀ। ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਲਾਇਨ ਸਥਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਇਆ।

ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਉੱਚ 16% ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ ਵਿਖੇ ਜਾਰੀ ਹੋਈ '2015 ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਿੱਖ ਰਿਪੋਰਟ' ਮੁਤਾਬਕ ਇਥੇ ਵੱਸਦੇ 40% ਸਿੱਖ ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਜਾਣਨ ਲਈ ਹੋਏ ਆਨ ਲਾਈਨ ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਤੋਂ 40 ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ 31% ਨੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਦਕਿ 16% ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ, 4% ਨੇ ਗਰੀਨ, 3% ਨੇ ਯੂ.ਕੇ.ਆਈ.ਪੀ. ਤੇ 1% ਨੇ ਲਿਬਰਲ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦਰਸਾਇਆ। ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣਗੇ। ਇਸ

ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਦਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 16% ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਇਹੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਪਾਰਟੀ ਲੇਬਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਹ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਪਣੇ ਵੋਟ ਇਰਾਦੇ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਡਰਬੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੀਰਤ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਭੁਗਤਣਗੇ। ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਬਦਲ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1984 ਵੇਲੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ 31% ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੀ ਮੁੜ-ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 74% ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੀਟ ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਲਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ੇਰ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ ਵਜੋਂ ਅਪਨਾਵੇਗਾ ਕੇਂਦਰ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ 'ਸਾਂਸਦ ਆਦਰਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ' ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਸਰਬ ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸੰਸਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਫਿਲਿਪ ਹੈਮੰਡ ਨੇ ਇਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ, ਫੂਡ ਪ੍ਰਾਸੈਸਿੰਗ ਤੇ ਸੂਰਜੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੇ ਬਾਇਓਮਾਸ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਤੇ ਬਾਇਓਮਾਸ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਬਾਰੇ ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦਯੋਗ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਾਚਾਰੀ ਤੇ ਪੈਰਾਮੈਡਿਕਸ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਮੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾਮੁਖੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਹੁਨਰ ਸਿਖਲਾਈ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ

ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਊ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਐਜੂਸਿਟੀ ਤੇ ਮੈਡੀਸਿਟੀ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਐਗਰੋ ਪ੍ਰਾਸੈਸਿੰਗ ਤੇ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

ਅਹਿਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਪਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਮੰਡ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਣ ਜੋ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੇਕਤ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣ ਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ, ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਤਰਨ ਦੇ ਵਧੀਆ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

INDIAN BAZAAR

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
DESIGNER LEHANGAS, SUITS, SAREES, KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ

Gidha Bhangra Dressess On Rent

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Preet BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss
Ph: 317-886-4858

www.punjabiweightloss.blogspot.com
www.goharbalife.com/skaur

The Anu Attorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability
*Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538

801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101

Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Weekends &
Evening
Appointments
Available

US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

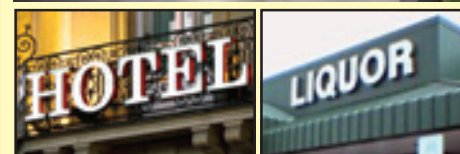
Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com

aj@ubbchicago.com

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਇ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)

Live Video Display With Large Screens

DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:

1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936

734-890-1767

e-mail: raj@syانvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ
ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 16ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਭਰੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਮਾਰਚ 2015 ਸਮਾਂ: ਸ਼ਾਮੀ 6:30 ਵਜੇ

The Cotillion

360 South Creek Side, Palatine, IL 60074
(Route 14 & 1/2 Block West of 53)

Minimum Contribution \$50
Limited Seats, Reserve Your Seat.

ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ

ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ

ਗਾਇਕ ਜੀਤਾ ਗਿੱਲ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੱਨ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਸਾ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਹਰਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ

ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ

ਸਪਾਂਸਰ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਪਰਸਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਸਾ, ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਭੁਪਿੰਦਰ (ਭਿੰਦਾ) ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੋਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਐਲਖ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਰਾਮਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਧਾ, ਜੱਸੀ ਪਰਮਾਰ, ਰਾਮੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਹਿਊਸਟਨ), ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ (ਕੈਨਸਸ); **ਇੰਡੀਆਨਾ:** ਕਮਲਜੀਤ ਵਿਰਕ, ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ, ਤੀਰਥ ਅਟਵਾਲ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ; **ਮਿਸ਼ੀਗਨ:** ਸੁਖੀ ਨਰਵਾਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਡ, ਬਲਬੀਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਾਜ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਬਾਬ ਖਹਿਰਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਲਾਡੀ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ; **ਮਿਲਵਾਕੀ:** ਬਰੋਟੀ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ; **ਓਹਾਇਓ:** ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ; **ਨਿਊ ਯਾਰਕ:** ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਮ, ਬਿੰਦਰ ਬਿਸਮਿਲ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ; **ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ:** ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਐਸ ਪੀ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਗੁਰਾਇਆ, ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ, ਨੀਟਾ ਮਾਛੀ ਕੇ, ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਡਾਲੀ, ਸੋਹਨਪ੍ਰੀਤ (ਸੋਮ ਚਾਹਲ)।

ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂੰ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ

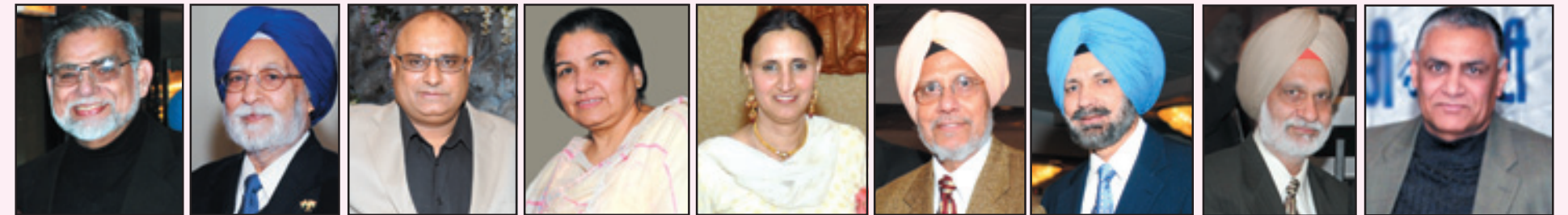
Punjab Times

Ph: 847-359-0746

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲਿਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਨੀਟੂ) ਕਾਹਲੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ

ਮੁੱਖ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਮਿੱਕੀ ਕਾਹਲੋਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਰੀਮੈਕਸ) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੋਸਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਡਾ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਮਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵਿਕ ਸਿੰਘ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧੂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰੋਰਟ

ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਗਿਆਨਇੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦਲਬਾਰਾ ਲਾਲੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਲਡ ਵਾਈਡ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਰਾਜ ਸਿਆਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਰਾਹੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਲਾਲੀ ਸਿੱਧੂ

ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕ) ਸਿੰਘ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਸੇਲਮ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਬਿਕਰਮ ਸਿੱਧੂ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧੂ ਜਸਕਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਆਰ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਰੀਟੋਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਮਿਲਵਾਕੀ; ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਇੰਡੀਆਨਾ; ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਇੰਡੀਆਨਾਪੋਲਿਸ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ (ਓਹਾਇਓ); ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਡੇਅਟਨ (ਓਹਾਇਓ); ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ; ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਗਦਰ ਮੋਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਇੰਡੋ-ਅਮੇਰੀਕਨ ਹੋਰੀਟੋਨ ਫੋਰਮ ਫਰਿਜ਼ਨੋ; ਇੰਡੋ ਯੂ ਐਸ ਹੋਰੀਟੋਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਰਿਜ਼ਨੋ।

ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਜਲੰਧਰ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਵਲੋਂ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਖੰਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ 'ਕੌਮੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਗੇ। ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦੌਰਾ 21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਤੇ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਸਰਪਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨਗੇ, 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਵਲੋਂ ਖੰਨਾ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਕਿਸਾਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ

ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਫੜਿਆ ਅੰਨਾ ਦਾ ਪੱਲਾ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, 26 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੇ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਘੇਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਨੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼

ਵਿੱਚ ਕੁੱਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਡਕਾਦਾ) ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਧਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਆਪਣੀ

ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧੁੰਧ ਕਮਾਇਆ: ਸਰਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ-ਹਿਤਸ਼ੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਵਾਕਆਊਟ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸੁੱਖ ਭੋਗਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ।

ਯਾਤਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਇਥੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਧ ਕੇ ਲਿਆਏ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਤੇ ਸੜਕੀ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਅਜੇ ਵੀ 55 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਖੇਤੀ ਉਪਰ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਹਾਈਵੇਜ਼ ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਜਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸੰਭੂ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਾਂਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੋਰੀਡਾਰ ਦੁਆਲੇ ਹੀ 12-13 ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਜਾੜੇ ਹੋਣ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਕਈ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ ਹਨ।

‘ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ’

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ 'ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ' ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਹਸਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ, ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਖਿੱਤਾ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੁਲਕ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਤੇ ਧੌਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ

ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣਗੇ ਨਿਲਾਮ

ਲੰਡਨ: ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਕਵਚ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਨਹੈਮਸ ਨਿਊ ਬਾਡ ਸਟਰੀਟ ਨਿਲਾਮੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ 21 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਦੀਆਂ ਰਤਨ ਜਤੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਕਵਾਈ ਵਾਲਾ ਤੀਰਾਂ ਵਾਲਾ ਤਰਕਸ਼, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਕਾਂਸੀ ਦੀ ਤੋਪ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਮਹੀਪ ਸਿੰਘ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ

ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥਕ ਦਰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਆਗੂ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਕੌਮੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਰਚਰਨ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਪਣਾ ਰਾਜਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਜੇਕਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਮੰਗਾਂ ਕੀ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹਾਸਲ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਰਾਜਸੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ?

ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬੀਮ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਨੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਨੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਢਾਂਚਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਜੁਲੂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਸਕਣਾ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰਤ ਲੋਕਰਾਜੀ ਢਾਂਚੇ ਉੱਤੇ ਉਸਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉੱਘੇ ਚਿੰਤਕ ਡਾ. ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਤੇ ਕੌਮੀ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੋਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਮਨ ਚਾਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਪੂਰਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕਰਨਲ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲਾ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ

ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਜਸੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਦਸਿਆ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਥ ਰਤਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਰੇਲ ਲਿੱਪੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉੱਘੇ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉੱਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਡਾ. ਮਹੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25

2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਂਟਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

3310 (S) CANTON CENTER RD., CANTON MI 48188, Ph# 734-397-7281

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵਹੁ ਸਦਾ ਚਿਰੁ ਜੀਵਹੁ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਅਨਦ ਅਨੰਤਾ॥

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥
ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਨ ਵਿਖੇ 25 ਅਪਰੈਲ 2015, ਸਨਿਚਰਵਾਰ (12:30 ਵਜੇ) ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਜਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ ਜੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਨ

ਫੋਨ: 734-397-7281 (ਗੁਰਦੁਆਰਾ), ਭਾਈ ਤੇਜਕਰਨ ਸਿੰਘ 734-756-7338

e-mail: mgmt@singhsabhaofmi.org

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137

1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327

(Ph: 765-478-5555)

1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਮਰਕਜ਼

ਤਹਿਰੀਰ-ਏ-ਤਾਜ ਮਹਿਲ

ਆਗਰਾ ਵਿਚ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਮੁਗਲ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਬੇਗਮ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਤਾਮੀਰ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਸਦਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸੈਲਾਨੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ, ਗੂਗਲ ਸਟਰੀਟ ਵਿਊ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪਿਆਰੀ ਅਰਜੁਮੰਦ ਬਾਨੋ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅਜੂਬਾ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਬਣਵਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਜੂਬੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਦਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸੈਲਾਨੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੈਲਾਨੀ ਗੂਗਲ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਜਪਾਨ ਦਾ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਆਈਲੈਂਡ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਾਊਂਟ ਫੂਜੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੂਗਲ ਏਸ਼ੀਆ ਪੈਸਿਫਿਕ ਬਲੋਗ ਮੁਤਾਬਕ, ਤਾਜ ਮਹਿਲ 'ਗੂਗਲ ਸਟਰੀਟ ਵਿਊ' ਉਤੇ ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ

ਅਣਗਿਣਤ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ। ਇਸੇ ਦੀ

ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਤੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਦਾ ਇਕ ਪਿਆਰ-ਚਿੱਤਰ।

ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਉਮਦਾ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ।

ਬਦੌਲਤ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਅੰਦਰ ਨੱਕਾਸ਼ੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਬੇਜੋੜ ਹੈ; ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ। ਇਹੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਲੋਕ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਆਗਰਾ (ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੀਆਂ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਔਸਤਨ 20 ਲੱਖ ਲੋਕ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਾ ਦਾ ਉਤਮ ਨਮੂਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਆਗਰਾ ਵਿਚ ਯਮੁਨਾ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਵਾਕਿਆ ਹੈ।

ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਦੀ ਮੌਤ 17 ਜੂਨ 1631 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਮਹਿਜ਼ 40 ਵਰ੍ਹੇ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਅਰਜੁਮੰਦ ਬਾਨੋ ਬੇਗਮ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਖੁਰਮ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ, ਨਾਲ 10 ਮਈ 1612 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪਿਆਰੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਲਾਡ ਨਾਲ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਜੋੜੀ ਦੇ ਘਰ 14 ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਅਤੇ 14ਵੇਂ ਬੱਚੇ ਗੌਹਰਾ ਬੇਗਮ ਦਾ ਜਨਮ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਲਈ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

ਸਾਹਿਰ, ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਤੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ

ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਤੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਮਹਿਲ ਦੀ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਨੇ ਵੀ 'ਤਾਜ ਮਹਿਲ' ਅਨੁਵਾਨ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਮ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅੰਗ-ਬਾਣ ਚਲਾਇਆ ਕਿ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਇਹ ਚੰਦ ਸਤਰਾਂ ਵੀ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛਿੜਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਬਦੇ-ਬਦੀ ਆਣ ਕੇ ਥਾਂ ਮੱਲ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਇਕ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੌਲਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੇ ਕਰ,
ਹਮ ਗਰੀਬੋਂ ਕੀ ਮਹੱਬਤ ਕਾ ਉੜਾਇਆ ਹੈ ਮਜ਼ਾਕ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 28 ਮਾਰਚ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-161

ਤਸਵੀਰ: ਜਨਮੇਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

ਐਸੋ-ਇਸ਼ਰਤਾਂ ਭੋਗੀਆਂ ਉਮਰ ਸਾਰੀ,
ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਰਦਿਆਂ ਠੱਗੀਆਂ ਜੀ।
ਕਰ ਗਏ ਕੂਚ ਅਸਵਾਰ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ,
ਖਾਲੀ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਬੱਧੀਆਂ ਜੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-159

ਕੱਚੀ ਕੰਧੋਲੀ, ਪਾਛੂ ਪੋਚਾ,
ਚਕਾ-ਚੌਧ ਵਿਚ ਰੁਲ ਗਏ ਸਾਰੇ।
ਹਾਰਾ, ਹਾਰੀ, ਚਾਟੀ, ਕਾਤੂਨੀ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਾ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਾਰੇ।
ਚੱਕਲਾ-ਵੇਲਣਾ ਸਾਹ ਜਿਹਾ ਭਰਦੇ

ਦੀਵੇ ਤਾਂ ਹੋ ਗੁੱਲ ਗਏ ਸਾਰੇ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ
ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਪਿੰਡ ਹੈ।
ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਹੀਏ ਜਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ
ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਜਿਥੋਂ ਗਈ ਖਿੰਡ ਹੈ।
ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਭਾਵੇਂ ਪਾਵੇ ਬਾਤਾਂ
ਵੱਸਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਲ ਉਤੇ।
ਜਾਪਦੇ ਇੰਦਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ
ਭਾਗ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹਨ ਸੁੱਤੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨਰਪੁਰੀ
ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਕਾਲਾ ਰੰਗ

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਉਂਜ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਦੋ ਹੀ ਰੰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ- ਗੋਰੇ ਤੇ ਕਾਲੇ। ਪਰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਰੰਗ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਦਿਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾਈ।

ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਸੋਚ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਥਾਂ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਥੋਂ ਦੇ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਉਪਰੰਤ ਕੱਟਿਆ-ਮਾਰਿਆ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਓ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਪ੍ਰਤਾਪ, ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰੰਗ ਰੂਪ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ, ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।" ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨ ਲਿਆ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਉਹੀ ਸਾਥੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

-ਹਰਜੋਤ ਗਿੱਲ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਫੋਨ: 559-374-4500

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵੀ ਹੁਣ ਜੋਖਮ ਵਾਲਾ ਪੰਦਾ ਬਣਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹ ਪੰਦਾ ਕਾਫੀ ਜੋਖਮ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੋਹ ਲਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਸਤਨ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ 250 ਕਿਸਾਨ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਕੋਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਪਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਨੇ ਝਟਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਤਕਰੀਬਨ 1100 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੱਪਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ (2011 ਤੋਂ 2014 ਤੱਕ) 31 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੱਪਾਂ ਨੇ ਕੱਟਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਲ 2013 ਤੋਂ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ 1512 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੱਪ ਨੇ ਭੰਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਖੇਤੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੇ 7000 ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖੋਹੀ

ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 25 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਇਕੱਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੱਪ ਦੇ ਕੱਟੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ 791 ਤੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ 721 ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 1987 ਤੋਂ 2008 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ 5097

ਕਿਸਾਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਪਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 849 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਪਾਂ ਨੇ ਕੱਟਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਦੇ 3073 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਈ। ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਸਾਲ 2009 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਔਸਤਨ 250 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕੇਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ (ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ) ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਸੌ ਕੇਸ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨ ਨਕਾਰਾ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰੰਟ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੇ ਅੰਗਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਲਮਕਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੋਅ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ

ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2008 ਤੱਕ ਇਹ ਮਦਦ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਹੁਣ ਮਦਦ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਉਗਰਾਹਾਂ) ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸੀ ਕਿ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸਿੰਧ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਭਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਦੀ ਬਾਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਹੁਣ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾ ਕੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ!

ਲੰਬੀ: ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਪੌਣਾ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਪੇਜ ਉਪਰ ਅਪਲੋਡ ਆਨਲਾਈਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਨ ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇਥੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਆਨਲਾਈਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੇ ਸਫ਼ਾ ਨੰਬਰ 97 ਅਤੇ 98 ਉਪਰ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ 177 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅੱਜ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਨ ਤੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਨਟੇਕ

ਸਿੰਘ ਆਹਲਵਾਲੀਆ ਹਨ ਜਦਕਿ ਹਕੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ 'ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ' ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 2015 ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਡ ਡਾਇਰੀ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮਨੋ-ਮਨੀ ਖਟਾਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 2015 ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਡ ਡਾਇਰੀ ਅੰਦਰਲੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸਫ਼ਾ 71 ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਪਰ ਆਯੋਗ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਸਫ਼ਾ 97 ਉੱਤੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ/ਚੇਅਰਮੈਨ' ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਆਨਲਾਈਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ 20 ਜੂਨ 2013 ਨੂੰ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ।

ਪੈਰੋਲ ਉੱਤੇ ਭੱਜੇ ਖਾੜਕੂ ਖਿਲਾਫ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਮੋਗਾ: ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰੋਲ ਉੱਤੇ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਖਾੜਕੂ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. (ਡੀ) ਹਰਜੀਤ ਪਨੂੰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ 12 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 28 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਧਰਮਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਧਰਮਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 28 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 26 ਜੂਨ 2009 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇਣੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ 29 ਨਵੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਨੇ 1994 ਵਿਚ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਢੋਲੇਵਾਲ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ 1997 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਦੇ ਅਸਥਘਾਟ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣਿਆ ਸੁਪਨਾ

ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਮਿਨੀ ਹਰਿਦੁਆਰਾ' ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ 14 ਸਾਲਾ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ 14 ਦਸੰਬਰ 2003 ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨਘਾਟ ਤੇ ਅਸਥਘਾਟ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਪਰ ਅਸਥਘਾਟ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬੰਦ ਹੈ।

ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨਘਾਟ ਤੇ ਅਸਥਘਾਟ ਤੱਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਤੇ ਬੱਲੇ ਪੱਕਾ ਕਰਾ ਕੇ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ। ਜਨਾਨਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਦੋਵੇਂ ਇਸ਼ਨਾਨਘਾਟ ਤੇ ਪੌੜੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ। ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਥਘਾਟ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਲੋਹਡ ਖੱਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ ਤੇ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰੋੜਕਾ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਅਸਥਘਾਟ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਛੇ ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਧੂਰੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ

ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬੰਦ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਚਾਰ ਭਰਾ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਆਪਣੀ 4 ਕਿੱਲੋ 6 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਰਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਜਬ ਮੁੱਲ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਾਜਬ ਮੁੱਲ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀ।

ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਈਡਲ ਚੈਨਲ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਨੱਕੀਆਂ ਖੱਡ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨਘਾਟ ਤੇ ਅਸਥਘਾਟ ਤੱਕ ਵਹਾਅ ਸਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਮਗਰੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਛੇਤੀ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਮਸਲਾ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਆਏਗਾ, ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਦਾ ਕੱਟਿਆ ਚਲਾਨ

ਦਸੂਹਾ: ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਬੈਂਜ਼ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਬੱਸ ਦਾ ਚਲਾਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਰੁਵ ਦਹੀਆ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਪੈਟ੍ਰੋਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਜੰਮੂ ਜਾ ਰਹੀ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਬੈਂਜ਼ ਬੱਸ (ਨੰ. ਪੀ.ਬੀ-03 ਵਾਈ-8300) ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇੜੇ ਰੋਕ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਚੈਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਬੱਸ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ, ਜੋ ਤਾਜ ਟਰੇਵਲ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਬੱਸ ਦੀ ਆਰਸੀ ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਦਸੂਹਾ ਨੂੰ ਬੱਸ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੇ ਬੱਸ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਚਲਾਨ ਕੱਟ ਕੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਦਹੀਆ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਦੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਸ ਵਾਪਸ ਬਾਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਉਕਤ ਬੱਸ ਨੂੰ ਦਸੂਹਾ ਬਾਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ

ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। 2011 ਬੈਚ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਰੁਵ ਦਹੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੁਆਇਨਿੰਗ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਨੌ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਕਾਰ ਦਾ ਚਲਾਨ ਕੱਟਣ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਦਸੂਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਾਖੜ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ ਵਲੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਅਵੱਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟਿੰਨਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸਕਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਸ਼ੋਕ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੁਆਬਦੇਹ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਇਸ ਹੱਤਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੂਹ ਜੁਆਬਦੇਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 17 ਜੁਲਾਈ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਹੁਣ ਰੱਬ ਰਾਖਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ 8134 ਹੈਡ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ, 1500 ਸੈਂਟਰ ਹੈਡ ਟੀਚਰਾਂ ਤੇ 228 ਬਲਾਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 25 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 2033 ਹੈਡ ਟੀਚਰਾਂ, 375 ਸੈਂਟਰ ਹੈਡ ਟੀਚਰ ਤੇ 57 ਬਲਾਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਬਗੈਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੀਆਂ 48 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 20 ਖਾਲੀ ਹਨ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇੰਨਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੀ.ਕੇ. ਗੋਇਲ ਕੋਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਸਰਦਾਰਗੜ੍ਹ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਸਟੇਟ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਹੈ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਏ.ਕੇ. ਵਰਮਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ

ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਜਗਰਾਉਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਜ਼ੀਰਾ ਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਢੁਡੀਕੇ ਦਾ ਵਾਧੂ ਕੰਮ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋ-ਦੋ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸਪਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੀਆਂ 75 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਪਦ ਉਨਤੀ ਰਾਹੀਂ ਤੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਤਰੱਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ

ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਦ ਉਨਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਦ ਉਨਤੀ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਰਾਂ ਅੰਕ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਦ ਉਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਬਾਰਾਂ ਅੰਕ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ 1073 ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1050 ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਕਾਲਜ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਇਕ ਵੀ ਰੈਗੂਲਰ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ

ਗੈਸਟ ਫੈਕਲਟੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਰੇਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ-ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ-ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਦਸ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਰੱਖੇ ਵੀ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੁੱਟਵੀਂ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਨਿਆਲ ਪਾਤੜਾਂ ਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਜ਼ੀਰਾ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਰੈਗੂਲਰ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਰੈਗੂਲਰ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਜੰਡਿਆਲਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ

ਰੋਡੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਸਿੰਧਸਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਢੁਡੀਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਅਧਿਆਪਕ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਿਭਾਗੀ ਤਰੱਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਢਿਲਮੱਠ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਅਜੇ ਢੁਕਵਾਂ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ 20 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ, 25 ਨੂੰ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ, 26 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 28 ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ, 30 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ 15 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਲੜੀਵਾਰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਫ਼ਿੜ੍ਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਬਾਪੂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਾਪੂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਸਰਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਪੂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਕਤਲੇਆਮ 1984

ਪ੍ਰੇਮ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ 70 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁਧ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕਹੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਉਤੇ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਸਤਰਾਸ਼ਾ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਔਰਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿਧਾਰਥ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ, ਨਿਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਇਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵਿਰੁਧ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਵਕੀਲ ਆਈ.ਯੂ. ਖਾਨ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੱਜਣ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਲਤ ਤੇ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ।

ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਆਏ ਤਿੰਨ ਕੈਦੀ ਫਰਾਰ

ਤਰਨਤਾਰਨ: ਇਥੇ ਅਦਾਲਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਆਏ ਤਿੰਨ ਕੈਦੀ ਹਥਕੜੀਆਂ ਸਮੇਤ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਫਰਾਰ ਹਵਾਲਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਪ੍ਰਿੰਸ (30) ਵਾਸੀ ਬੰਡਾਲਾ ਤੇ ਬੈਂਕਾ ਵਾਸੀ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ (22) ਤੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (25) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲਈ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚਾਹ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਲਦੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਹਥਕੜੀਆਂ ਸਮੇਤ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੈਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸ ਵੀ ਚਾਹ ਵਾਲੇ ਢਾਬੇ ਤੋਂ ਹਥਕੜੀਆਂ ਸਮੇਤ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1000 ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰੇਗਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਜਟ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਊਰੋ): ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਜਟ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ ਬਜਟ 886 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਵਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਜਟ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਜਟ 886 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਵਾਰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬਜਟ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਭੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ

ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਐਤਕੀਂ ਬਜਟ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੇ ਸਾਲ ਭਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਜ਼ੋਨ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਪੈਰਵੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾਕਟਰ ਐਮ.ਐਸ. ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਜ਼ੋਨ (ਐਸ.ਈ.ਜ਼ੈਡ.) ਐਲਾਨ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖੁਰਾਕੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪੁੱਜੇ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ (ਐਸ.ਈ.ਜ਼ੈਡ.) ਸਿਰਫ ਰਿਅਲ ਅਸਟੇਟ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਵਾਦਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਭੂਮੀ ਲੈਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 90 ਫੀਸਦੀ ਖੁਰਾਕ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਮੌਕੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਜ਼ੋਨ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਜਾਈ, ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ

ਐਮ.ਐਸ. ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ

ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ, ਤਕਨੀਕੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੋਚੋ ਸਰਕਾਰ: ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 60 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਖੇਤੀ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਬਚੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਖੇਤੀ ਬਚੇਗੀ। ਡਾ. ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਕੰਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੋਚਣਾ ਹੈ। 2050 ਤੱਕ ਦੁੱਗਣੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਫਸਲੀ ਫੇਰਬਦਲ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਤੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ

ਲਗਾਤਾਰ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਬਰਸੀਮ ਬੀਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਮੌਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਦਾਲਾਂ, ਛੋਲੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਮੁਨਾਫਾ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੱਥ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਘੱਟ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਅ ਵਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜੇਖਮ ਭਰਪੂਰ ਕਿੱਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਸਾਤ ਤੇ ਕਦੇ ਸੋਕੇ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਹੋਈ ਫਸਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਮੰਡੀ, ਭਾਅ ਤੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫੱਕਰ ਤੇ ਮਸਤ ਮਲੰਗ ਗਾਇਕ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ

ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਕਲਾ ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਨੇ ਗਹਿਗੱਚ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੇਵੀ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਦੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦਾਗ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਦੇ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਮਾਤਾ ਨਿਕਲ ਆਈ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਨੂੰਖੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦੁਹਰਾ ਲਾਭ 'ਪੁੰਨ ਨਾਲੇ ਫਲੀਆਂ' ਵਾਂਗ ਫਲਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਵੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਐਸ. (ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ) ਕੰਗ ਗਵੱਈਆ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕੇ ਕਿ 'ਗਿੱਧਿਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀਏ' ਨੀ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਆ' ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੰਗ ਇਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਟੇਜਾਂ ਅਤੇ ਅਖਾਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ, ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਣ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਗੋਲਿਕ ਦੂਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਸਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਰੋਣ ਬਸੇਰਾ ਕਰੀਬ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਤੋਂ ਕੱਟਤਪੰਥੀਆਂ ਤੱਕ 'ਹੁੰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਪਿਆਰੇ', 'ਮੋਢੇ ਉਤੇ ਰੱਖ ਕੈਮਰਾ, ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣੀ ਗੁਆਂਢਣੇ ਤੇਰੀ' ਜਾਂ 'ਲੰਬਤਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੱਚਦੀ' ਨਾਲ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਵੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ ਹੈ ਅਤੇ 'ਗਿੱਧਿਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀਏ' ਤੋਂ 'ਖਾਓ-ਪੀਓ ਐਸ ਕਰੋ' ਤੱਕ ਜੀਹਨੂੰ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਹੋ ਗਵੱਈਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਉਲਾਂਭਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ 'ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਹੈ ਕੀ ਐ', ਉਹ ਕੰਗ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਝੱਟ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ- 'ਪੁੱਠੀ ਦੇਖੀ ਰੀਤ ਮੈਂ ਇਸ ਭੈੜੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ, ਇਹ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੀ' ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਤੇ ਕੰਗ ਦੇ ਗੀਤ 'ਖਾਓ-ਪੀਓ ਐਸ ਕਰੋ' ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- "ਜੁਆਨਾ! ਗਣਾ ਬਹੁਤ ਆਲੂ ਗਾਇਆ ਕੰਗ ਨੇ। ਪੱਗ ਵੀ ਤੁਰਲੇ ਆਲੀ ਸੋਹਣੀ ਲਗਦੀ ਐ... ਨੱਚਦਾ ਵੀ ਸੋਹਣਾ, ਪਰ ਕੱਦ ਪੱਖੋਂ ਮਾਰ ਖਾ ਗਿਆ।" ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਗੀਤ ਵਿਚਲੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ, "ਕੰਗ ਛੇ ਫੁੱਟ ਐ। ਜਿਹੜਾ ਤੂੰ ਗੀਤ ਵਿਚ ਵੇਖਿਐ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕੰਗ।" ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਗੀਤ ਵਿਚ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਗੀਤ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਤਾਂ ਵਾਪਰ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਸਤ ਤੇ ਫੱਕਰ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 1978 ਵਿਚ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਹਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਐਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ 'ਗਿੱਧਿਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀਏ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਮੋੜ-ਘੋੜ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਤਜਰਬੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਵੇਖੋ, ਰੂਹ ਤਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਗੀਤ 38 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਸਨ। ਠੀਕ ਹੈ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਤੇ ਵੱਜਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਡਰਨ ਬੋਲੀਆਂ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲੰਮੇ ਵਕਫੇ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਗੁਫ਼ਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਘਟਦਾ-ਵਧਦਾ ਨਜ਼ਰ

ਅੱਜ ਵਾਲਾ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ

ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫਗਵਾੜੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਮੋਹਲੀ ਵਿਚ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ, ਗੁਰਚਰਨ ਪੋਹਲੀ ਤੇ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਗੱਲ 1979 ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਫਗਵਾੜੇ ਦੀਆਂ ਕਾਲਜ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ।

ਮਾਣਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚਤੁਰਾਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ। ਪੋਹਲੀ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਚਰਚਿਤ ਸੀ। ਕੰਗ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਲਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵਲੈਤਾਂ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਓ, ਉਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਾਹਤ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਜਦੋਂ 'ਗਿੱਧਿਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀਏ' ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਤਾਲੀਆਂ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਉਣ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਿਆਣੇ-ਕੁੱਟ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਖੈਰ ਕੰਗ ਤਾਂ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਚੇਤਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭੀੜ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਤਾਂ ਤਾੜ ਦੇਣੀਂ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਲੱਫੜ ਜੜ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਮਸਾਂ ਹੀ ਪੰਤਾਲੀ ਕਿਲੋ ਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ ਤੇ ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਕੁਇੰਟਲ ਭਾਰਾ। ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਹਿੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਨੀਲਾ ਹੋਇਆ ਕੰਨ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਂ ਪੁੱਛਦੀ ਰਹੀ- 'ਨਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਈ ਮਾਸਟਰ ਕੁੱਟਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਾਰਦਾ ਨਹੀਂ'। ਮੈਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਮਾਣਕ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਹੇਕਾਂ ਲਗਦੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ 'ਗਿੱਧਿਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀ' ਚਪੇੜਾਂ ਖਾ ਕੇ ਸੁਣ ਸਕਿਆ ਸਾਂ। ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਕੰਗ ਦੇ ਘਰੇ ਬਰਮਿੰਘਮ ਲਾਗੇ ਵਾਲਸਲ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਥੱਪੜ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਭੁੜਕ ਕੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਆਈਡੈਂਟਿਟੀ ਕਾਰਡ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਾ ਤਾਂ ਚਲੇ ਬਹੁਤਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ

ਸੀ, ਪਰ ਫੀਸ ਦੇ 14 ਰੁਪਏ ਵੀ ਗੁਆ ਲਏ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਟਿਕਟ ਵੀ ਅੱਸੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫਖਰ ਜ਼ਮਾਨ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਲੰਡਨ ਵਿਚਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਵੀ ਸੀ। ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਕਰੀਬ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਪਿਛੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਉੱਘਦੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ- "ਮੈਂ ਗਾਇਕ ਕੰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣੈ, ਤੁਸੀਂ ਚੱਲੋਗੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ?" ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦਾ ਸੁਭਾਅ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਭੁੱਬ ਮਾਰ ਕੇ ਪਿਆ- "ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਮੀਨ ਮਲਿਕ ਤੇ ਫਖਰ ਜ਼ਮਾਨ ਹੁਰਾਂ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕਾਹਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸੱਦ ਲਿਐ? ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੁੱਚੇ ਜਿਹੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇਰੀ ਖੋਹ-ਸੁਆਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਾਪ ਦਿੰਨਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗ ਪਿਐ।" ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਸਫਰ ਪੈ ਗਿਆ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ। ਉਂਜ, ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸਿਫਤ ਵਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਪਲ ਹੀ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- "ਅਸ਼ੋਕ, ਅੱਛਾ ਤੂੰ ਕੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗਾਉਂਦੇ। ਬਣਾ ਲਈਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਵੇਖ ਲਵਾਂਗੇ। ਚੱਲ ਮਾਰ ਘੋਟੀ, ਮੰਗਾ ਸ਼ਾਟ।"

ਖੈਰ! ਹਲਵਾਰਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਾਲਸਲ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਸਮੇਸਿਆਂ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- "ਅਸ਼ੋਕ ਘੁੱਟ ਲਾਈਏ, ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਵੀ ਹੈਗੀ ਆ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਈਆਂ।" ਮੈਂ ਵੀ ਉਪਰੋਂ-ਉਪਰੋਂ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਵਾਸ ਰੀਗਲ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ, ਜਾਨੀ ਵਾਕਰ ਬਲੈਕ ਤੇ ਗ੍ਰੀਨ ਵੀ, ਬੋਟਾ ਦੇਸੀ ਚੁੱਕੀ ਆਵੇ। ਦੇਸੀ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਉਖਤ ਨਾ ਜਾਵਾਂ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ- "ਚਲੇ ਗ੍ਰੀਨ ਲੇਬਲ ਕਦੇ ਪੀਤੀ ਨਹੀਂ, ਇਹਦਾ ਸੁਆਦ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।" ਇਕ ਪੈਗ ਲਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕੰਗ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ- "ਬੋਟੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਐ?"

ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਢਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- "ਮਛੰਦਰ।" ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ- "ਅਸ਼ੋਕ ਸੱਚ ਦੱਸੀ, ਤੂੰ ਮਛੰਦਰ ਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸਿਆ ਕਿਉਂ?"

"ਗੁਰੂ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਮਛੰਦਰ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆ ਇਹ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ।"

ਉਦਣ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਹੀ ਉਲਟ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਬੋਲਿਆ "ਜੱਟ ਤਾਂ ਸੁਹਾਗੇ 'ਤੇ ਮਾਨ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਵਲੈਤ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਕਿਹੜਾ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਉਹਦਾ ਗੁਰੂ ਮਛੰਦਰ।" ਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਦੁਜਾ ਪੈਗ ਵੀ ਖਿੱਚ ਗਿਆ।

ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਮੈਂ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਮਸਤਾਨਾ ਪਾਨ ਖਾਣ ਦਾ।

ਉਸ ਦਿਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਹੱਥ ਇੰਨਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਦੇਰ ਰਾਤ ਉਹ ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਮੇਰੀ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਹਨੇ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਵੇਂ ਆਕੜਾਂ ਕਰੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣਾ ਵੀ ਮੁਨਾਸਿਫ਼ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਡੁੱਬਣਗੇ ਕੰਜਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ!

ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਤਫ਼ਾਕ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਬਲਦੇਵ ਮਸਤਾਨਾ ਦੇ ਕੁਵੈਂਟਰੀ ਸਥਿਤ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਜਲੰਧਰੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਦੇ ਇਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕੰਗ ਦਾ ਲੰਗੋਟੀਆ ਯਾਰ ਤੇ ਉਹਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗੀਤਕਾਰ ਹਰਬੰਸ ਜੰਡੂ ਉਰਫ਼ ਜੰਡੂ ਲਿੱਤਰਾਂਵਾਲਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। 'ਖਾਓ-ਪੀਓ ਐਸ

ਕਰੋ' ਗੀਤ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰਾ ਮਰਹੂਮ ਦੇਵ ਜੱਸਲ ਵੀ, ਗਾਇਕ ਸ਼ਿੰਦਾ ਸੁਰੀਲਾ ਵੀ। ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ ਇਸ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੀਤੇ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਝੋਲੀ ਭਰ ਗਈ ਸੀ।

ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੰਗ ਤੇ ਜੰਡੂ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਤੇ ਦੇਵ ਬਰੀਕੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਤੇ ਮਾਨ ਮਰਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਵੇਂ ਕੰਗ ਤੇ ਜੰਡੂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਤਬਲੇ-ਧਾਮੇ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠਿਆ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ; ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਜੰਡੂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਬੈਠਾ- ਉਹਨੇ ਬਾਰੀ ਚੋਂ ਖਲੋ ਕੇ ਅੱਖ ਮਾਰੀ ਕੱਢ ਕੇ ਕਲੇਜਾ ਲੈ ਗਈ...

ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਖਤ ਗਿਆ- "ਯਾਰ! ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਕੀ ਐ, ਅੱਖ ਮਾਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਰਮਜ਼ ਐ।"

ਮੈਂ ਬਬੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੀਤ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦੈ, ਸਾਰਾ ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਐ, ਪਰ ਉਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹੀ ਗਿਆ- "ਹੁੰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਪਿਆਰੇ... ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁੱਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਐ... ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗਵਾ ਲਈ ਤੂੰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀਏ ਕੁਝ ਨਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਖੱਟਿਆ... ਗੀਤ ਵੀ ਮੈਂ ਹੀ ਲਿਖੇ ਹਨ", ਪਰ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਜੰਡੂ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ।

ਕੰਗ ਦਾ ਪਿੰਡ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ) ਵਿਚ ਹੀ ਕੁਲਬਸ ਹੈ, ਮੰਢਾਲੀ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇੜੇ, ਪਰ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,

ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ, ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਤੇ ਜੰਡੂ ਲਿੱਤਰਾਂਵਾਲਾ

ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਲੇਰਾਂ ਹੀ ਨਹਿਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਾਣਕ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਗੇ ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ ਚੱਲਣਾ, ਕੰਗ ਵੀ ਆ ਰਿਹੈ।

ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਹਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ

ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਹੁਣ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੱਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਲਈ।

ਜਿਵੇਂ ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ, ਇਵੇਂ ਕੰਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਲਾਂਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਾਂਗਾ-ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰਾ ਗਾਇਕ, ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਰਿਹੈ।

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਘਸੁੰਨ

ਵੇਖ ਰੱਬ ਦਿਆ ਬੰਦਿਆ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਰੱਬ।

ਰੋਜ ਤਾਰੀਖਾਂ ਭੁਗਤਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਸਹੇੜੇ ਜੱਭ।

ਦੁਨੀਆਂ ਕਮਲੀ ਹੋ ਗਈ, ਮਾਰੀ ਗਈ ਏ ਮੱਤ,

ਤਾਰੀਓਂ ਇਹਨੇ ਭੰਨ 'ਤੇ, ਕੜੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਥ।

ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਿਐ, ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਲੈ ਲੱਖ,

ਸ਼ਹਿਦ ਭੁਲੇਖੇ ਮੂਰਖਾ, ਮਹੁਰਾ ਗਿਆ ਏ ਚੱਟ।

ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਵੇਖ ਲਓ, ਸਾਧ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਜੋਰ,

ਸਤਿਸੰਗ ਨਿਰਾ ਫਰੋਬ ਹੈ, ਚੜ੍ਹੀ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਲੋਰ।

ਰੱਬ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ, ਬੰਦੇ ਫੜ੍ਹ ਹਥਿਆਰ,

ਗੋਡਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਲਵੇ, ਹਰ ਆਉਂਦੀ ਸਰਕਾਰ।

ਢੀਠ ਕਟਹਿਰੇ ਨਿੱਤ ਖੜ੍ਹੇ, ਹੋਵੇ ਜੱਜ ਹੈਰਾਨ,

ਦੇਸ਼ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ, ਕਹੀ ਜਾਣ ਭਗਵਾਨ।

ਉਚੀ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਕਲਯੁਗ ਦੀ ਏ ਪੁਨ,

'ਭੋਰੇ' ਅੱਕੇ ਲੋਕ ਨੇ, ਕੱਢੀ ਫਿਰਦੇ ਘਸੁੰਨ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪੰਜ ਸਟਾਰ ਗਾਇਕਾਂ- ਪਲਵਿੰਦਰ ਧਾਮੀ, ਏ.ਐਸ. ਕੰਗ, ਬਲਦੇਵ ਮਸਤਾਨਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਫਰੀ ਤੇ ਕੁਮਾਰ ਹੀਰਾ ਨਾਲ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ।

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਰੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਪੁਜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਉਮੈ ਨੂੰ 'ਕੂੜੇ ਪਾਲਿ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਵਿੱਥ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਇਸ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਉਮੈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਪਾਪ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਲਾਹਨਤ ਭਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਗਿਆਨ ਵਿਚ ਸਭ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ; ਤੇ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਪਛਤਾਵੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਧੁਰੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,

ਪ੍ਰਿਥੁ ਤਿਨ੍ਹਾ ਦਾ ਜੀਵਿਆ
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਰਹਰਿ ਤਿਆਗਦੇ
ਦੁਖੁ ਹਉਮੈ ਪਾਪ ਕਮਾਇ॥
ਮਨਮੁਖ ਅਗਿਆਨੀ
ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਵਿਆਪੇ
ਤਿਨ੍ਹ ਬੂਝ ਨ ਕਾਈ ਪਾਇ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਓਇ ਸੁਖੁ ਨ ਪਾਵਹਿ
ਅੰਤਿ ਗਏ ਪਛਤਾਇ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ
ਤਿਸੁ ਹਉਮੈ ਵਿਚਹੁ ਜਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਪੂਰਬਿ ਹੋਵੈ ਲਿਖਿਆ
ਸੋ ਗੁਰ ਚਰਣੀਂ ਆਇ ਪਾਇ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੧)

ਆਪਣੇ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਲਟੇ ਕੰਵਲ-ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਭਗਤੀ-ਦੇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਇਆ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਾਂ ਮਕਸਦ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਆਪ-ਹੁਦਰਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਭਿੰਜਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਫਿਕੇ ਬੋਲ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝੂਠ ਅਰਥਾਤ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦਾ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਖੇਲ ਹੈ ਕਿ ਮਨਮੁਖ ਝੂਠ ਬੋਲ ਬੋਲ ਸੰਸਾਰ-ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,

ਮਨਮੁਖੁ ਊਧਾ ਕਉਲੁ ਹੈ
ਨਾ ਤਿਸੁ ਭਗਤਿ ਨ ਨਾਉ॥
ਸਕਤੀ ਅੰਦਰਿ ਵਰਤਦਾ
ਕੂੜੁ ਤਿਸ ਕਾ ਹੈ ਉਪਾਉ॥
ਤਿਸ ਕਾ ਅੰਦਰੁ ਚਿਤੁ ਨ ਭਿਜਈ
ਮੁਖਿ ਫੀਕਾ ਆਲਾਉ॥
ਓਇ ਧਰਮਿ ਰਲਾਏ ਨਾ ਰਲਨ੍ਹ
ਓਨਾ ਅੰਦਰਿ ਕੂੜੁ ਸੁਆਉ॥
ਨਾਨਕ ਕਰਤੈ ਬਣਤ ਬਣਾਈ
ਮਨਮੁਖ ਕੂੜੁ ਬੋਲਿ ਬੋਲਿ ਡੁਬੇ

ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਪੂਰਬਿ ਹੋਵੈ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਆਇ ਪਾਇ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਰੇ ਜਪਿ ਹਰਿ ਨਾਉ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੧)

ਅੱਗੇ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਰਾਹੀਂ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਸਕੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਖੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ 'ਚੋਂ ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭੁੱਖ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁਖ-ਅਨੰਦ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਬਿਨੁ ਬੂਝੇ ਵਡਾ ਫੇਰੁ ਪਇਆ
ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਜਾਈ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਨ ਕੀਤੀਆ
ਅੰਤਿ ਗਇਆ ਪਛਤਾਈ॥
ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਗੁਰੁ ਪਾਈਐ
ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਈ॥
ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭੁਖ ਵਿਚਹੁ ਉਤਰੈ
ਸੁਖੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ॥
ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਾਲਾਹੀਐ
ਹਿਰਦੈ ਲਿਵ ਲਾਈ॥੮॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੧)

ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਬਿਆਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਪਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਪਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਿਰਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਪੁਸ਼ਾਕ ਨਾਮ-ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੁਰੂ-ਵਰੋਸਾਏ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਨਾਮ ਆਦਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਜਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੇ ਆਪਣਾ
ਤਿਸ ਨੋ ਪੁਜੇ ਸਭੁ ਕੋਇ॥
ਸਭਨਾ ਉਪਾਵਾ ਸਿਰਿ ਉਪਾਉ ਹੈ
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ॥
ਅੰਤਰਿ ਸੀਤਲ ਸਾਤਿ ਵਸੈ
ਜਪਿ ਹਿਰਦੈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖਾਣਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੈਨਣਾ
ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਡਾਈ ਹੋਇ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੧)

ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮਨ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾ ਸਕੀਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵਾਸਾ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਹਉਮੈ, ਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਰਤ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ,

ਏ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣਿ
ਹਰਿ ਪਾਵਹਿ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ॥
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮਨਿ ਵਸੈ
ਹਉਮੈ ਜਾਇ ਗੁਮਾਨ॥
ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਪਾਈਐ
ਤਾ ਅਨਦਿਨੁ ਲਾਗੈ ਧਿਆਨੁ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੧-੧੨)

ਨੌਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਤ, ਸੰਤੋਖ ਆਦਿ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਛਲ/ਕਪਟ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਉਹ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਬੂ ਕਰ

ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮ-ਜੋਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਅੰਧੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪਰਮਾਤਮ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਬੀ ਗੁਣ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਨੂੰ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਦਾ ਸਖਾ ਹੈ,

ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਸਭੁ ਸਚੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਵਿਤਾ॥
ਅੰਦਰਹੁ ਕਪਟੁ ਵਿਕਾਰੁ ਗਇਆ
ਮਨੁ ਸਹਜੇ ਜਿਤਾ॥
ਤਹਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਅਨੰਦ ਰਸੁ
ਅਗਿਆਨੁ ਗਵਿਤਾ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਰਵੈ
ਗੁਣ ਪਰਗਟੁ ਕਿਤਾ॥
ਸਭਨਾ ਦਾਤਾ ਏਕੁ ਹੈ
ਇਕੋ ਹਰਿ ਮਿਤਾ॥੯॥ (ਪੰਨਾ ੫੧੨)

ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਾਤ, ਜਨਮ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਉਸੇ ਇੱਕੋ ਰੱਬੀ ਜੋਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਕੋਟੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ- ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਤੇ ਮਨਮੁਖ। ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਜਾਂ ਜਾਤਿ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੋਗ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਰੱਬੀ ਜੋਤਿ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਜੋਤਿ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਐਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਪਰਮਾਤਮ-ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਦਾ ਕਾਇਮ

ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੰਦੇ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਕਹੀਐ
ਜਿ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਏ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਛੈ ਸਚੁ ਸੰਜਮੁ ਕਮਾਵੈ
ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਤਿਸੁ ਜਾਏ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਗੁਣ ਸੰਗ੍ਰਹੈ
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਏ॥
ਇਸੁ ਜੁਗ ਮਹਿ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ
ਜਿ ਹਉਮੈ ਮੋਟਿ ਸਮਾਏ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸ ਨੋ ਮਿਲਿਆ
ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ
ਜਿ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੨)

ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮ-ਜੋਤਿ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਚਿਆਰ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਨਮੁਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਛਲ, ਕਪਟ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗਿਆਨ-ਵਿਗੁਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਸਦਾ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਮਨਮੁਖ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਕੀਤਿਆਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣੀ-ਜਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵਿਹਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਮਨਮੁਖ ਦਾ ਚੱਲਣ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵੰਡਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਜਿਹੀ ਕਰਤੂਤ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਦਾ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨਮੁਖ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਭਰਮ, ਤੌਖਲਾ ਕਦੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਮ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੇ ਜੀਆ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੇ ਜੀਆ॥
ਪ੍ਰਭ ਕੀਆ ਤੁਮਾਰਾ ਬੀਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਭ੍ਰਮਿਆ
ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਪਾਈ ਹੈ
ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥੧॥
ਸੋਈ ਹੋਆ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ
ਅਵਰੁ ਨ ਕਿਨ ਹੀ ਕੀਤਾ॥
ਤੁਮਰੈ ਭਾਣੈ ਭਰਮਿ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਆ
ਜਾਗਤੁ ਨਾਹੀ ਸੂਤਾ॥੨॥
ਬਿਨਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪਿਆਰੇ
ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਦਇਆਲਾ॥
ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ
ਅਨਾਥਹੁ ਕਰਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥੩॥
ਜਿਸ ਨੋ ਤੁਮਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਦਰਸਨੁ
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੈ ਪਾਛੈ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧੂਰਿ ਦੇਹੁ ਸੰਤਨ ਕੀ
ਸੁਖੁ ਨਾਨਕੁ ਇਹੁ ਬਾਛੈ॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਉਸ ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੇ ਜੀਆ, ਹੇ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪਿਤਾ ਜੀਓ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ; ਪ੍ਰਭ ਕੀਆ ਤੁਮਾਰਾ ਬੀਆ, ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਇਸ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਰਾ ਕੀਤਾ ਹੀ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਜੇ ਤੂੰ

ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ।

ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਭ੍ਰਮਿਆ
ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਪਾਈ ਹੈ
ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥੧॥
ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੂਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਤੁਰਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ, ਤੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਸਹਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਪਾਈ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਹ ਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰ।

ਸੋਈ ਹੋਆ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ
ਅਵਰੁ ਨ ਕਿਨ ਹੀ ਕੀਤਾ॥
ਤੁਮਰੈ ਭਾਣੈ ਭਰਮਿ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਆ
ਜਾਗਤੁ ਨਾਹੀ ਸੂਤਾ॥੨॥
ਹੁਣ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਸੋਈ ਹੋਆ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ, ਹੇ ਭਾਈ! ਇਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ; ਭਾਈ! ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਤੁਮਰੈ ਭਾਣੈ ਭਰਮਿ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਆ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਤੇਰੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਹ ਜੀਵ ਮੋਹਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਅਤੇ ਭਟਕਣਾ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਸਦਾ ਮੋਹ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿੰਦਾ

ਅੰਤਰਿ ਕਪਟੁ ਮਨਮੁਖ ਅਗਿਆਨੀ ਰਸਨਾ ਝੂਠੁ ਬੋਲਾਇ॥

ਕਪਟਿ ਕੀਤੈ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਾ ਭੀਜੈ
ਨਿਤ ਵੇਖੈ ਸੁਣੈ ਸੁਭਾਇ॥
ਦੁਜੈ ਭਾਇ ਜਾਇ ਜਗੁ ਪਰਬੋਧੈ
ਬਿਖੁ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸੁਆਇ॥
ਇਤੁ ਕਮਾਣੈ ਸਦਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ
ਜੰਮੈ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਜਾਇ॥
ਸਹਸਾ ਮੂਲਿ ਨ ਚੁਕਈ
ਵਿਚਿ ਵਿਸਟਾ ਪਚੈ ਪਚਾਇ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ
ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣਾਇ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਗਾਵੈ
ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਅੰਤਿ ਛਡਾਇ॥੨॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੨)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦਾ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅੱਗੇ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਚਿੱਤ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸੱਚੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਈਏ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮਹਿਲ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ, ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,

ਜਿਨਾ ਹੁਕਮੁ ਮਨਾਇਓਨੁ

ਤੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰਿ॥

ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਨਿ ਆਪਣਾ

ਪੂਰੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ॥

ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਾਕਰੀ

ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਪਿਆਰਿ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਮਹਲੁ ਤਿਨ੍ਹੀ ਪਾਇਆ

ਜਿਨ੍ਹ ਹਉਮੈ ਵਿਚਹੁ ਮਾਰਿ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲਿ ਰਹੇ

ਜਪਿ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਉਰਧਾਰਿ॥੧੦॥

(ਪੰਨਾ ੫੧੨)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੀਂਦ ਵਿਚੋਂ ਜਾਗਦਾ ਨਹੀਂ।

ਬਿਨਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪਿਆਰੇ
ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਦਇਆਲਾ॥

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ

ਅਨਾਥਹੁ ਕਰਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥੩॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਤੀ! ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ; ਤੇ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਖਜ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ, ਦਇਆ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਮੁੰਦਰ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ; ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪਿਤਾ ਜੀਓ! ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈ; ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਤਾ, ਸਾਡੀ ਅਨਾਥ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਣਾ ਕਰ।

ਜਿਸ ਨੋ ਤੁਮਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਦਰਸਨੁ
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੈ ਪਾਛੈ॥ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧੂਰਿ ਦੇਹੁ ਸੰਤਨ ਕੀ
ਸੁਖੁ ਨਾਨਕੁ ਇਹੁ ਬਾਛੈ॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਜਿਸ ਨੋ ਤੁਮਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਦਰਸਨੁ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਜਿਸ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਤੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਦੇ ਆਸਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮਿਲਿਆ ਹੈ; ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧੂਰਿ ਦੇਹੁ ਸੰਤਨ ਕੀ, ਹੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਭਗਤ ਵਛਲ ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣੇ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੜੀ ਦਿਓ; ਸੁਖ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਬਾਛੈ, ਪ੍ਰਭ ਜੀਓ! ਇਹ ਤੇਰਾ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੋਂ ਇਥੇ ਹੀ ਸੁੱਖ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਫੋਨ: 916-687-3536

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ-4

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 1191-1142502364
bhullarg@gmail.com

ਕੰਦਲਾ ਅਤੇ ਨਵਰਾਜ ਦੀ 'ਨਾਗਮਣੀ ਸ਼ਾਮ' ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਲਗਦੀ। ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਹੌਲ ਵਾਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਤਲੇ ਤਬਕੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ-ਓਪਰੇ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੱਲ ਏਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਿਖੇੜੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਇਕ ਓਪਰੇ ਬੰਦੇ ਵਲੋਂ ਮੱਲ ਲਏ ਜਾਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਬਿਧਾ, ਰੋਸ, ਗਿਲਾਨੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਝਾੜੀ ਬੀਜ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧ ਕੇ ਸੂਲਾਂ-ਭਰਿਆ ਬਿਰਫ਼ ਬਣ ਖਲੋਤੀ।

ਕੰਦਲਾ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਪਰਦੇਸ ਵਸ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ-ਵਿਛੋੜਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਸ਼ੈਲੀ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਬੇਘਰਾ-ਬੇਗਾਨਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਲਕੀਰ ਲੰਘਦੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਉਹਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਕੋਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਜਵਾਨ ਬੇਟੇ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੁਖਾਵੇਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਡਰੋਂ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰਨੋਂ ਜਾਂ ਗੱਲ ਕਹਿਣੋਂ ਝਿਜਕਦੀ। ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਅਗੇਤੋਂ ਗਏ ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਉਦਾਸ ਦੇਖ ਕੇ ਖੈਰ-

ਇੰਦਰਜੀਤ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇਮਰੋਜ਼

ਸੁੱਖ ਪੁੱਛੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।” ਲੱਗਾ, ਉਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਖਰ ਬੋਲੀ, “ਭਾਵੇਂ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ, ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬੁਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਕੁਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਹੈ।” ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਮੋਹ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੋਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਇਹ ਇਕਪਾਸਤਤਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣ ਤੇ ਪੱਕ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ੈਲੀ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੰਮੀ, ਕੀ ਮੈਂ ਸਾਹਿਰ ਅੰਕਲ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹਾਂ?

ਇਮਰੋਜ਼ ਬਣਿਆ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸ਼ਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਨਾ-ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਨਾ-ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਹੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮੇਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ-ਪਾਠਕਾਂ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੰਬਈ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਈਰਖਾਲੂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਨਾਮ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਘਰ-ਘਰ ਪੁਜਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ-ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਰਦੂ ਦੇ ਦੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪਾਠਕ ਸੀ। ਇਕ ਸੀ ਨਿਰੋਲ ਸਾਹਿਤਕ, ਸਗੋਂ ਕਹਾਣੀ-ਮੁਖੀ, ‘ਬੀਸਵੀਂ ਸਦੀ’ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਰਿਆਗੰਜ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੀ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਫਿਲਮੀ ‘ਸ਼ਮੂ’ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹੀ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਰੋਡ ਤੋਂ ਛਪਦਾ ਸੀ। ‘ਸ਼ਮੂ’ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨਾਂ ਦਾ ਆਰਟਿਸਟ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਜਾਵਟ ‘ਬੀਸਵੀਂ ਸਦੀ’ ਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ‘ਸ਼ਮੂ’ ਦੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਨੌਕ ਇਕ ਲਕੀਰ ਖਿਚਦੀ ਅਤੇ

ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿਹਰਾ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਉਹ ਕਲਾਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ‘ਨਾਗਮਣੀ ਸ਼ਾਮ’ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ, ਕੰਨੀ ਉਤੇ ਰਹਿੰਦਾ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ-ਕਿਨਾਰੇ ਫਿਰਦੇ ਇਮਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜੀਬ ਅਹਿਸਾਸ ਉਭਰਿਆ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਲਾ ਦੀ ਵੀ ਕੰਨੀ ਉਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਦ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ, ਚਿਤਰਕਲਾ, ਗਾਇਕੀ, ਸੰਗੀਤ, ਨ੍ਰਿਤਕਲਾ ਆਦਿ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਕਿੱਸੇ ਜਾਣ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭ ਕੇ ਚੁਣੇ ਇਸ ਸਾਥ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹੁਲਾਰਾ, ਸੱਜਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਵੇਗ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਉਲਟੀ ਦਿਸਦੀ। ‘ਸ਼ਮੂ’ ਵਾਲਾ ਕਲਾ-ਸਰੂਪ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਕਵਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਮਰੋਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਗਲੇਜ਼ਡ ਪੇਪਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਘੜ-ਦੁਘੜੀਆਂ ਪਾਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਾਤਰਾਂ ਚੇਪ ਕੇ ਕਵਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ। ਮੇਰੀ ‘ਓਪਰਾ ਮਰਦ’ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਦੀ ‘ਇਕ ਟੋਟਾ ਔਰਤ’ ਦੇ ਕਵਰ ਉਹਨੇ ਇਉਂ ਹੀ ਬਣਾਏ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਥੇ ਮਨਚਾਹਿਆ ਜੀਵਨ ਪਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਕਲਮ ਲੰਮੀਏਂ ਪੁਲਾਘੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, ਉਹੋ ਜੀਵਨ ਪਾ ਕੇ ਇਮਰੋਜ਼ ਦੀ ਕਲਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਓਝਲ ਹੋ

ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ, “ਇਮਰੋਜ਼ ਨੇ ਨਵਾਂ ਚਿਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਲਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਵਾਂ!”

ਗੱਲਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਇਮਰੋਜ਼ ਕਹਿੰਦਾ, “ਕਵੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਜਾ ਵਿਚ ਪਤਾ ਹੈ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ? ਮਾਜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਗਰੇਅ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਰੇਬ ਰੁਕ ਗਈ।” ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨੂੰ ਮਾਜਾ ਆਖਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਅਤੇ ਇਮਰੋਜ਼

ਸੀ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਕਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾ ਤਾਂ ਗਲਤ ਸੀ ਹੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪਰਤੱਖ ਮੋੜ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਰੂਪ ਤੇ ਸਾਰ, ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿੱਥ ਪਾ ਗਈ।

ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ‘ਤੇ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ

ਮੇਰੇ ਤਾਏ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪਰਬਤਾਰੋਹਨ (ਮਾਊਂਟਨੀਰਿੰਗ) ਸੰਸਥਾ, ਉਤਰਕਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਾਲਾ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਹੈ- ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਜਪੁਰ ਭਾਈਆਂ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ 35 ਸਾਲ ਭਾਰਤ-ਤਿੱਬਤ ਸੀਮਾ ਸੁਰਖਸ਼ਾ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 25 ਸਾਲ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਗਾਹੀਆਂ, ਯੂਰਪ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਪਹਾੜੀ ਐਲਪਸ ਵੀ। 1996 ਵਿਚ 29028 ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ ਉਤੇ ਚੀਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦਾ ਲੀਡਰ ਵੀ ਉਹੀਓਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 1995 ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਮੰਗੋਲੀਆ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ‘ਖਾਨ ਗਰਿਫ਼’ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲ ਲੇਹ ਲੱਦਾਖ, ਕਰਾਕੋ ਰਾਮ, ਗੜ੍ਹਵਾਲ-ਕਮਾਓਂ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਤਰਕਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 1967 ਵਿਚ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਰਿੰਗ ਸੰਸਥਾ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕੋਰਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਸਟਰੀਆ ਤੋਂ ਐਡਵਾਂਸ ਸਿੱਖਲਾਈ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 1971 ਵਿਚ ਐਲਪਸ (ਯੂਰਪ) ਤੇ 1974 ਵਿਚ ਨੀਲਕੰਠ (ਭਾਰਤ) ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਛੂਹੀਆਂ। 7 ਜੂਨ 1973 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਸੂਲ ਦੀ ਚੋਟੀ ਛੂਹ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਦੇਣ ਹੈ, ਜੋਸ਼ੀਮਠ ਵਿਖੇ ਆਉਲੀ ਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਅਫਸਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਭਗੀਰਥ, ਨੰਦਾ ਦੇਵੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਧੁੱਰਾ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਸਦਕਾ ਉਸ ਨੂੰ 1993 ਵਿਚ ਕੰਚਨਜੰਗਾ ਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ-ਯੂਕਰੇਨ (ਰੂਸ) ਟੀਮ ਦਾ ਸੰਯੋਜਕ ਅਤੇ ਫੇਰ 21,760 ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਜੁਆਨਲੀ ਟੀਸੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ

ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਭਾਰਤ-ਮੰਗੋਲੀਆ ਟੀਮ ਦਾ ਲੀਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਤਮ ਸੰਨਦਾਂ-ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇੰਡੀਆ ਪੁਲਿਸ ਮੈਡਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਬਤਾਰੋਹਨ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮਕਬੂਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਛੁਪੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼’ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਐਵਰਸਟ 1996 (ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੀ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈ 11 ਮਾਰਚ ਵਾਲੇ

ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਛੋ-ਤਿਬਤ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਸ਼ਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। 1996 ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਚਤਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਇਸ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਪੈਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਮੌਤ ਵਿਚ ਧਰ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇਸ ਉਦਮ ਦੀ ਸਾਹਸਤ ਕੇ ਮਾਣਨ ਵਾਲੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਚਿਤਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀਆਂ ਆਸ਼ਾ-ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੇ ਚਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਰਣਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਰਫਬਾਰੀ ਤੇ ਤੂਫਾਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਚਲਾਣਾ। ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇਸ 30 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਾ ਰਾਓ ਨੇ 22 ਮਾਰਚ 1996 ਨੂੰ ਕਾਨਮੰਡੂ ਲਈ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 10 ਮਈ ਨੂੰ ਚੋਟੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਚੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਬਰਫੀਲੀ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲੀ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਸਫਰ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਅਧ-ਵਿਚਕਾਰੇ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਥਿਤੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਯਤਨ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਸੀ। ਹੌਂਸਲਾ ਨਾ ਹਾਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦਾਸਤਾਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਈ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ 78 ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਇਨੀ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵ ਗੌਤਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਿਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਨੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਵਿਚ ਰੁਲ ਗਈ। ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਸਮੇਂ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਉਦਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਇੱਕ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਖੜੇ ਪੈਡਿਆਂ ਵਿਚ ਰਸਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕਾਂਡ ਭਾਰਤੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਲੇਬਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਕਰਮਾ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕੇ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਲਗ ਸਕਣ।

ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਇਮਰੋਜ਼ ਦੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਨਾ ਲੱਗੀ ਤੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕਲਾ-ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਨਾ ਹੋਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲੋਕ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਵਿਸਰ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੂਚਨਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਰਟ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਆਰਟਿਸਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਆਪਕਾ ਏਕ ਬਹੁਤ ਅੱਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਟਿਸਟ ਹੋਤਾ ਥਾ, ਇੰਦਰਜੀਤ, ਕਿਆ ਵੁਹ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ? ਵੁਹ ਤੋਂ ਅਭੀ ਜਵਾਨ ਥਾ!” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਸ਼ੁਭ ਸ਼ੁਭ ਬੋਲ ਯਾਰ! ਚੰਗਾ-ਭਲਾ ਹੈ ਸੁੱਖ ਨਾਲ।” ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, “ਮਗਰ ਉਸ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ?” ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਭਾਈ ਹੁਣ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦਾ ਇਮਰੋਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ।” ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਇਸ ਨਾਮ ਸੇ ਭੀ ਕਭੀ ਕੁਛ ਸੁਨਾ ਯਾ ਦੇਖਾ ਨਹੀਂ।” ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ? ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਾ ਕੇ ਇਮਰੋਜ਼ ਨਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨੂੰ ਮਿਲ-ਦੇਖ ਵੀ ਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜੋ ਪੁੱਛ-ਪਤਾਲ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਕਰ ਆ!”

ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਵਰ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਇਮਰੋਜ਼ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਰੁਚੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਮਾਇਕ ਲੋੜ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਧਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦਾ ਬਣਾਇਆ ‘ਓਪਰਾ ਮਰਦ’ ਦਾ ਕਵਰ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ‘ਓਪਰਾ ਮਰਦ’ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਓਪਰਾ ਆਦਮੀ’ ਲਿਖਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਉਹਨੂੰ ਮਰਦ ਤੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਭਾਧਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਤਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਮਰਦ ਦੀ ਥਾਂ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਪਰ ਕਹਿੰਦੇ, “ਯਾਰ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਵਾਇਆ ਉਹ ਬੜੀ ਬੁਝਬੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਭਾਧਾ ਜੀ, ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਹੈ।” ਫੇਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਜਿਹੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਰਾਹ ਸੁੱਝ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ, “ਉਹਦੇ ਲਿੱਖੇ ‘ਓਪਰਾ ਆਦਮੀ’ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਅੱਖਰ ਮ, ਰ, ਦ ਹੈ ਨੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਆਰਟਿਸਟ ਤੋਂ ਹੂ-ਬਹੂ ਟਰੇਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਰਦ ਲਿਖਵਾ ਲਵਾਂਗਾ।” ਜੁਗਤ ਭਾਧਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਚ ਗਈ। ਇਉਂ ਇਮਰੋਜ਼ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਰਦ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ।

(ਚਲਦਾ)

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਤੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਉਸਤਾਦ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ 5 ਅਪਰੈਲ 2003 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦਮੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਜੀਵਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਜਾਣ ਕੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਪਣੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਬੇਟੇ ਰਿੱਕਾ ਤੇ ਜੀਵਾ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ।

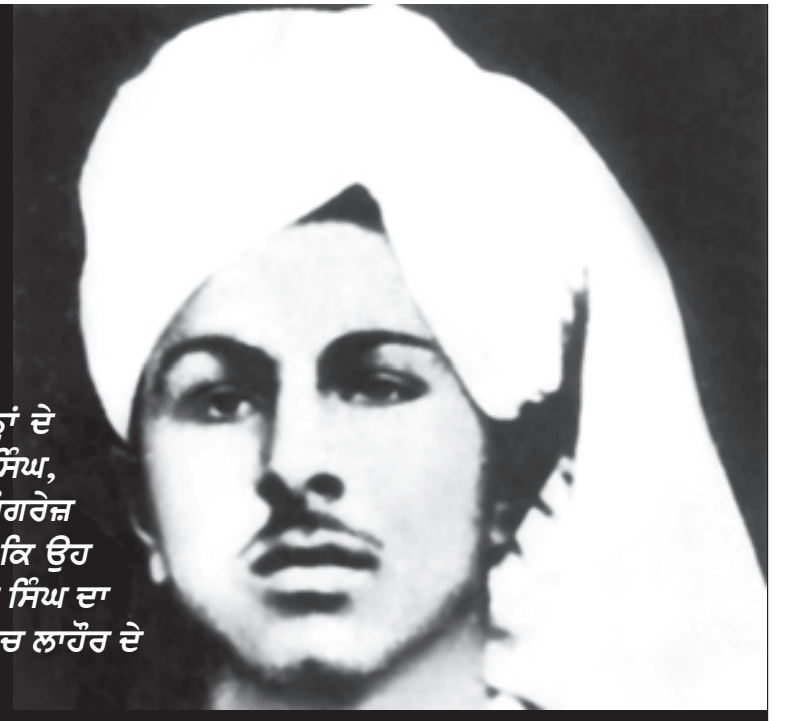
ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਪੁਰਸਕਾਰ: ਕੇਂਦਰੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ 24 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 2007 ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਜੇਤੂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਮਿਲ, ਤੈਲਗੂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਅੰਤਲੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਬੜੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ)
ਮੈਂ ਚੁੰਮ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਕੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜੋਬਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰੀਂ ਕਿਨਾਰੇ ਬੜੇ ਨੇ।
ਲਿਆਵੇ ਕੋਈ ਜਾ ਕੇ ਪਰਵਾਨਿਆ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਦੀਵੇ ਤਾਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਬੜੇ ਨੇ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ...

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉਭਾਰ

ਹਰ ਸਾਲ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰੂਰ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। 23 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਤਖਤ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਹਲੂਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਤਕੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਲੇਖ 1931 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਅਖਬਾਰ 'ਪੀਪਲਜ਼' ਤੇ 'ਵੰਦੇ ਮਾਤ੍ਰਮ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਡੀਆ ਐਜ ਆਈ ਸਾਅ' (ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ) ਵਿਚ ਕੌੜੀ ਤੇ ਝੂਠੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਹਦ ਅਹਿਮ ਸੱਚਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸੀ ਹਲਚਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਝਾ-ਬਹੁਤ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਤੱਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਫੋਲੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਇਸ ਸੂਬੇ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਣੀਆਂ

ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਹਲਚਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਜਿਹਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਰਕਰ ਗਿਣੇ-ਮਿਥੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੂਬੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਸ ਘਾਟ ਵੱਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕੂਕਾ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੋ ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸੂਝ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਬਲੀ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ

1905-06 ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਉਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਲ ਦੀ ਬਾਈਕਾਟ ਦੀ ਜੋ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਥੇ ਖੰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਦੋ ਮਿੱਲਾਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਨਾ ਪਿਆ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਨੇ ਦੀ ਫਸਲ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਕੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਇਕਦਮ ਬੈਂਦਲ ਜਿਹੇ ਗਏ।

ਨਵਾਂ ਕਾਲੋਨੀ ਐਕਟ: ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਨਹਿਰ ਖੁਦਵਾ ਕੇ ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਪਸੀਨਾ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਕਿਨ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਕਿ ਨਵਾਂ ਕਾਲੋਨੀ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਐਕਟ ਕੀ ਸੀ? ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਿਰਫ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਛੋਟੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਇਕ ਦਾਤਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਝੋਂਪੜੀ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਖੁਰਲੀ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨ 'ਤੇ 24 ਘੰਟੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਅਖੌਤੀ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਰਹਿਣ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹੋਣ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ। ਮਾਲਦਾਰ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਜੋ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਪੇਟ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਣਗੇ, ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੱਥੀਂ ਜੋ ਚਾਹੇਗੀ, ਕਰੇਗੀ।

ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਬੀਜ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਯੂ.ਪੀ.

ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਐਸੀ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੰਭਲ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵੱਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਨਵਾਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਾਨ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1907 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਐਬਿਟਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਨਤਾ 'ਨਹਿਰੇ ਤੇ ਦੇਖੋ' ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਐਸੀ ਹਾਲਾਤ ਸੀ ਕਿ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਸੀ।

1906 ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਇਜਲਾਸ: 1906 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਇਜਲਾਸ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ਦਾਦਾਭਾਈ ਨਾਰੋਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ 'ਸਵਰਾਜ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੁਦ ਦਾਦਾਭਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪੱਥਰਾਂ ਵਾਂਗ ਗੱਡੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ।

ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ: ਠੀਕ ਇਹੀ ਗੱਲ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਨੇ ਕਹੀ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਵਰਗੀ ਗੋਖਲੇ ਨਾਲ ਵਫਦ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰਮ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ: 1906 ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਧੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਗੱਲਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਗਤ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਡਰਤਾ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਸ਼ਟ ਸਹਿਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ

ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ: ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਵੱਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨ।

'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ' ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ: ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਆ ਕੇ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ' ਨਾਂ ਦਾ ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮਹਿਤਾ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਧਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਨੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜਾਂ ਮਹੰਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਭ ਸਾਧਨ ਖੁਦ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਸਭਾ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ' ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜੋ ਲਾਹੌਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾਮਾਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਸਭਾ ਪਾਪਤ ਮੰਡੀ ਵਿਚ, ਦੂਜੀ ਲਾਹੌਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੀਸਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਦਿਲਵੇਰੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਨਜ਼ਮ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਇਸੇ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਵੀ ਲਾਲਾ ਲਾਲ ਚੰਦ 'ਫਲਕ' ਸਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਉਤਸ਼ਾਹਪੂਰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਾਲਾ ਪਿੰਡੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਈਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਆਦਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਲ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੁਰਲੱਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਮਲਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ ਵਿਦਿਆਵਤੀ ਨਾਲ।

ਪਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦਿ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਨ ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਅੰਦੋਲਨ ਇਥੋਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਨਿਜੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਸੂਬੇ ਨੇ ਕੋਈ ਵਰਣਨਯੋਗ ਥਾਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ (ਓਡਵਾਇਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣ ਤੱਕ) ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬਾ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹਨ ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸੂਬਾ ਅਜਿਹੇ ਦੂਸ਼ਣ ਸਹਿ ਕੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ। ਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਦੁੱਖਦਾਈ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ

ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਹਰ ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾ ਸਕਣਗੇ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਠੀਕ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਮੇਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ। ਵਕਤ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

1907 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਕੂਕਾ ਵਿਦਰੋਹ ਪਿਛੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜਸੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਉਠਿਆ ਜੋ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਸੰਨ 1908 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਾਕਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਰਣਨਯੋਗ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ। ਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਦੁੱਖਦਾਈ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਲਚਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਜਿਹਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਰਕਰ ਗਿਣੇ ਮਿਥੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।... ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕੂਕਾ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੋ ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸੂਝ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਬਲੀ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਹਰ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕਰੇਗਾ।

ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ 'ਅੰਜਮਨ ਮੁਹਿਬਤਨੇ ਵਤਨ' ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ।

ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਸਭਾ: ਇਕ-ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜੱਟ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਨ ਵਧਾਉਣ ਵਿਰੁਧ ਸਭਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਜਮੇਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੀ ਸਰਾਂ ਵਿਚ ਸਭਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਜਦ ਜੱਟ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਉਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਤਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਥੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੋਲ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੈਦਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦਰੀਆਂ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸਾਮਿਆਨਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਨਾਲ ਵਧ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰਾ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਉਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਭਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਡਰ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਭਾ ਵਿਚ ਆਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੇਖ ਕੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਵੀ ਵਧ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਨਬੰਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਯੁੱਧ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਏਨਾ ਜੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਸੂਫ਼ੀ ਅੰਬਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ: ਠੀਕ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਸੂਫ਼ੀ ਅੰਬਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸੂਫ਼ੀ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ 1885 ਵਿਚ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਰਦੂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੇਖਕ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲ ਸਮਰਥਕ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਿਡਰ ਪੁਜਾਰੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

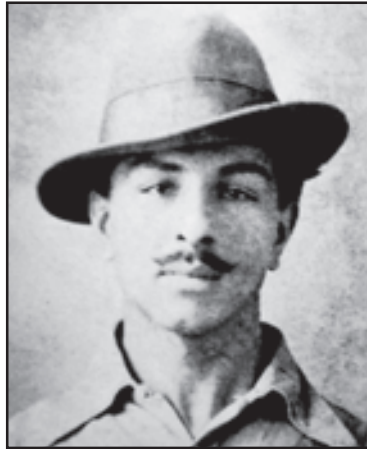
ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸਵਾ ਦੇ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ। ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਸਾਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵਰਤਾਓ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 1906 ਵਿਚ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਵੇਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਚਲੇ ਆਏ। ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਉਹ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਸਪਤਾਹਿਕ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਘਬਰਾਹਟ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਸੀ ਡੂੰਘੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੇਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੀਆਂ ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਸਭਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕਾਲੋਨੀ ਐਕਟ ਵਿਰੁਧ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਗਰਮ ਦਲੀਏ ਸਨ, ਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਬੋਝੂ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਦੋ ਵਰਕਰ ਉਥੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾ ਲੈਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਫ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਸਕਣ।

ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਜੋ ਪੰਡਾਲ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਧਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲਾਲਾ ਜੀ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ

ਹੋਏ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਉਥੋਂ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਵੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਲੋਨੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਜੋ ਬੋਝੂ ਜਿਹਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਲਗਾਨਬੰਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਥਾਂ ਮਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਲਾਲਾ ਜੀ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਪੰਡਾਲ ਪੁੱਜੇ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿਧੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਭਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਦੋ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਡਰ ਭਾਸ਼ਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਗਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਰੋਤੇ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਲਾਇਲਪੁਰ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ. ਵੀ ਇਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭਾ ਆਯੋਜਨ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲਾ ਜੀ

ਅਤੇ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਬਾਕੇ ਦਿਆਲ ਨੇ ਨਜ਼ਮ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਉਏ ਜੱਟਾ' ਪੜ੍ਹੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋ ਗਈ। ਲਾਲਾ ਬਾਕੇ ਦਿਆਲ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਨਜ਼ਮ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਦ ਉਹ ਮੰਚ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ।

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗੇ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਭ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸਟਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਮਤੇ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਰਾਠੀ ਪੱਤਰ 'ਕੋਸਰੀ' ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੁਖ ਅਤੇ ਖੋਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੌਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਬੋਝੂ ਹੌਸਲੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਾ ਲੈਣ? ਪਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? 50 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੋਝੂ ਜਿਹੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਦੰਗੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਅੱਜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਮਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵਾਧੀਨਤਾ-ਬੇਚੈਨ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ।

ਜਨਤਾ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜਦ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗਰਮ ਦਲ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਗਰਮ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤਕ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਦੇ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਹੋਣੇ ਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਸੁਧਾਰ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਬੁੱਧੀਮਾਨ

ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਧਾਰ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਹੌਸਲੇ, ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੈਭੀਤ ਹੋਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ (ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਯੁਵਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਥੇ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਇੰਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਘਬਰਾ ਉਠੀ। ਉਧਰ ਲਾਇਲਪੁਰ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕਾਲੋਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਧਨ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਘਬਰਾ ਉਠੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ-ਸੂਬੇ ਦੇ ਉਤਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਤਬਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਾਜ ਤੱਕ ਹੀ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਸੀਮਤ ਹਨ, ਪਰ "ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਅਤੇ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।...ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸਫ਼ਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਅਤੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵੱਲ ਵੀ ਬੇਚੈਨੀ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ?" ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਨੇਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ।...ਉਹ ਤਾਂ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘਿਰਣਾ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖ਼ਤ

(ਸਫਾ 10 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬੀਅਤ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੇ। (ਖ਼ਤ ਲੰਮਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ, ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਯੋਗੇਂਦਰ ਦੀ ਫੇਸਬੁਕ www.facebook.com/AapYogendra ਉਪਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ)।

ਇਕ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਵਾਹ ਲਾਈ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਉਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣਾ ਆਖ਼ਿਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਡਟੀ ਰਹੇ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ 2-3 ਸੀਟਾਂ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਆ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਜੋਤ-ਤੋਤ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੀ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਾਹਿਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਦੁਆ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਉਕਾ ਹੀ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ

ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ 80 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 100 ਤੱਕ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ। ਨਿੱਤ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤੇ ਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਤੇ ਗੂਗਲ ਕਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਕ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਸਮੇਤ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪਾਲ ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕੀਤੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਾਸ਼ਤਾ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਕ ਔਰਤ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ

ਮੌਜੂਦ ਇਕ ਹੋਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਸ.ਪੀ.ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋ ਉਸ ਨਾਸ਼ਤਾ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪੀ? ਉਸ ਦੇ ਲੇਖ ਦਾ ਲਿੰਕ www.caravanmagazine.in/vantage/indian-express-yogendra-yadav.indian-journalism ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ?

ਇਕ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ 'ਅਵਾਮ' ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਪਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਨੇ ਕੌਮੀ ਜਾਬਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ 'ਅਵਾਮ' ਦੇ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਜੱਜ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਯੋਗੇਂਦਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਲਟਾ 'ਆਵਾਮ' ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਈ-ਮੇਲ ਲਿਖ ਕੇ ਯੋਗੇਂਦਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ 'ਅਵਾਮ' ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਉਪਰ ਫਰਜ਼ੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਯੋਗੇਂਦਰ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ

ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੌਮੀ ਲੋਕਪਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਦ ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਜੇ ਲੋਕਪਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕਸ਼ੂਰਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਅਸੀਂ ਕਬੂਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ?

ਸਾਥੀਓ! ਇਹ ਘੜੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸੰਕਟ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਵੀ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੌਕਾ ਹੈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ। ਇਹ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਤੁੰ-ਤੂੰ ਮੈਂ-ਮੈਂ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਦਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਇਹੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੇ ਲਹੂ-ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਿਰ ਤੁਸੀਂ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਹੀ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਸੱਚ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਝੂਠ ਕੀ। ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਸੱਚਾਈ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਵਾਬ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਸੱਚਾਈ, ਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਵੈਰਾਜ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ? ਤੁਹਾਡੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਿਰ-ਮੱਥੇ ਕਬੂਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਖ਼ਤ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਲੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਚਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਸੀਂ

ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗੜੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖ਼ਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਵੀ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹੀ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ਖ਼ਮ ਭਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ, ਕੁਝ ਹਾਪੱਖੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇ।

ਦੋਸਤੋ, ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਬੰਗਲੂਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਆਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕੁਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਸਕਣ। ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਅਰਵਿੰਦ ਭਾਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇਸ ਜਮ੍ਹਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੱਢਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਰੂਹ, ਦੋਵੇਂ ਬਚੀਆਂ ਰਹਿਣ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਤਨ ਵਿਚ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਆਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤਕ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਹਰ ਯਤਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹੇ, ਇਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਜਾਬਤੋਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

—ਤੁਹਾਡੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਤੇ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ

ਗੋੜੀ ਦੇਸ ਦੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਰੁਆਇਆ...

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਏ ਭੂਆ ਦੇ ਪੁੱਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ, ਭਖੀ ਸਿਆਸਤ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹਤੁ ਅਤੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਫੋਕੀ ਟੋਹਰ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਿਰਕਮੰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਬਾਈ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜਿਥੇ ਕਦੇ ਦਾਲ ਦੀ ਕੋਲੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਪੰਜਾਬ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਕਸੂਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਗਲਾ ਅਸੀਂ ਆਪ ਘੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਏਕੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜੱਗ-ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦਾ ਇਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੀ-ਪੁੱਤ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਜਾਣ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਗ ਜਾਣ। ਕਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬੂਰ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਘੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਹੁਣ ਹੱਥੀਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਹੇ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੇ ਲੈ ਲਏ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਗੱਭਰੂ ਖੇਤੀ ਡੱਕਾ ਤੋੜ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਤਾਅਨੇ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਉਹਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਘਾਟ, ਉਹਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੈਸਾ ਮੰਗਿਆਂ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਉਹ ਪੈਸਾ ਖੋਹਣ ਵਾਲਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਪਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਨੱਬੇ ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਦੇ ਚਾਅ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਆਸਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਾਲ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲੋਂ ਆਸ਼ਕੀ ਗੇੜੇ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਘਰੇ ਭੱਜ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਫਿਰ ਦੋ-ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਧੱਕੇ ਖਾ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਣਾ, ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਬਾਈ ਜੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਲਾਪੁਰ, ਜਗਰਾਉਂ ਤੇ ਰਾਏਕੋਟ ਕਦੇ ਸਾਊ ਤੇ ਸਿਆਣੇ

ਇਲਾਕੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ, ਮਾਰ-ਧਾੜ, ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਤੀ ਲੈ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਿੰਸੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਲਾਪੁਰ ਤੋਂ ਜਗਰਾਉਂ ਵਾਲੇ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ 'ਤੇ 'ਪੰਡੋਰੀ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ' ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਬੜਾ ਭਲਾਮਾਣਸ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਫੀਸ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦਾ ਮਸੀਹਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬੋੜਾ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਆਟੋ ਵਗੈਰਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਉਹ ਫਿਰ ਆਟੋ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ- "ਆਂਟੀ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆ ਜਾਓ, ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਓ।" ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋੜਵੰਦ ਜਨਾਨੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਜਨਾਨੀ ਨੇ ਜੋ ਸੋਨਾ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।...ਜੇ ਕੋਈ ਜਨਾਨੀ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਕੌਣ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ।...ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੈ।...ਭਿਆਨਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਫ਼ਾਰੀ ਗੱਡੀ ਦਾ ਚਾਲਕ ਤੇ ਨਾਲ ਵਾਲਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਮੁਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਭੁੱਲ ਕੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ- 'ਗੱਡੀ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੀਰਿੰਗ ਕੱਢ ਲਿਓ'। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੇਬ ਵੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰ ਕੇ ਗਏ ਹੋ, ਤਾਂ ਰਾਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਘਰ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਮੁੜ ਸਕੋਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ! ਟਰੈਫਿਕ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਜੂੰ ਨਹੀਂ ਸਰਕਦੀ।

ਬਾਈ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਰੁਆ ਹੀ ਗਈ...ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਚੰਗਾ ਮਹਿੰਗਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਸੀ। ਬੜੇ ਲੋਕ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਉਹਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਬਾਰਾਂ-ਤੋਰਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ 'ਤੇ ਪਈ ਜੋ ਖਿਲਰਿਆ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸੁਆਦਲੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਮਹਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ-ਕੌਣ ਹੋ? ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ-

ਸਾਨੂੰ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿਹਾੜੀ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤੀਂ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੱਕ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਈ ਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ, ਪੁੱਛਿਆ-ਤੋਰਾ ਪਿਤਾ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ-ਉਹ ਤਾਂ ਮਰ ਗਿਆ। ਤੇਰੀ ਮਾਂ? ਉਹਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਘਰ ਹੈ। ਬਾਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬੁੱਝ ਗਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੱਚੀਂ ਪੰਜ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਉਹਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਆਈ ਰੋਣਕ ਨੇ ਬਾਈ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹਨੇ ਵੇਟਰ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖੁਆ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸੋਚਿਆ, ਕਾਸ਼! ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਨਚਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਆਹ ਮਾਸ਼ੁਮਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਨਾ ਖੋਹੀਏ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੀਏ; ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੁੜਨ ਲਈ ਸੋਚਣਗੇ।

ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਬੋਲੇਤਾ ਖਰਚਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਫੋਕੀ ਟੋਹਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੰਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਾਹਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲਾਗਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵੇਚ-ਵੱਟ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਹੀ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਨਾ-ਸਰਦੇ ਵਾਲਾ ਕਰਜ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਆ ਕੋਠੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆ ਗੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ। ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਹੀ। ਆਦਮਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਫਾਹਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇਲਾਜ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਾਧ ਦੇ ਲੋਟੇ ਵਾਂਗ ਮਾਂਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਵਿਕਾਸ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਕ ਘੰਟਾ ਵੀ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ, ਕਥਾ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ। ਪਕੌੜੇ ਖਾ ਕੇ ਕਿਥੇ ਬੈਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਫਿਰ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਖੰਡਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਏ ਹੋਏ ਸੱਜਣਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- ਬਾਈ ਜੀ! ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਕੇ ਜਾਇਓ। ਲੋਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਕੁਝ ਦਿੱਤਿਆਂ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।...ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਰੱਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਭੋਜਨ ਪਾਉਂਦੇ? ਭੋਜਨ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਜਿੰਨੀ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਘਰੇ ਮੰਗਤੇ ਭੁੱਖੇ ਹੀ ਮੁੜੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮੰਗਤੇ ਵਸਦੇ-ਰਸਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭੁੱਖਾ ਬੰਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗਾ ਤੋੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇਕ ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ। ਕਈ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ, ਕਿਤੇ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਭਲਾ? ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਮੁੰਡਾ ਵਿਕਾਊ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਪੰਜਾਹ; ਪਰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਸੱਠ ਲੱਖ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪਿਉ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੰਜ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਬੋਲਿਆ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਕੀ ਗਾਰੰਟੀ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੋਗੀ! ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੱਠ ਲੱਖ ਲਿਆ ਹੋਊ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕੁੜੀਏ ਦੇਖੀਂ, ਸਾਡੀ ਰਕਮ ਨਾ ਰੋੜ੍ਹ ਦੇਈਂ। ਜੇ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ ਭੱਜੇਗੀ ਤਾਂ ਮੁੰਡਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਉਥੇ ਘਰ ਖਰੀਦ ਲਵੇਗਾ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਰੁਪਏ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁੜੀ ਜਾਊਗੀ, ਮਗਰੋਂ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਜੀਅ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਣਾਂਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਹਰ ਘਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਆਹ ਫਲਾਣੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ, ਤੇ ਆਹ ਫਲਾਣੇ। ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਵੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜੀ ਕਿਹੜੇ ਡੇਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ? ਜਿੰਨਾ ਹਨੇਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਪੁੱਛੋ ਕੁਝ ਨਾ। ਲੋਕ ਟਰਾਲੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਭਗਵਾਨ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਿਉ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਈ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁੱਤ ਚਿੱਟੇ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਂ ਸਾਧ ਦੇ ਗੋਡੇ ਘੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, 'ਸਾਡੇ ਘਰੋਂ ਨਸ਼ਾ ਦੂਰ ਕਰੋ' ਤੇ ਸਾਧ ਬੀਬੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੁੱਟੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਕਮਾਈ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦੀ ਲਾਲ ਬਹੀ ਹੜੱਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਗਰਲਿਆਂ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਗਰਲੇ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਰੁਪਏ ਭੋਜੇ, ਇਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ।

ਇਕ ਵਿਆਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਇਕੱਠੇ ਐਮ.ਏ. ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੱਲ ਵਿਆਹ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਈ। ਮੁੰਡਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਵੇਗੀ। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਦੋ ਭਰਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਆਖਣ; ਪਰ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਨੇ ਸਾਧੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਕੁੜੀ ਨੇ ਦਾਜ ਦਾ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖਰਚਾ ਦਸ ਲੱਖ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਨਿੱਕਾ ਕੱਤ ਗਏ, ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੇ ਕਹਿਣ-ਆਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ...ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਨਾ ਦੁੱਖ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਹੀ ਦੁੱਖ ਉਥੇ ਵਾਲੇ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਸਾਇਦ ਹਵਾ ਦਾ ਠੰਢਾ ਬੁੱਲਾ ਸਾਡੇ ਤਪਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰ ਜਾਵੇ!

#

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਦੋ ਗਜ਼ਲਾਂ

- (1) ਮੇਰੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਮਾਰਨ ਖਾਤਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਖੰਜਰ ਹੈ। ਕਮ ਅਕਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਦੱਸੇ, ਕੀ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਵਿਚ ਅਯੁੱਧਿਆ ਮਸਜਿਦ ਚਾਹ ਕੇ, ਬਾਬਰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤੀਨ ਲੋਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਖਾਤਰ, ਜਿਸ ਥਾਂ ਬਣਨਾ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਤਾਰੇ ਕਿੰਜ ਵੇਖਾਂ, ਸੰਗ ਮਰ-ਮਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦਾ ਅੰਬਰ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੰਮ ਨਾ ਆਈ, ਹੱਥ ਵਿਚ 'ਕੱਲੀਆਂ ਠੀਕਰੀਆਂ, ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤਣਿਆ, ਕਿਨਾ ਅਜਬ ਅਡੰਬਰ ਹੈ। ਬਾਹੂਬਲ ਹੀ ਪਰਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਧੀ ਦੇ ਵਰ ਲਈ ਰਾਜਾ ਵੀ, ਕਰੇ ਮੁਨਾਦੀ ਧਰਮੀ ਬਾਬਲ, ਓਦਾਂ ਕਹੇ ਸਵੰਬਰ ਹੈ। ਦਿੱਲੀਏ ਤੇਰੇ ਨੱਕ ਦੇ ਬੱਲੇ, ਅਗਨੀ ਤਾਂਡਵ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਜੇ ਚੁਰਾਸੀ ਸੇਕ ਮਾਰਦਾ, ਲਾਟੋ ਲਾਟ ਨਵੰਬਰ ਹੈ। ਰਿੱਛਾਂ ਵਾਂਗ ਨਚਾਵੇ ਸਾਨੂੰ, ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹਮੇਸ਼, ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਰ ਯੁਗ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਤਰ ਬੜਾ ਕਲੰਦਰ ਹੈ।

-ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ

- (2) ਇਹ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਟ ਗਈ। ਖਵਰੇ ਕਿਹੜੀ ਆਸ 'ਤੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ, ਰੁੱਖ ਲਕੇ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਕੰਬਲੀ ਸੀ ਇਕ ਕੋਲ ਉਹ ਵੀ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਫਟ ਗਈ। ਬਬੇਰਾ ਭੁਲਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਤੇਰੇ ਕੜਵੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ, ਨਾ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਸੋਟ ਗਈ। ਅਚਾਨਕ ਮੇਰਾ ਹੰਝੂ ਜਦ, ਤੇਲ ਵਿਚ ਰਲ ਗਿਆ, ਬੁਝਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦੀਵੇ ਦੀ, ਅੰਬਰਾਂ ਤੱਕ ਲਟ ਗਈ। ਵੇਖ ਕੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਤੁਫਾਨ, ਸਾਹਵੇਂ ਆਵਾਮ ਦੇ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ 'ਸੈਂਪਲੇ' ਪਹਾੜ ਵਾਂਗੂ ਡੱਟ ਗਈ।

-ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ 'ਸੈਂਪਲੇ' ਫੋਨ: 91-98724-05203

ਪੰਦਰਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੁਬਾਰਕ

ਪਿਆਰੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ,
ਤੁਹਾਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਟਾਫ਼, ਸਬਾਈ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਾਲਮ ਨਵੀਸਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰ ਦੀ 15ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕ। ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਰ ਜੋਬਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਜੋ ਹੀਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬਿਨਾ ਸ਼ਕ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਰਾਏ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪੰਜਾਬੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਜੋ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਰਚੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਸੀਮਤ ਮਾਲੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਇਤ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣਨ ਤਕ ਦਾ ਸਫਰ ਇਕ ਵਡਾ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ (ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ) ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਐਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਲਾਇਲਾਜ ਰੋਗ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ

ਸਿਖਰ ਵਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕਦਮ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਲੋਕ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਿਖਰਾਂ ਛੋਹਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਉਸਾਰੂ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਜਿਸ ਮੰਜਿਲ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਟਾਈਮਜ਼ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਥੇ ਆਪ ਸਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਅਦਾਰਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਹਸਤੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਟਿਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਉਚਾ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਠਕ ਕਦਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਗੋਰਾਇਆ ਵਰਗੇ ਲੇਖਕ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ

ਮੁਕਾਮ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹਨ। ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਰਾਹੀਂ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਚੂੜਕ ਦੇ ਖਿਚਣ ਵਾਂਗ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਖਿਚਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰੁਕਦਾ ਹੈ। ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਐਸ ਆਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਲ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲਮ 'ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ' ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫੇਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਬਿਲੇ-ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪਰਚੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇ ਹੋਣਗੇ। ਕਾਮਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਹ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਅਖਬਾਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਅਡੋਲ ਚਲਦਾ ਰਹੇ।

-ਪ੍ਰਿੰ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ

(ਰਿਟਾਰਡ)

ਫੋਨ: 317-471-9404

ਜਦੋਂ ਦਾ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੱਝ ਲਈ ਪੱਥੇ ਖੋਣੇ ਆਪ ਲਿਆਉਣੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਬੰਜਰਾਂ ਵਿਚ ਘਾਹ ਇਤਨਾ ਉਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬਹੁਤਾ ਤੁੜੀ ਪੱਥਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਮੱਝ, ਜੋ ਦੁੱਧੋਂ ਨੱਸ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਤਾਂ ਬੰਜਰਾਂ ਵਿਚ ਚਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਚਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਗੀ ਮੁੰਡਾ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਮੱਝ ਸੂ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੱਥੇ ਪਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਵਟਾਈ ਉਤੇ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪ ਲਿਆਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ।

ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸੱਸ, ਬੁੱਢੀ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ

ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੀ ਪੱਥੇ ਲੈਣ ਜਾਣ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਧੁੜਕ ਲਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਘਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਤੱਕ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿਸਦੀਆਂ ਸਨ।

“ਪੁੱਤ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਆ ਗਿਆ ਏ। ਆਪਣੀ ਪਤ ਆਪੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀਓਂ ਈ ਐ”, ਉਹ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ।

“ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਬੇਬੇ। ਕੋਈ ਜੰਮਿਆ ਨੀ ਅੱਖ ਚੌਂਕ ਕੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਮੈਨੂੰ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦਿਲਜਮੀ ਨਾਲ ਉਤਰ ਦਿੰਦੀ।

“ਆਹੋ ਪੁੱਤ, ਆਪਣਾ ਮਨ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਐ।”

ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦਾ ਮਨ ਹਾਲੀ ਤੱਕ ਠੀਕ ਹੀ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਰਾਹ ਅਤੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਪੱਕ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਰੋਜ਼ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿਛੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦਾ ਮਨ ਭਾਵੇਂ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਟੱਕਰਨ ਅਤੇ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਏਡਾ ਰੋਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ ਜਿਹਾ ਉਪਜਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਵਿਅਰਥ ਚੇਸ਼ਟਾ ਉਤੇ ਮੁਸਕਰਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਤੈਰਾਕ ਵਾਕਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਉ ਤੋਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਤੇ ਮਾਣ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖੰਘੂਰੇ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਅਡੋਲ ਲੰਘ ਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿੱਤ ਭਾਵ ਨਾਲ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਰਤੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਦਾ? ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਭਾਵੇਂ ਚੋਖੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਝੀ ਕੱਚੇ ਵਿਘੋ ਭੋਇ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਕੀ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਅਤਿ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੋ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੰਜਾਂ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਦੀ ਭੋਇ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈਣੇ ਸਨ। ਸੋ ਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਕੇ ਉਹ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਹੌਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਢੰਗੇ-ਢਾਂਡੇ ਵੇਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਉਤਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਰ ਘਰ ਵਿਚ ਭੋਇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਦੌਲਤ ਸੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੁੱਢੀ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਸੀ। ਜੇ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏਡਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਜਾਣੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਉਘਾੜ ਪਈ ਵਸਤ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਪਰਤਿਆਉਣ

ਮੀਂਹ ਜਾਵੇ, ਅਨੁਰੀ ਜਾਵੇ

ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਰਬਾਂਗੀ ਰਚਨਾਕਾਰ ਸੀ। ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਕ ਕਰ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ, ਨਾਵਲ ਤੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਈ ਮਿਸਾਲੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਪੇਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ’ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਮੀਂਹ ਜਾਵੇ, ਅਨੁਰੀ ਜਾਵੇ’ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬੜਾ ਸਜੀਵ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਜੀ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਜੇ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਰੱਖੇ, ਪਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ।

ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਕਈ ਦਿਨ ਹੰਝਾਅ ਵਿਚ ਡੁਬਾਈ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰੋਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਦੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਮਨੀਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਆ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀਹਾਂ ਕੁ ਦੇ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਨੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਲ ਕੁ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੋਟੇ ਕੱਪੜੇ ਸੰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਸੂਟ ਜ਼ਰਾ ਪਤਲੇ ਕਪੜੇ ਦਾ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਵੀ ਸੰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀਹਾਂ ਕੁ ਦੇ ਖਲ-ਵੇੜੇਵੇਂ ਆਦਿ ਮੱਝ ਲਈ ਆ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਘਰ ਵਿਚ ਘਿਉ ਦਾ ਪੀਪਾ ਰੋਜ਼-ਬਰੋਜ਼ ਭਰਦਾ ਜਾ ਰਹਿਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਟੱਕਰਦਿਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਤਾਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਸ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਹੀ ਧੋਤੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਉਦਾਸ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਸੋ, ਸੋਲ੍ਹਵੇਂ ਕੁ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੂਟ ਬਦਲ ਲਿਆ।

ਇਸ ਦਿਨ ਉਹ ਨ੍ਹਾਤੀ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਸੀ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੇਤ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚੋਂ ਖੰਘੂਰਾ ਨਹੀਂ, ਹਊਕਾ ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਤੇ ਹੋਇਆ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੰਘੂਰਾ ਕੋਈ ਨਾ ਮਾਰਿਆ। ਕੁਝ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਬਸੰਤ ਕੌਰੇ, ਅੱਜ ਕਿਧਰੇ ਮੰਗਲ ਸਿਹੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ?”

“ਨਹੀਂ ਜੀ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾਂਦੀ-ਸ਼ਰਮਾਂਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੱਲ੍ਹ ਆਉਣਾ ਹੋਊ।”

ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਉਸੇ ਧੀਮੀ ‘ਵਾਜ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਲੰਘ ਗਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਕੁ ਦਿਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਐਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਕੋਲ ਖੇਤ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੱਥੇ ਵੱਢ ਕੇ ਭਰੀ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਬੁਲਾਏ ਹੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪੱਥਿਆਂ ਦੀ ਭਰੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦਾ ਲਹੂ ਜਾਣੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜੰਮ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੋਲੀ-ਚਾਲੀ ਕੁਝ ਨਾ ਅਤੇ ਪੱਥੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਗਈ।

ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਨੂੰ ਉਹੋ ਹੀ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਵਾਲੀ ਤਾੜਨਾ ਹੋਈ-“ਦੇਖੀਂ ਪੁੱਤ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲਾਜ ਨਾ ਲਵਾ ਦੇਈ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਨੂੰ। ਤੇ ਇਹ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਾਧਣ ਦਾ ਹੈ ਨੂੰ।”

ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਨੇ ਤਾਂ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁੜੱਕੀ ਵਿਚ ਫਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਰੱਬ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਸੁਮੱਤ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਏ, ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪਤਾਸੇ ਸੁੱਖੇ, ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਭਰੇ ਉਤਰ ਨਾਲ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪਰ ਕੱਪੜੇ-ਲੋਤੇ ਦੀ ਚੌਛ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਘਟੀ। ਦੂਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸੂਟ ਬਦਲਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਇਕ ਗੁਆਂਢਣ ਨੇ ਆਖ ਹੀ

ਦਿੱਤਾ, “ਕੁੜੇ...ਪੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਲੀ ਐ ਕਿ ਤੀਆਂ ‘ਤੇ।” ਪਰ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਗੱਲ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਰ ਵੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਪੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿੱਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੀ ਚੁਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਟੱਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਦਿਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਕਰ ਕੇ ਲੰਘ ਗਏ ਤਾਂ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੰਠੀ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨ ਤੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਆਵੇਗਾ। ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਦੀ ਤਾਂ ਜਾਨ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪੈ ਗਈ। ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਭਾਵਕੀ ਹਿਲੂਣਾ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਲੰਘਣ ਲਗੇ ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਛਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕੁਝ ਖਿਝਣ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦੋ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਭਰੀ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੀ ਚੁਕਾਈ ਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਖਿਝ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਵੀ ਭਾਸਰਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ

ਲਿਆ, ਪਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਬਾਰੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਚੌਛ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਆਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ; ਸਗੋਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਸਰੋਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਛੁੱਟੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਧਾਰ ਲਈ।

ਹੁਣ ਜੇ ਕਦੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਜ਼ਰਾ ਦੇਰ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਪੱਥਿਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਮੁੜਦਾ ਨਾ ਅਤੇ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਪੱਥੇ ਨਾ ਵੱਢ ਲੈਂਦੀ, ਖੇਤ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਪੱਥੇ ਚੁਕਾਉਣ ਲਗਿਆ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਿਹਬਲਤਾ ਬਾਰੇ। ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੰਦੀ।

ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਭਰੀ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਛੜਾ ਕਹਿ ਛੱਡਦੀ, “ਚੰਗਾ, ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋ। ਮੈਂ ਪੱਥੇ ਆਪੇ ਚੱਕ ਲਉਂ।” ਤੇ ਨਿਰੁੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੀ ਚੁਕਾ ਦੇਣ ਹੀ ਗਨੀਮਤ ਸਮਝਦਾ।

ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਭਰੀ ਚੁਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਫੜ ਲਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡ

ਦਿਤੀਆਂ।

“ਛੱਡ ਦੇ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿਆਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਬੜੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਭਲਕੇ ਮੇਰੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਆ ਜਾਣੈ।”

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਥ ਇਕਦਮ ਛੁੱਟ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਆਉਣੈ ਮੰਗਲ ਸਿਹੂੰ ਨੇ?”

“ਮਹੀਨੇ ਦੀ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਭਰੀ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅੱਜ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਇਹ ਜਿੱਤ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਤੇ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਤੇ, ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਣੈਮਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਪੱਥੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਰੋਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

ਦਿਨ ਢਲੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ ਪੱਥਿਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਥਾਂ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਪੱਥੇ ਵੱਢਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਉਥੋਂ ਹੀ

ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ।

“ਵੇ ਮੁੰਡਿਆ, ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ?” ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ।

“ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਂ, ਮੇਰੀ ਪਿਨਸ਼ਨ ਲਗ ਜਾਣੀ ਛਿਆਂ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿਛੋਂ!” ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਪਿਲਸਣ ਤਾਂ ਪੁੱਤ, ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਦੀ ਜਾ ਕੇ ਹੋਊ। ਪਿਛੋਂ ਘਰ ਦਾ ਕੀ ਬਣੈ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਰੁੱਖੜਾ ਹਾਂ। ਜਾਂ ਤੂੰ ਬਸੰਤ ਕੁਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਈ ਲੈ ਜਾ।”

“ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੂੰ ਬੈਠੀ ਐਂ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਫਿਕਰ ਐ ਘਰ ਦਾ ਜਾਂ ਬਸੰਤ ਕੁਰ ਦਾ?”

“ਫਿਕਰ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਵੀ, ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਸਲਾਹੁਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤੇਰੀ ਭਾਈ ਕੁਠਾਲੀ ‘ਚੋਂ ਕਢਿਆ ਹੋਇਆ ਸੋਨਾ ਏ, ਪਰ ਪੁੱਤ ਸਮੇਂ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਐ।”

“ਪਈ ਹੋਵੇ ਬੁਰੀ ਸਮੇਂ”, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਣੋਂ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਤਕੜਾਈ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵੰਗਾਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਵੇ ਪੁੱਤ, ਉਂ ਤਾਂ ਘਰ ਵੀ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨੀ ਸੀ। ਡੂਢ ਸੌ ਰੁਪਈਆ ਤੂੰ ਹੁਣ ਲਿਆ ਕੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦਾ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਚਾਰ ਕੁ ਸੌ ਸਾਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਮਹਿੰ ਬੇਚ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉਤਰ ਜਾਵੇ।”

“ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਰੂੰ ਕੀ?”

“ਤੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰ, ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨੈ।”

“ਪੰਜ ਸੌ ਦੇ ਬਲਦ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਲੈਣੇ ਪੈਣਗੇ?”

ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਭੁਲਾਈ ਬੈਠੀ ਸੀ।

“ਮਹਿੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬੇਚ ਈ ਦੇਣੀ ਐ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ। “ਛਿਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਝੋਟੀ ਨੇ ਸੂ ਪੈਣਾ ਏ।” ਇਹ ਝੋਟੀ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਕੱਟੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਹੀ ਪਲ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਪਰ ਬਲਦ ਹੁਣ ਕਿਥੋਂ ਆਉਣਗੇ?”

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ। “ਬਲਦ?” ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਛ ਟੂਮ-ਛੱਲਾ ਏ, ਇਹ ਬੇਚ ਦਿੰਨੇ ਆ। ਫੇਰ ਬਣਾ ਲਵਾਂਗੇ ਜੇ ਰੱਬ ਫਸਲ ਚੰਗੀ ਲਾਊ ਤਾਂ।”

“ਨਾ ਧੀਏ, ਤੈਨੂੰ ਨੀ ਅਸੀਂ ਸੁੱਖੀ ਸਾਂਦੀ ਬੁੱਚੀ ਕਰਨਾ”, ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਫਸਲ ਲੱਗੂ ਤਾਂ ਬਲਦਾਂ ਵਾਲਾ ਪੰਜ ਸੌ ਵੀ ਉਤਰ ਈ ਜਾਊ।”

“ਦੇਖ ਮਾਂ”, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, “ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਫਸਲ ਦੇ ਸਾਲ ਲੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਭਵਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਰ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਨਾ ਲਗੀ ਤਾਂ ਸਵਾਂ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਊ। ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਕਿਧਰੇ ਜੋਗੇ ਨੀ ਰਹਿਣਾ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਪਚਵੰਜਾ ਰੁਪਈਏ ਚੜ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਲੈ ਲੈਨਾ। ਮੀਂਹ ਜਾਵੇ, ਨੂੰਰੀ ਜਾਵੇ, ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੰਜ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪਚਵੰਜਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਐ। ਰਸਦ ਪਾਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਐ। ਮੈਂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੈਂਤੀ ਚਾਲੀ ਸਹਿਜੇ ਈ ਬਚਾ ਲੈਨਾ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਪੂਰੇ, ਦਿਲ ਨਾ ਤੋੜੋ।”

ਇਸ ਉਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੀਆਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈਆਂ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਉਤੇ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਝ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ।

*

ਘਰ ਵਿਚ ਵੀਹ ਕੁ ਸੇਰ ਘਿਉ ਜੁੜਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛਾਉਣੀ ਨੂੰ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਇਸ ਘਿਉ ਨੂੰ ਤੱਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। “ਕਿਉਂ ਤੈਂ ਇਹ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ?” ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਲੈ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਏ ਘਿਉ? ਉਥੇ ਮਿਲ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 33 'ਤੇ)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰੰਜੀਪਤੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਗਰਦਾਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਤੇ ਵਦੇਸੀ 'ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਸਿਧੇ ਟੈਕਸ ਘਟਾਉਣ, ਦੌਲਤ ਟੈਕਸ ਹਟਾਉਣ, ਐਫ ਡੀ ਆਈ (ਸਿਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼) ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਬਹਾ ਫੰਡ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੰਜੀਪਤੀਆਂ ਲਈ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ 'ਧੰਨਵਾਪਸੀ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਜਟ ਆਮਦਨ-ਖਰਚ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਰੋਲ-ਘਰੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਰੋ-ਉਪਰੋ ਮਿੱਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਮਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਜਟ ਇਸ ਮਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਿਰਕਿਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਡਿਕਨਜ਼ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਡੇਵਿਡ ਕੌਪਰਫੀਲਡ' ਦੇ ਇਕ ਪਾਤਰ ਦੇ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਬੋਲ ਹਨ, "ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਵੀਹ ਪੈਂਡ, ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚਾ, 19 ਪੈਂਡ 6 ਸੈਂਟ, ਨਤੀਜਾ: ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ। ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਵੀਹ ਪੈਂਡ, ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚਾ 20 ਪੈਂਡ 6 ਸੈਂਟ, ਨਤੀਜਾ: ਦੁੱਖ ਹੀ ਦੁੱਖ।" ਬਜਟ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਮਦਨ-ਖਰਚ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਬਜਟ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਘਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਬਜਟ ਦੀ ਇਨੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਸੇ ਤਿਗਤਮ ਉੱਤੇ ਕਲਮ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਬਜਟ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਬ ਰਚਮਿਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਬਜਟ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ 18 ਫਰਬਰੀ 1869 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੇਮਜ਼ ਵਿਲਸਨ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ 'ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦਾ ਆਰਥਕ ਅਫਸਰ' ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਂਜ ਵਿਲਸਨ ਦਰਮਿਆਨੇ ਜਿਹੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਆਪੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸ਼ਿਖਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਬਜਟ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਜਟ ਦੇ

ਬਜਟ ਦਾ ਭੇਤ

ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਯੂ ਕੇ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਬੇਹੱਦ ਭੇਦ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਰਥਕ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਜ਼ਕ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਜਟ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਜਟ ਛਾਪਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਰਥ ਬਲਾਕ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ "ਸੂਭ" ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ "ਹਲਵਾ ਰਸਮ" ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦਿਨ ਕੜਾਹੇ ਵਿੱਚ ਕੜਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਬਜਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟੇ ਸਾਰੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਛਾਂਦਾ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ

ਬਜਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਵੇ ਦੀ ਦੇਗ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ

ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਆਰਥਕ ਗਤਬੜੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1947 ਦੇ ਬਜਟ ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਖਜਾਨੇ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾਲਟਨ ਨੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੱਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਸ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਚਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਬਜਟ ਤਕਰੀਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਭੇਤ ਨਸ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਚਾਂਸਲਰ ਡਾਲਟਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਨਮੁਖਮ ਚੈਟੀ ਨੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਬਜਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਇਕਾਈਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਬਜਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ

ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸੌ ਕੁ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਮਲਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਤਾੜਿਆ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਹ ਇਥੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੈਨਟੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਹੀ ਸੌਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਜਾਂ ਫੋਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬਾਹਰੀ ਜਗਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਾਬਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਫੋਨ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਜਬਰਦਸਤ ਜੰਤਰ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪੁਲਿਸ, ਖੁਫੀਆ ਬਿਊਰੋ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਟਾਫ ਦਾ ਕਰੜਾ ਪਹਿਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਇਕ ਦੋ ਅਫਸਰ ਇਸ "ਸਖਤੀ" ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਲੰਘ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ

ਹਨ।

ਆਉ ਜ਼ਰਾ ਅਜਿਹੇ ਭੇਤ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲੰਦੇ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫੋਲੀਏ। ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਬਜਟ ਦਾ ਕੰਮ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਬਜਟ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਪਿਛਲਾਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਸ਼ਬਦ ਫਰਾਂਸੀਸੀ bougette ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੋਂ bouge ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਛੋਟਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਚਮੜੇ ਦਾ ਬੈਗ (ਥੈਲਾ), ਬੁਗਚੀ, ਬਟੂਆ, ਗੁਬਲੀ, ਪੋਟਲੀ ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸ਼ਬਦ ਅੱਗੋਂ ਲਾਤੀਨੀ bulga ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਲਾਤੀਨੀ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੌਲਿਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਦਾਖਿਲ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਾਣੀ ਆਇਰਸ਼ ਆਦਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਧੁਨੀ ਤੇ ਅਰਥ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬਜਟ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਚਮੜੇ ਦੇ ਥੈਲੇ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਅਜੋਕਾ ਆਮਦਨ-ਖਰਚ ਵਾਲਾ ਅਰਥ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਦੋਂ ਖਜਾਨੇ ਦਾ ਚਾਂਸਲਰ ਹਊਸ ਆਫ ਕੌਮਨਜ਼ ਅੱਗੇ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਖਰਚੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਸ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਇਕ ਚਮੜੇ ਦੇ ਥੈਲੇ ਯਾਨਿ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੱਸਣ ਲਈ "ਬਜਟ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ" ਸੀ। "Open the budget" ਉਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਂਸਲਰ ਰਾਬਰਟ ਵਾਲਪੋਲ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਦੇ ਅਲੋਚਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਚਾਂਸਲਰ ਦਾ ਇਕ ਨੀਮ-ਹਕੀਮ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨੁਸਖੇ ਤੇ ਓੜ੍ਹ-ਪੋੜ੍ਹ ਨਾਲ ਭਰੇ "ਬਜਟ" ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮਜਮੋਬਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਅੰਗਮਈ ਸੂਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਇਹ ਉਕਤੀ ਸਚਮੁਚ ਹੀ ਚਾਂਸਲਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਆਮਦਨ-ਖਰਚ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਬਜਟ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਥੈਲੇ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਅਜੋਕਾ ਭਾਵ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਾਂ "Open the budget" ਉਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਣਿਆ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਝੂਠਾ-ਮੂਠਾ ਹੀ। ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੁਕ, "ਕਿਸ ਪਹਿ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗੰਠੜੀ ਦੂਖੀ ਭਰਿ ਆਇਆ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਜਟ ਸ਼ਬਦ ਬਜਟ-ਭਰ ਵਸਤ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਬਜ਼ੀ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਦਾ ਥੈਲਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਥੈਲਾ ਭਰ ਸਬਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਖਬਾਰ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਕੁਝ ਇਕ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ "ਪਾਲ ਮਾਲ ਬਜਟ।"

ਲਾਤੀਨੀ bulga ਦਾ ਅਰਥ ਚਮੜੇ ਦੇ ਥੈਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ bulge ਦਾ ਅਰਥ ਉਭਾਰ, ਉਠਾਅ, ਗੋਗੜ, ਫੁਲਾਅ ਆਦਿ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਰਥ ਚਮੜੇ ਦੇ ਥੈਲੇ ਦੇ ਫੁੱਲੇ ਤੇ ਮੁਚਕੜੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਢਿਡ, ਗੋਗੜ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਬੈਲੀ belly ਵੀ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲਦੇ-ਮਿਲਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬਟੂਆ, ਪੋਟਲੀ, ਥੈਲਾ, ਡੰਡੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਗ਼ੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀ ਖਾਸੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ bhelgh-ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੁੱਜਣਾ, ਫੁੱਲਣਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ bel-lows (ਧੌਂਕਣੀ) ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਭਾਈਬੰਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸ਼ਬਦ ਲਭ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੁਗਚਾ ਜਾਂ ਬੁਗਚੀ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਗਠੜੀ, ਥੈਲਾ ਜਾਂ ਗੁਬਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਧੁਨੀ ਤੇ ਅਰਥ ਪੱਖੋਂ ਬਜਟ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਫਾਰਸੀ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੋਂ ਤੁਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ। ਚਾ/ਚੀ ਪਿਛੇਤਰ ਤੁਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਨ। ਬੋਗਾ ਦਾ ਅਰਥ ਉਛਾੜ ਜਾਂ ਚਮੜੇ ਦੀ ਥੈਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੁਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਾਤੀਨੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਬੁਗਚੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਗਲ ਰਾਹੀਂ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਚਮੜੇ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੁਗਚੂ ਸਾਜ਼ ਹੋਰ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਈ-ਕਈ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵੀਰ, ਭੈਣਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਸਭ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ।

ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਖੰਡ ਭਾਰੂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਰਮਾਂ, ਪਖੰਡਾਂ, ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਫੋਨ: 734-925-0177

ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜੇ ਗਏ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਰ ਗੱਲ ਪਿੱਛੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋਚਣਾ, ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹਨ, ਜਾਂ ਨਿਰਾ ਭਰਮ ਜਾਂ ਪਖੰਡ ਹਨ? ਜੇ ਇਹ ਭਰਮ ਤੇ ਪਖੰਡ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀ ਹੈ?

ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ, ਜਿਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਸੁਫਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸੀਂ ਜੀ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਰਹੇ ਹਨ? ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਇਥੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦੇ-ਜ਼ਿੰਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰੁਪ ਹਨ। ਕਿਉਂ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿੱਤੋਂ ਵਧ ਪੈਸਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਸੰਤ ਵੀ ਬੋਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਚੋਲਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਈਪ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਨਾਲ ਧੋਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਮੁੱਠੀ-ਚਾਪੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਦਾ ਪਖੰਡ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਾਈਪ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਨਾਲ ਨਹਾ ਕੇ ਕੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਲਾ? ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਉਹੀ ਪਖੰਡ ਪੈਰ ਪਸਾਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰੋਲਾ ਇਹ ਪਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਿੱਖ

ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੈ!

ਹੁਣ ਤੱਥ ਵਾਲੀ ਗੱਲ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਲੂਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਮਤਲਬ, ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਤਹਿਤ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਉਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਟੋਰਾਂਟੋ (ਕੈਨੇਡਾ) ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਉਥੇ

ਜੋ ਦੋ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਮੀ ਸੰਤ ਬੁਲਾਏ ਸਨ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਆਪਣੇ' ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪਾਟਣ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਕਿਉਂ ਉਹ ਸੰਤ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਤਿਉਹਾਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣ ਲਈ, ਤਾਂ ਸਤਲੁਜ ਪੁਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ, ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ। ਉਂਜ,

ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੜੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਜਾਮ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੁਲ ਤੱਕ ਜਾਮ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀਆਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੰਦ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਗੱਡੀ ਵਾਪਸ ਮੋੜੀ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹੋ ਕੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਦੇ-ਜ਼ਿੰਦੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਵੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ? ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੰਡੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੀਜ ਰਹੇ?

ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- ਗੈਟ ਆਊਟ। ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਆਂਡੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ 6 ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆਂ 100 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਾਢੇ ਛੇ ਵਜੇ। ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਾਗੋ-ਮੀਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਂਤੜੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਰੋਗ ਨਾਲ ਪੀੜਤ, ਮੈਂ ਨਿਰਨੇ ਪੇਟ ਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪੱਛਮੀ ਬਾਂਦਰਾ ਸਥਿਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਨੂੰ ਕੋਲਨੋਸਕੋਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਿਆਂ ਲਈ।

ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਾਕੋਲਾ ਬ੍ਰਿਜ ਦੀ ਮੁਖ ਸੜਕ ਉਤੇ ਪੁਜ ਕੇ ਮੈਂ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ।

“ਗੁੱਡ ਮਾਰਨਿੰਗ ਸੇਮ”, ਆਖਦਿਆਂ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਟੋ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦਾ ਇਹ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਹਕ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ‘ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਣਾ’ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਮਨ ਉਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇ, ਰੁਹ ਖਿੜ ਜਿਹੀ ਗਈ। ਆਟੋ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਉਡੂੰ-ਉਡੂੰ ਕਰਦੀ ਮੈਂ ਜਾਂ ਉਤਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ, ਬਾਂਦਰਾ।

“ਬਾਇ ਸੇਮ, ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ”, ਆਖ ਕੇ ਆਟੋ ਤੋਂ ਉਤਰਦੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਫੜਾਉਂਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਚਾਲਕ ਨੇ ਫਿਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦਿਨ ਚੰਗਾ ਨਿਕਲੇਗਾ...। ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਹੀ ਨਿਕਲਣਗੇ...। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ ਨਿਰਮੂਲ ਹੋਣਗੇ...।

ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਾਰੇ ਦਿਨ, ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਮੱਲੀ ਰੱਖੀ।

ਬੰਦੇ ਦਾ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਦਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਘਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ।...ਇਹਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਿਸੇ ਸੁਘੜ ਮਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ...। ਇਹਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇਕ ਹੋਵੇਗੀ...। ਇਹਦਾ ਬਚਪਨ ਜ਼ਰੂਰ ਖੁਸ਼-ਰਹਿਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ...। ਇਹ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ...। ਕੰਮ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ...। ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਕਿਤਨਾ ਨਫੀਸ! ਇਹ ਸੁਹੱਪਣ ਤੇ ਸੁਹਜ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਦਾ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ...।

‘ਜਿਉਂਦਾ’ ਰਹਿ, ਰੱਬ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਕਰੇ’। ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਆਟੋ ਚਾਲਕ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਦੀ, ਤੇ ਕਿਆਫ਼ੇ ਲਗਾਉਂਦੀ ਨੇ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਖਿੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹੀ, ਅੰਗਿਉਂ ਵੀ ਜਦ ਕਦੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਹਾਲੀ ਟਿਕ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਸਾਈਕਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ‘ਤੇ ਵੀ ਜੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਮੁਸਕੁਰਾਉਂਦੀ ਦੇ ਹੋਨ ਫਰਕ ਉਠਦੇ-‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’।

ਸਾਈਕਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ਮੇਰਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਵਾਹਨ-ਸਾਧਨ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਸਹਿਜ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੇਰੀ ਸਿਰਜਣ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤਾਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਘੂਨੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਰ ਜਾਂ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਮੈਂ ਡਾਢੀ ਹੁਸਤਦੀ ਹਾਂ। ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬੜੇ ਝਟਕੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਆਟੋ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾਤਨ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ

ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ

ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜੜਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ; ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਕਹਾਣੀ-ਰਸ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਫੜ ਕੇ ਨਾਲ ਤੋਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਰੰਗ ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’ ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਲੇਖਕਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਸ ਤਾਂ ਬਣ ਹੀ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਹਜ, ਸਹਿਜ, ਸਲੀਕਾ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਤੀਹ-ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਿਆ ਮੁੰਬਈਆ ਆਟੋ ਚਾਲਕ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਫੂਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਮੁਸਕਾਂਦੀ ਸਹਿਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਕਦੋਂ, ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਆ ਮਿਲ, ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸ ਭਲੀ ਰੂਹ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਮੈਨੂੰ

ਲੰਮੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਰਿਕਸ਼ਾਵਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਸੁਗਲ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਵੱਖਰਾ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਹਾਲਾਤ।... ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

*

ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ। ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਣ ਲਈ ਮੈਂ ਆਟੋ ਫੜਿਆ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਪੈਦਿਆਂ ਹੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤਾ।

ਕੁੜੀ ਪਤਲੀ ਸੀ, ਸੁਡੌਲ ਅਤੇ ਗੁੰਦਵੀਂ। ਖੱਬੀ ਗੱਲੂ ‘ਤੇ ਟੋਆ। ਹਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ। ਹੋਠਾਂ ਦੀ ਲਕੀਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦੀ ਤਰਾਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਮਾਨਦਾਰੀ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੂਝ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿੱਖੇ, ਘੜੇ-ਘੜਾਏ। ਸੱਜੀ ਗੱਲੂ ਉਤੇ ਉੱਲਰ-ਉੱਲਰ ਪੈਂਦੀ ਉਸ ਦੀ ਜੁਲਫ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਕਮਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਹਰ ਹੈ। ‘ਸੁਹਣੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਆਰੀ ਨਹੀਂ’ ਜਾਪਦੀ। ਇਹ ਚੰਚਲ ਨਹੀਂ, ਸਹਿਜ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਲ-ਬੱਚਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸੁਹਣੀ, ਮੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਤੇ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਜਾਪੀ। ਆਟੋ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੌੜਦੇ ਗਏ। “ਮੈਮ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸਾਂ ਬੱਧੀ ਵੀ ਬੜੇ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੈ। ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹੋ”, ਕੁੜੀ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚੌਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ: ਸੁਹਜ, ਸਹਿਜ, ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਸੁਹੱਪਣ।

ਕਿਸੇ ਸਾਈਕਲ ਰਿਕਸ਼ਾਵਾਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਫ਼ਰੀਹ ਦੇ ਰੌਂ ਵਿਚ, ਸਰਦ-ਰੁੱਤ ਦੀਆਂ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਮਾਨਣ ਲਈ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਵੀ ਰਿਕਸ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਸੁਖਨਾ ਲੋਕ। ਜਿੱਥੇ ਜੀ ਆਇਆ, ਰੋਕ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੀ ਕੀਤਾ, ਮਿਲ ਲਿਆ। ਸਤਾਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਵਿੱਡੇ ਸਾਪਿੰਗ ਕਰ ਲਈ, ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਵੇਖ ਲਈ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਗਾਰਡਨ ਜਾਂ ਲਈਅਰ ਵੈਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਿਕਸ਼ਾ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਜ ਕੇ ਸੈਰ ਵੀ ਕਰ ਲਈ।

ਆਟੋ ਰੁਕਿਆ। ਉਹ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਈ।

ਕੁੜੀ ਪਤਲੀ ਸੀ, ਸੁਡੌਲ ਅਤੇ ਗੁੰਦਵੀਂ। ਖੱਬੀ ਗੱਲੂ ‘ਤੇ ਟੋਆ, ਪ੍ਰੀਤੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਵਾਲਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਇ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ।

ਹੋਠਾਂ ਦੀ ਲਕੀਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦੀ ਤਰਾਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਮਾਨਦਾਰੀ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੂਝ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿੱਖੇ ਸਨ, ਘੜੇ-ਘੜਾਏ। ਸੱਜੀ ਗੱਲੂ ਉਤੇ ਉੱਲਰ-ਉੱਲਰ ਪੈਂਦੀ

ਉਸ ਦੀ ਜੁਲਫ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਕਮਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਹਰ ਹੈ।

‘ਸੁਹਣੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਆਰੀ ਨਹੀਂ’ ਜਾਪਦੀ। ਇਹ ਚੰਚਲ ਨਹੀਂ, ਸਹਿਜ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਲ-ਬੱਚਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸੁਹਣੀ, ਮੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਤੇ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਜਾਪੀ। ਆਟੋ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੌੜਦੇ ਗਏ।

‘ਮੈਮ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸਾਂ ਬੱਧੀ ਵੀ ਬੜੇ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੈ। ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹੋ’, ਕੁੜੀ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚੌਕਾ ਦਿੱਤਾ।

‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਨਿਰੇ ਮਾਡਲ ਹੋ ਤੁਸੀਂ। ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ?’ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ‘ਮੈਂ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।’

‘ਸਾਦੀ?’

‘ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਨੇ।’

‘ਬੜਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ। ਮਾਡਲਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?’

‘ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਮਾਂ ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਂ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।’

‘ਤੇ ਮਾਂ ਸਦਾ ਸੁਹਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।’

ਆਟੋ ਚੁਤਾਲੀ ਸੈਕਟਰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ‘ਬਾਇ ਮੈਮ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।’

‘ਰੱਬ ਰਾਖਾ, ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ।’ ਆਖਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਸਰਸਾਰ ਹੋਈ।

ਪੈਂਤੀ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ‘ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤਾ। ਆਟੋ ਰੁਕਿਆ। ਕੁੜੀ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਕੁੜੀ ਮਲਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਗਤੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸੀ। ਹੋਵੇਗੀ ਕੋਈ ਤੀਹ-ਪੈਂਤੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ। ਕੁੜੀ ਜੀਨ-ਟੌਪ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੈਗ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੀਰੋਇਨ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਸੀ। ਬਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਰਗੀ।

ਬਾਈ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਉਤੇ ਆਟੋ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਰੁਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਲੇਟ ਸਾਂ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੋਈ।

‘ਮੈਮ, ਤੁਸੀਂ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਬੜੇ ਮੁੰਡੇ ਸੈਟੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।’ ਇਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ

ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

‘ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਖਾਸ ਸੋਹਣੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਬਸ ਆਮ ਜਿਹੀ। ਅਹਿਸਾਸੇ-ਕਮਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ।’ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ‘ਚ ਕਿੰਨੀ ਜੁਰਅੱਤ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼।

‘ਮੈਮ, ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮਾਸ਼ਾ ਔਲਾ...?’ ਕੁੜੀ ਨੇ ਇਕ ਨਹਿਲਾ ਹੋਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

‘ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸੁਹੱਪਣ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਮਰ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਅਤੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੋਇਆ ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ।’

‘ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ?’ ਮੈਂ ਪੁੱਛਣ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੀ।

‘ਮੈਂ ਫਿਜ਼ਿਓਥੈਰੇਪਿਸਟ ਹਾਂ।’

‘ਸੋ ਇਹ ਰਾਜ਼ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖ ਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸਿਹਤ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਬਿਨਾਂ ਸਿਹਤ ਦੇ ਕਾਹਦੀ ਖੁਬਸੂਰਤੀ।’

‘ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ?’ ਉਸ ਪੁੱਛਿਆ।

‘ਲਗਭਗ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੱਤੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ ਮੇਰਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵੀ। ਮੈਂ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਯੋਗ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹਾਂ।’

‘ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਸੰਚਾਰ! ਵਾਹ! ਮੈਮ, ਗੁਸਤਾਖੀ ਮੁਆਫ਼, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਜਾਣ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?’

‘ਇਹੀ ਕੋਈ ਬਹੱਤਰ ਸਾਲ।’ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈਆਂ। ਆਟੋ ਰੁਕਿਆ। ਕੁੜੀ ਉਤਰੀ। ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’, ਆਖ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਦਾ ਲਈ।

ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਦਾ ਉਹ ਗੇਤਾ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਹਸਪਤਾਲੀ ਚੱਕਰ ਸੀ।... ਆਂਤੜੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਉਦੋਂ ਲੱਛਣ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਸਨ, ਬਿਮਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਸਵੇਰੇ ਬਿਸਤਰ ਛੱਡਦਿਆਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’ ਆਖਦੀ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਸੈਰ ਲਈ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਆਟੋ ਚਾਲਕ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹਰ ਮਿਲਦੇ-ਮਿਲਾਂਦੇ ਨੂੰ ਦੇਈ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।

ਰਾਹ ਬਣਦੇ, ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਨਿਖੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਥੀ ਮਿਲਦੇ, ਸੰਗ ਤੁਰਦੇ ਅਤੇ ਵਿਛੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸੰਚਾਰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਕਣੀਆਂ ‘ਚ, ਮੁਸਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ: ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ, ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’ ਦਾ।

ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ? ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਹੈ?

ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੈ; ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਰਾਹ ‘ਤੇ, ਹਰ ਮੌਤ ‘ਤੇ, ਹਰ ਮੁੱਖ ‘ਤੇ ‘ਹੈਵ ਏ ਨਾਈਸ ਡੇ’ ਆਖਦਾ-ਸੁਣਦਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲੋਕਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਹਨ? ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹੀ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਹੀ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਛਾਣਨਗੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਝ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਕਿੰਨੇ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕਿੰਨੇ ਡਾਲਰ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਸਾਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ, ਤਾਂ ਪਛਾਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇਗੀ? ਇਹ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿਦ ਤਹਿਤ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਤਰੀਕ ਵੀ ਇਕ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ?

ਹੁਣ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ...ਉਥੇ ਵੀ ਇਕ-

ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਈ-ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਭੀੜ-ਭੜੱਕਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨੰਗੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪਟਾਕੇ ਕਿਰਪਾਨ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਗਰੀਬ ਰਿਕਸ਼ੇ ਜਾਂ ਰੋਹਤੀ ਵਾਲਾ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਹਵਾ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕੁੱਟਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੱਢਿਆ। ਕੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਹਨ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਿੱਤੇ ਕੁਝ ਹੈ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨਾ ਲੱਗਣ, ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ‘ਤੇ ਜੋ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੋਰਡ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ

ਵਿਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਦ ‘ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ, ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨਾ ਕਹੇ, ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬੋਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਗੋ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ। ਸੋਚੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕੀਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ। ਆਓ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਸਕੀਏ, ਜਿਦਾਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਸਕੀਏ, ਪਖੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਸਕੀਏ।

ਮੀਂਹ ਜਾਵੇ, ਅਨੁਰੀ ਜਾਵੇ

(ਸਫਾ 31 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜਾਂਦੇ ਸਾਨੂੰ ਘਿਉ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ”, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ।

“ਸੁਆਹ ਹੁੰਦਾ ਹੋਊ ਉਹ ਘਿਉ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਹੋਏ ਖਰੇ ਘਿਉ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਬੋਲੀ। ਖਬਰਾਂ ਕੀ ਕੁਝ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਉਸ ਘਿਉ ਵਿਚ।

“ਵੇ ਉਹ ਘਿਉ ਤਾਂ ਬਨਾਸਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਊ ਪੁੱਤ”, ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਆਖਿਆ।

“ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਉਹ ਘਿਉ ਖਾਂਦਾ, ਬਸੰਤ ਕੁਰੇ”, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਆਖਿਆ। ਨਾਲੇ ਹੁਣ ਥੋਡੇ ਕੋਲ ਦੁੱਧ ਨੀ ਹੋਣਾ, ਮਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਘਿਉ ਨਾਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਰੋਟੀ ਚੋਪੜੇ, ਜਦ ਤਾਈਂ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਝੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੁੰਦੀ।

ਦੇਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਹ-ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਘਿਉ ਨੂੰ ਅੱਗ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ।

“ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤੱਤਾ ਤਾਂ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ।

“ਮੇਰੇ ਗਏ ਤੋਂ ਕਰ ਲਿਓ ਤੱਤਾ”, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਲਾਹ ਬਦਲਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਛੱਡਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਤਾਂ ਵੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਲਈ ਦੋ ਕੁ ਸੇਰ ਘਿਉ ਦੀ ਪੰਜੀਰੀ ਰਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

“ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਛੋਤੀ ਬੁਲਾ ਲਈ ਛਾਉਣੀ”, ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਰਾਤ ਦੀ ਇਕੱਲ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਬੋਨਤੀ ਕੀਤੀ।

“ਮਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰੂ?” ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਪਾਸ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। “ਮੇਰਾ ਨੀ ਇਥੇ ਜੀ ਲਗਦਾ”, ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਹਉਕੇ ਭਰਦੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਬੜ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਝੱਖੜ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿਚ ਆ ਡਿਗਦਾ ਹੈ।

‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੰਗ

ਫਿਲਮ ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਨੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਇਹ ਮਿਥ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ, ਫਿਲਮ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧੂੜਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਚੰਗਾ ਸਬਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬਜਟ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚਾਣਚੱਕ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਮਾਈ ਵੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਖੱਟੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਖਾ ਸਕੀ ਪਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਸਾਂਭ ਗਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹਟਵੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਹੀ ਨਿਵੇਕਲਾਪਣ ਭਾਅ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਤਾਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਆਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਡੋਲਣ-ਡੋਲਣ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ-ਨਵੇਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਭੂਮੀ ਪੜਨੇਕਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ। ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ ਜਿਹੜਾ ਵਧੀਆ ਗਾ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰਥਕ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਉਠਿਆ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਅਜੇ 2012 ਵਿਚ ਹੀ

ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਫਿਲਮ ‘ਵਿੱਕੀ ਡੋਨਰ’ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਧੂਮਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇਪਣ ਨੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਯਾਮੀ ਗੋਤਮ ਅਤੇ ਅਨੂ ਕਪੂਰ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਖੁਰਾਣੇ ਵਲੋਂ ਗਾਇਆ ਗੀਤ ‘ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ’ ਬੇਹੱਦ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨੇ ਬਤੌਰ ਗਾਇਕ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੈਂਥ ਬਣਾਈ। ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਫਿਲਮ ‘ਨੌਟਕੀ ਸਾਲਾ’ (2013) ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਦੋ ਗੀਤ ‘ਸਾਡੀ ਗਲੀ ਆ ਜਾ’ ਅਤੇ ‘ਤੂ ਹੀ ਤੂ’ ਨੇ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਬੇਵਕੂਫੀਆਂ’ (2014) ਅਤੇ ‘ਹਵਾਈਜ਼ਾਦਾ’ (2015) ਵਪਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਹੋਈ। ਉਂਜ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀ ਰਤਕ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹੈ। ਫਿਲਮ-ਆਲੋਚਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਰਥਕ ਫਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕਰੇਗਾ।

ਭੂਮੀ ਪੜਨੇਕਰ ਜਿਸ ਨੇ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਲਮ ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਭੂਮੀ ਪੜਨੇਕਰ।

ਹਈਸ਼ਾ...

ਛੋਟੇ ਬਜਟ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਦੀ ਚਾਣਚੱਕ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਮਾਈ ਵੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਖੱਟੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕੀ, ਪਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਸਾਂਭ ਗਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ-ਨਵੇਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਭੂਮੀ ਪੜਨੇਕਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਮ-ਆਲੋਚਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿਲਮ ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸ਼ਾ’ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ ਭੂਮੀ ਪੜਨੇਕਰ।

ਅਭੈ ਦਿਓਲ: ਅੱਖੀਆਂ ਉਡੀਕਦੀਆਂ...

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੀ ਹੀ ਉਹ ਭਾਰਤ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਹਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਾਂ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਕ ਛੋਟੀ, ਪਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਨੇ ਬਤੌਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਫਿਲਮ ‘ਵੰਨ ਬਾਈ ਵੰਨ’ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਂਜ ਅਭੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਫਲਤਾ-ਅਸਫਲਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਵਕਤ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਭੈ ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੀ ਉਚੇਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਅਗਾਂਹ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਂਦਾ ਫਿਰਾਂ।” ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਯੁੱਗ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਯੁੱਗ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਨਾ

ਜ਼ੋਰ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿੰਨਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ‘ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਸੀਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬੜਾ ਹੁੱਬ ਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ: ਦੇਵ ਡੀ, ਸ਼ੰਘਾਈ ਅਤੇ ਮਨੋਰਮਾ ਸਿਕਸ ਫੀਟ ਐਂਡਰ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਤੌਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਫਿਲਮ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਹ ਅਜੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ। ਉਹ ਅਜੇ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਵੱਲ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮਾਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੇਸਾਈ ਜੋ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹਦੀ ਸਹੇਲੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਾਬਤ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਸਦਾ-ਹੱਸਦਾ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, “ਪ੍ਰੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪੂਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸ਼ਾਇਦ! ਓ ਭਾਈ ਮੇਰਿਓ!...ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦਿਲਬਰੀ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਬੜਾ ਗਹਿਰਾਈ ਵਾਲਾ...”

ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਬੱਸ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਦੇ ਹਾਂ।”

—ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਤੇ ਮਾਡਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੇਸਾਈ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਰਿਹਾ ਅਦਾਕਾਰ ਅਭੈ ਦਿਓਲ।

HASDA PUNJAB VAISAKHI Mela 2015

Live performances by professional artists

Saturday April 4th

3PM - Midnight

Plano Civic Center

2000 E. Spring Creek, Plano, TX 75074

ਵਿਸਾਖੀ
ਮੇਲਾ

ਭੰਗੜਾ ਤੇ ਗਿੱਧਾ

Host: Shakti Manak

For More Information, Contact:

Hardip S. Gurna 510-299-4747, Harjit Singh Dhesi 972-900-4880

Harbhajan S. Nijjar 903-445-3793, Dalwinder S. Khatra 469-288-6428

Booth Information: Billu Benipal 940-391-4517 or Pardeep Benipal 940-783-8955

Grand Sponsor
Surjit Singh

Platinum Sponsor
Gurdev Hayer

Gold Sponsor
Kuljit S Cheema

Chief Guest
Jassa Rai

Proud Sponsor
of Hasda Punjab
Manpreet Walia
(Khalsa Panth USA)

www.hasdapunjab.net

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231, www.LansingGurdwara.Com

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 25 ਅਪਰੈਲ 2015

Ferris Park: 500 W. Shiawassee Lansing, MI 48915 (Exit 6 Walnut Street from HYW 496)

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 25 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 7.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਫੈਰਿਸ ਪਾਰਕ (500 ਵੈਸਟ ਸ਼ਿਆਵਸੀ, ਲੈਨਸਿੰਗ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵਾਪਸ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਫੈਰਿਸ ਪਾਰਕ (500 W. Shiawassee Lansing, MI 48915) 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰੇਗਾ

*ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ *ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

*ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

(15 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ)

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਡਾ. ਐਂਸ਼ਾਫ ਸੱਈਅਦ
ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਮੋਅਰ ਵਰਜ ਬਰਨੇਰੇ
ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

Contacts:

Gurudwara Sahib (517) 272-0231
Ladi Multani (517) 204-4171
S. Balbir Singh (517) 402-1811
S. Kuldip Singh (President)
Ph: 517-402-4910

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਜਣ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਕੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ।

Sponsors: Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090
 Ajay Badhwar Tax and Accounting Services
 Ph: 517-393-0720
 Syan Video, Ph: 734-261-0936
 Karn Gill, Ph: 734-612-9984
 Bombay Wedding Events, Ph: 586-604-6881
 Paradise Insurance Agency, Ph: 517 499 4883
 Worldwide Travel: 1-800-504-3044
 Khalsa Sikh Center, Flint, Michigan, Ph: 810-618-7280

Ladi Multani, Balbir Singh, Gurdev Singh, Kuldeep Singh, Bakhsish Singh, Jaswant Singh, Karnail Singh, Sukhjinder Singh, Kulvir Singh, Kashmir Singh, Balwinder Singh, Gurjinder Singh, Balvir Singh Habibwal, Kulwant Singh, Rinku, Resham Singh, Daler Singh, Manjit Singh, Nirmal Singh, Swarn Singh, Ruby, Bila, Gulab Singh, Sukhwinder Singh, Kulwinder Singh, Rajinder Singh, Jaswant Singh Grewal, Rajvir Singh Virk, Gurbaksh Singh, Gian Singh.

Global Punjab and Globalpunjabtv.com will cover this event LIVE.